

TALOUSARVIO 2024 JA
TALOUSSUUNNITELMA 2024-2026

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto

Aluehallitus 21.12.2023

21.12.2023

Sisällys

1.1	Hyvinvointialueen johtajan katsaus.....	4
1.2	Hyvinvointialueen hallinto	5
1.3	Yleinen taloudellinen kehitys	6
1.4	Olellaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa.....	7
1.5	Tuottavuusohjelma	8
1.6	Hyvinvointialueen henkilöstö.....	10
1.7	Ympäristöasiat.....	14
1.8	Muut ei-taloudelliset asiat	15
1.9	Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä	16
1.10	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista	17
2	Hyvinvointialueen strategia.....	19
2.1	Strategia	19
3	Sisäinen valvonta ja riskienhallinta.....	23
3.1	Sisäinen valvonta.....	23
3.2	Riskienhallinta.....	23
3.3	Sisäinen tarkastus	23
4	Tavoitteet.....	24
4.1	Potilas-/asiakaslähtöisyys.....	24
4.2	Palveluiden toimivuus	25
4.3	Taloudellisuus ja tehokkuus.....	26
4.4	Henkilöstövoimavarojen hallinta	27
5	Määrärahat ja tuloarviot.....	31
5.1	Perhe- ja vammaispalvelut	31
5.2	Yleiset palvelut.....	45
5.3	Ikäntyvien palvelut	59
5.4	Pelastustoimi ja turvallisuus.....	66
5.5	Strategia- ja konsernipalvelut	75
5.5.1	Konsernihallinto	75
5.5.2	Hallintopalvelut	76
5.5.3	Henkilöstöpalvelut	79
5.5.4	Talouspalvelut	83
5.5.5	Strategia ja kehittäminen	85
6	Laskelmat.....	87

21.12.2023

6.1	Tuloslaskelma.....	87
6.2	Investoinnit	88
6.3	Rahoituslaskelma	89
7	Sitovat tavoitteet ja antolainaus.....	90
7.1	Sitovat tavoitteet, määrärahamuutokset ja antolainaus	90
8	Valtion rahoitus.....	93
8.1	Valtion rahoituslaskelma.....	93
9	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Savossa.....	94
10	Strateginen kehittäminen.....	97
10.1.	Strategian ja kehittämisen hallinto – hankevoimala	97
10.2	Kehittämispalvelut	98
10.2.1	Lean	98
10.2.2	Toimintajärjestelmä	98
10.2.3	Digitalisaatio	100
10.2.4	Tieto- ja laitehallintopalvelut	100
10.3	Tutkimus ja innovaatiopalvelut.....	101
10.4	Koulutuspalvelut	103
10.5	Asiantuntijapalvelut.....	104
10.5.1	Tiedolla johtaminen, laatu ja vaikuttavuus	105
10.5.2	Asiantuntijajohtajat	105
10.5.3	Potilas- ja asiakasturvallisuus.....	105
10.5.4	Potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminta	106
10.5.5	Itä-Suomen SOTE-valmiuskeskus.....	106
11	Hyvinvointialueen konserni.....	107
11.1	Hyvinvointialuekonserniin kuuluvat yhteisöt	108
11.2	Osakkuusyhteisöt	108
11.3	Muut omistukset	108
11.4	Konsernin toiminnan ohjaus ja valvonta	109
11.5	Hyvinvointialueen konserniyhteisöjen tavoitteet	110
11.5.1	Kiinteistö Oy Mustinlampi	111
11.5.2	Kallaveden työterveys oy.....	113
11.5.3	Sakupe Oy.....	114
11.5.4	Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr	116
11.6	Olelliset konsernia koskevat tiedossa olevat tapahtumat ja arvio tulevasta kehityksestä.....	117

21.12.2023

---

1 Suunnitelmien yleiset perusteet ja kehitysnäkymät

1.1 Hyvinvointialueen johtajan katsaus

Edessä on ratkaisujen vuosi.

Vuoteen 2024 lähdetään vaikean ja merkittävän alijäämän saattamana. Koko maan kaikki hyvinvointialueet ovat tehneet mittavaa alijäämää. Kunnilta hyvinvointialueille tehdyn rahan siirron alimittaisuus, alijäämien tiukka kattamisvelvollisuus, rahoituksen riittämättömyys ja järjestelmän reagoimattomuus voimakkaaseen inflaatioon ja korkotason nousuun sekä työn hintaan ovat todellisia sudenkuoppia, vain muutaman mainitakseni.

Kertyneet alijäämät on katettava vuoden 2026 loppuun mennessä ja se edellyttää voimakkaita, kansalaisten arkeen vaikuttavia toimia. Toimintaa ja palvelujärjestelmää täytyy muuttaa voimakkaasti digitaalisempaan ja kevyemmin resurssein toteutettavaan suuntaan. Tarkoituksena on hakea pysyvää muutosta sosiaali- ja terveyshuollon sekä pelastustoimen kustannusrakenteeseen. Pikavoittoja ei kannata tavoitella eikä kansalaisten palveluiden tietien tahtoista kurjistamista. Kaikki keinot on etsittävä, että palvelut ovat saatavilla silloin kuin niitä tarvitaan ja erityisesti heille, jotka ovat riippuvaisimpia yhteiskunnan tuesta.

Tuleva vuosi on hallitusohjelman täytäntöönpanon aikaa. Muun muassa kiristynvä ministeriöiden tiukentuva ohjaus, useat lainsäädännön muutokset, Kela-korvausmallit, palvelusetelien käyttö, hankintalain muutokset ja in-house-yhtiöiden käyttöön suunnitellut rajoitukset ovat suoraan arkeen vaikuttavia muutoksia.

Erityistä huomiota vaatii sosiaali- ja terveydenhuollon sisältölainsäädännön uudistukset, joiden seurauksena toimialan rakenteita tullaan uudistamaan. Yliopistollisena hyvinvointialueena meitä kiinnostaa myös valtion panostukset tutkimukseen, opetukseen ja innovaatiotoimintaan. Huomionarvoista on myös YTA-tasaisen yhteistyön sitoutuminen sopimusmuotoon ja myös yliopistollisten hyvinvointialueiden yhteistoimintaan tullaan vahvistamaan.

Tulevan vuoden lukuisat eri toimenpiteet ja vahvat tavoitteet kootaan yhteen palvelujärjestelmän uudistamisella, palveluverkosta kohti palveluiden verkostoa. Palvelujärjestelmän uudistamisohjelmalla pyritään kokonaisuudessaan saavuttamaan noin 30-50 miljoonan euron vuotuinen kustannusvaikutus, joka toteutuessaan tasapainottaisi hyvinvointialueen taloutta merkittävästi. Säästöjä on haettava kaikilta sektoreilta eikä tule unohtaa investointiohjelmamme kriittistä tarkastelua.

Aluehallituksen päätöksen mukaisesti käytännössä koko hyvinvointialueen palvelutoiminta tullaan käymään läpi, edistäen strategian mukaisten tavoitteiden toteuttamista. Tämän lisäksi taloudellisuus- ja tuottavuusohjelmaa edistetään, välttämättömiä investointeja toteutetaan ja hyvää henkilöstöpolitiikkaa sekä työhyvinvointia edistetään, palveluiden laatua ja potilasturvallisuutta unohtamatta. Toinen toimintavuosi tulee pitkälti osoittamaan hyvinvointialueemme suunnan ja muutoksen.

21.12.2023

1.2 Hyvinvointialueen hallinto

Hyvinvointialue toimii kuntaorganisaatioista tutulla hallinnollisella toimielinrakenteella. Pakollisten toimielinten (aluevaltuusto, aluehallitus ja tarkastuslautakunta) lisäksi hyvinvointialueella on lautakunta- ja jaostorakenne. Aluehallituksen alaisuudessa toimivat omistajaohjaus- ja valvontajaosto, strategia- ja tulevaisuusjaosto sekä asiakaskokemusjaosto. Omistajaohjaus- ja valvontajaostolla tulee olemaan merkittävä rooli In-house-yhtiöiden ohjauksessa sekä riskien hallinnan, sisäisen valvonnan ja sotevalvonnan saralla. In-house-yhtiöiden ohjaamiseen tulee panostaa täysin uudella otteella ja osin yhdessä muiden hyvinvointialueiden kanssa mm. Istekki Oy:n ohjauksessa.

Jokaisella palvelutoimialalla on oma lautakuntansa toimialan asioiden käsittelyä varten; perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta, yleisten palveluiden lautakunta, ikäihmisten- ja hoivapalveluiden lautakunta sekä kokonaisturvallisuuslautakunta.

Hyvinvointialueella on vaikuttamistoimielimiä (ikäihmisten neuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto), jotka ovat edustamansa väestöryhmän vaikuttamis- ja kuulemiskanavia. Vaikuttamistoimielimet eivät ole Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimielimiä, eivätkä viranomaisia. Vaikuttamistoimielimet eivät tee hallintopäätöksiä.

Hyvinvointialueella on myös seuraavat (ei lakisääteiset) vaikuttamistoimielimet ja vapaaehtoiset osallisuusrakenteet; kansalaispaneeli, asiakaspaneeli, kuntafoorumi, yrittäjäfoorumi, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelukunta sekä järjestöfoorumi.

21.12.2023

1.3 Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovarainministeriön talouskatsauksen 09.10.2023 mukaan Suomen talous supistuu loppuvuonna. Kokonaisuudessaan vuonna 2023 talous ei kasva viime vuoteen verrattuna alkuvuoden hyvän kasvun ansiosta. Ensi vuonna niin yksityinen kulutus, investoinnit kuin vienti kääntyvät kasvuun ja BKT kasvaa 1,2 prosenttia. Vuonna 2025 kulutuksen sekä investointien kasvu vahvistuu, ja BKT kasvaa 1,8 prosenttia.

Taantuma koettelee nyt erityisesti asuinrakentamista, joka kärsii pahiten korkojen noususta. Myös teollisuuden tilanne on heikko, kun täyttyneitä varastoja puretaan.

Ennusteessa on monia riskejä, jotka liittyvät esimerkiksi rakentamiseen, kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen ja maailmantalouteen. Niiden toteutuminen viivästyttäisi talouden elpymistä ja pitkittäisi taantumaa.

Kysynnän odotetaan piristyvän niin Suomessa kuin laajemminkin euroalueella ensi vuonna. Inflaation hidastuminen jatkuu ja palkankorotukset ylittävät hintojen nousun. Korkojen nousu on jo pysähtynyt, ja niiden odotetaan kääntyvän laskuun ensi vuonna. Kotitalouksien ostovoima kääntyy kasvuun, ja sen myötä myös kotitalouksien kulutus lisääntyy sekä vuosina 2024 että 2025.

Tänä ja ensi vuonna asuntorakentaminen vähenee rajusti. Siitä huolimatta investointinäkyvät ovat valoisat. Energiasiirtymään liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysellisen paljon. Edullinen energia ja kunnossa oleva hintakilpailukyky lisäävät myös tuotannollisia investointeja.

Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7 prosenttiin.

Julkisen talouden tilanne on heikko. Julkisyhteisöjen alijäämä on 3 prosenttia, tai yli, vuosina 2024–2026 ja laskee 2,8 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuonna 2027. Velkasuhteessa ei näy taittumisen merkkejä vaan velkasuhde kasvaa lähes 82 prosenttiin vuonna 2027. Valtionhallinnon, kuntahallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä on syvä, edelleen yli 14 miljardia euroa vuonna 2027. Velkasuhteen kasvun pysäyttäminen edellyttää erityisesti valtionhallinnon ja hyvinvointialueiden alijäämien supistamista.

Valtiovarainministeriön ennusteessa on mukana hallitusohjelmasta ne toimet, jotka ovat mukana julkisen talouden suunnitelmassa tai vuoden 2024 talousarvioesityksessä. Tämä on hieman yli puolet 6 miljardin suunnitellusta sopeutuskokonaisuudesta.

21.12.2023

1.4 Olennaiset muutokset hyvinvointialueen toiminnassa ja taloudessa

Vuodelle 2023 ennustetaan merkittävää alijäämää. Myös vuoden 2024 talousarvio on alijäämäinen, minkä vuoksi alijäämät on katettava vuoden 2026 loppuun mennessä. Pohjois-Savon hyvinvointialue on hakenut valtioneuvostolta lisälainanottovaltuutta sekä vuodelle 2023 että vuodelle 2024. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi hyvinvointialueella on käynnistetty tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma, jolla pyritään vakauttamaan toiminta ja talous.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman lisäksi vaikeudet henkilöstön rekrytoinnissa tulevat muuttamaan hyvinvointialueen toimintatapoja. Toiminnat on järjestettävä siten, että kansalaiset saavat palvelunsa, mutta toiminnassa hyödynnetään enemmän digitaalisuutta ja liikkuvia palveluja.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on muodostettu noin kahdestakymmenestä liikkeenluovutuksesta. Merkittävän suuren organisaation muodostaminen on syksyllä 2023 vielä kesken ja muutokset tulevat jatkumaan vuoden 2024 aikana.

Pohjois-Savossa on täyden palvelun yliopistollisen hyvinvointialueen, korkean osaamisen ja integroidun toimintakonseptin mukaiset sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut sekä opetus, tutkimus ja kehittäminen saman katon alla, aluevaltuuston määrittämän strategian mukaisesti. Tavoitteina uudessa toimintaympäristössä tulee olla huippuosaamisen edistäminen, toiminnan jatkuva parantaminen, kansainvälisyys sekä tutkimuksen kärkialojen menestyminen.

21.12.2023

1.5 Tuottavuusohjelma

Taloudellisuus- ja tuottavuusohjelma on kiinteä osa valtionvarainministeriön hyväksymää lisälainanottovaltuutta sekä talous- ja toimintasuunnitelmaa. Ohjelma tukee hyvinvointialueen strategiaa ja kestävästä tasapainoisesta taloudesta. Ohjelman tavoitteena on turvata mm. palvelukyky, kehittämiskyky sekä investointi- ja lainanhoitokyky. Ohjelma koskee koko hyvinvointialueen konsernia mukaan lukien In-house-yhtiöt.

Alkuperäinen ohjelma on vahvistettu valtiovarainministeriössä joulukuussa 2022. Lainanottovaltuuden myöntäminen vuodelle 2024 edellyttää, että taloudellisuus- ja tuottavuusohjelma päivitetään muuttuneiden talouden tasapainotavoitteiden mukaiseksi.

Päivitetty ohjelma rakentuu aluevaltuuston 19.6.2023 hyväksymän palvelustrategian mukaisten toimeenpano-ohjelmiin sekä syksyllä 2023 käynnistyvään palvelujärjestelmän kokonaisuudistukseen sisältäen myös palveluverkon tarkastelun. Ohjelmien toimenpiteet sisältyvät aiemmin vahvistettuun tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaan.

Vahvistetut toimenpideohjelmat osana tuottavuusohjelmaa:

- Työn tuottavuus- ja henkilöstövoimavarat
- Digitaalisten palvelujen kehittäminen
- Ajantasainen hallinto, investoinnit ja tilahallinta
- Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta
- Pelastustoimen palvelutasopäätös, aluevaltuusto vahvistaa vuoden 2023 lopulla

Ohjelmien toimenpiteillä tuetaan henkilöstövoimavarojen oikeaa ja osaamiseen perustuvaa kohdentumista sekä työvoimakustannusten alentumista. Prioriteettina tulisi olla resurssien kohdentaminen ydinpalveluun. Työtä, joka voidaan tuottaa joko automaatio- tai tekoälyavusteisesti tai sähköisiä toimintaprosesseja hyödyntämällä, tulisi hyödyntää täysimääräisesti

Hankintapalveluiden osalta keskitytään yhteisen hankintakulttuurin ja yhteisten menettelytapojen luomiseen, hankintasopimusten optimointiin koko hyvinvointialueen osalta sekä hankintojen avoimuuden lisäämisen ja uusien vaikuttavampien toteuttamistapojen käyttöönottoon. Tukipalveluissa erityisenä kehittämiskohteenä on In-house kumppanuuden kiinnittäminen mahdollisuuksien mukaan, jos se katsotaan tarkoituksenmukaiseksi, osaksi tukipalvelujen kokonaisketjua ja tukipalveluiden optimointi palveluverkon mukaisesti.

Kiinteistöhallinnon osalta voimakkaimmat kehittämistarpeet ovat hyvinvointialueen kiinteistöjen ja toimitilojen pitkän aikavälin suunnitelman laatimisessa. Rakennusinvestointien osalta kehittämiskohteet ovat investointien kannattavuudessa ja palvelutuotantoa parhaiten tukevissa tilaratkaisuissa ja toimintamalleissa. Tilahallinnan keskeisenä tavoitteena on tehokkuuden edistäminen tilaratkaisuissa vaarantamatta toiminnan laatua.

21.12.2023

TKKIO ohjelman toimenpiteillä tavoitellaan hyvinvointialueen yliopistollisen statuksen vahvistumista, veto- ja pitovoiman paranemista, henkilöstön riittävyyden turvaamista, tulopohjan merkittävää laajentumista sekä alueellisen elinvoiman merkittävää kehittymistä.

Digitaalisten palvelujen ohjelmalla toteutetaan osaltaan hyvinvointialueen strategiaa ja se integroidaan osaksi toimintaa ja palveluprosesseja. Digitalisaation avulla tuotetaan asiakaslähtöisiä palveluita kustannustehokkaalla tavalla (saatavuus ja saavutettavuus) ja mahdollistetaan toiminnan tehostamisella resurssien tehokasta allokoointia. Digitalisaatiolla kehitetään myös palveluverkon ja työympäristön suunnittelua, hallintaa ja tuottavuutta. Toimenpiteillä tuetaan asukkaiden omatoimiasiointia, asukkaan ja ammattilaisen välistä vuorovaikutusta digiratkaisujen käyttöön otossa, kustannustehokkaiden ratkaisujen järjestämistä ja työtä sekä päätöksentekoa tukevan tiedonhallinnan parantamista.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman kokonaistavoitteet ovat yhtenevät talouden tasapainotavoitteiden sekä palvelureformin kokonaistavoitteen kanssa vuoteen 2026 loppuun mennessä. Taloustavoitteena on 50 miljoonan euron kustannusten pysyvä alenema.

Tuottavuusohjelman toteutumista seurataan talousarvioraportoinnin yhteydessä niin aluevaltuusto-, aluehallitus- kuin lautakuntatasollakin. In-house-yhtiöiden osalta omistajaohjausjaosto vastaa toimenpiteiden seurannasta ja raportoi aluehallitukselle. Valtionvarainministeriölle raportoidaan ministeriön asettaman aikataulun mukaisesti. Hyvinvointialueen vastuulliset viranhaltijat ja toimenhaltijat esittelevät ja tuovat päätöksentekoon tuottavuusohjelmaan liittyvät toimenpiteet ennen niiden toimeenpanoa.

21.12.2023

1.6 Hyvinvointialueen henkilöstö

Hyvinvointialueen ensimmäisenä toimintavuosi on takana. Pohjois-Savon hyvinvointialueella työskenteli vuonna 2023 keskimäärin 12 692 työntekijää. Henkilöstökustannusten vuodelle 2024 ennakoidaan olevan noin 700 M€. Hyvinvointialueen työntekijöiden keski-ikä on 44 vuotta ja henkilöstöstä 81,34 % on naisia ja vastaavasti 18,66 % miehiä. Ammattinimikkeistä yleisimpiä ovat sairaanhoitaja 22,68 % ja lähihoitaja 22,11 %.

Hyvinvointialueelle siirtyneestä henkilöstöstä 73,9 % on vakinaisessa palvelussuhteessa ja 26,01 % määräaikaissä palvelussuhteissa olevia työntekijöitä. Vakinaisen henkilöstön määrä on vuonna 2023 ollut liian alhainen. Tämä on lisännyt sekä määräaikaisen työvoiman tarvetta että tilapäisen työvoiman kustannuksia ml. Henkilövuokrauksen kustannuksia. Suhdelukua pyritään korjaamaan vuosina 2024–2025 muassa tarkastelemalla ketjuuntuneiden määräaikaisten työsuhteiden määriä. Hyvinvointialueella tulee erityistä huomiota kiinnittää vakituisten tehtävien vetovoimaisuuteen, jotta avoimet tehtävät saadaan täytettyä mahdollisimman reaaliaikaisesti ja kattavasti.

Hyvinvointialueen historiallinen ensimmäinen vuosi oli organisaation ylösajon aikaa. Työ on ollut vaativaa sekä siirtyvän henkilöstön että esihenkilöiden osalta. Uuden yhteisen yhteisön rakentaminen ja palveluiden yhteensovittaminen vaatii toimintatapojen yhdenmukaistamista, uudistamista ja yhdistämistä. Tiedolla johtamista heikentää se, että historiatietoa ei ole käytettävissä, koska toiminta on alkanut 1.1.2023. Pohjois-Savon erityispiirre muihin yliopistollisiin hyvinvointialueisiin verrattuna on vanheneva ja vähenevä väestö. Pohjois-Savossa on myös pulaa usean palvelutuotantomme alan ammattilaisista. Tämä asettaa erityisen tehtävän hyvinvointialueen henkilöstöpolitiikalle vahvistaa resilienssiä eli muutoskyvykkyyttä sekä toimia veto- ja pitovoimaisena työnantajana. Ensimmäisen toimintavuoden perusteella henkilöstön motivointi edellyttää vahvaa tukea työhyvinvointiin, esihenkilötyöhön ja työoloihin sekä rohkeaa kokeilukulttuuria esimerkiksi palkitsemisjärjestelmän kehittämisessä.

Työhyvinvoinnin kehittäminen edellyttää sen mittaamista. Vuonna 2023 toteutetun ensimmäisen työhyvinvointikyselyn perusteella hyvinvointialueella on paljon tehtävää työhyvinvoinnin parantamisessa. Vastaava kysely toistetaan vuosina 2024 ja 2025. Työhyvinvointikyselyssä kartoitettiin työhyvinvoinnin nykytilaa ja henkilöstön kehittämispotentiaalia koko hyvinvointialueella. Kyselyssä hyödynnettiin tieteellisesti validoitua Quality of Working Life –mittausmenetelmää, joka on kaikille avoin mittausmenetelmä ja perustuu motivaatioteoriaan. Menetelmä mittaa kolmea työhyvinvointiin yhtä aikaa vaikuttavaa osa-aluetta: 1) fyysinen ja emotionaalinen turvallisuus, 2) yhteenkuuluvuus ja 3) identiteetti sekä päämäärät ja luovuus. Hyvinvointialueemme QWL-indeksi oli kyselyssä 57,9. Tämä jää alle valtakunnallisen tavoitearvon, joka on 60. Kyselyn perusteella johtotehtävissä työskentelevät kokivat työhyvinvointinsa muita ammattinimikeryhmiä korkeammaksi. Eniten kehitettävää työhyvinvoinnin parantamisessa alueellamme on lääkäreillä ja muulla hoitohenkilöstöllä. Eniten vaihtelua ammattiryhmien välillä esiintyi luovuuden osa-alueella. Eroja voivat selittää

21.12.2023

---

työtehtäväkohtaiset toimintatavat ja käytännöt, jotka suoraan vaikuttavat esimerkiksi mahdollisuuksiin käyttää luovuutta työtehtävissä. Kyselystä nousi esille myös koko hyvinvointialuetasoisia työhyvinvointia koskevia positiivisia asioita. Työntekijät esimerkiksi kokevat, että esihenkilöt luottavat heihin (81 %) ja työntekijöiden oma osaaminen riittää työtehtävien hoitamiseen (91 %). Koko hyvinvointialueen tasolla työntekijät toivat myös esille sen, että työyhteisössä on hyvä yhteishenki (74 %) ja että työpaikan ilmapiiri on kannustava ja innostava (53 %). Kyselystä nousi esille vastaavasti koko hyvinvointialuetta koskevia kehittämisen aiheita. Työilmapiirin edistämiseksi tuli esille se, että omaan työhön vaikuttamisen mahdollisuuksia ei ole tarpeeksi ja työprosessit eivät ole toimivia ja tehokkaita (noin puolet vastaajista). Lisäksi noin neljäsosa vastaajista arvioi, ettei hyvinvointialueella ongelmiin puututa nopeasti ja tehokkaasti. Erityisenä kehittämisen kohteena tuli esille se, että työntekijämme kaipaavat esihenkilöltään enemmän kannustamista ja palkitsemista (28 % vastaajista oli tätä mieltä).

Kyselyn perusteella valmentavan johtamisen perustan vahvistaminen vuonna 2024 on merkittävä avain muutoksiin työhyvinvoinnissa. Lisäksi palkitsemisen keinoja tulee ottaa suunnitteluun, koska julkisilla luovuttajaorganisaatioilla keinot ovat olleet perinteisesti vähäisiä. Työhyvinvointikyselyn tulosten perusteella toimintayksiköt laativat vuodelle 2024 yksikkökohtaiset kehittämissuunnitelmat. Suunnitelmissa tartutaan henkilöstön työskentelyn kannalta keskeisiin asioihin ja näin pyritään vaikuttamaan työhyvinvointiin sekä työn tuottavuuteen.

Siirtyneen henkilöstön osalta palkkojen yhteensovittamisen ja yhdenmukaisen palkkajärjestelmän suunnitelman (ns. palkkaharmonisaatio) toimeenpano toteutetaan vuosien 2024–2025 aikana. Palkkajärjestelmän rakentamisessa noudatetaan Kunta- ja hyvinvointialue työnantajan ohjeistuksia ja määräyksiä kehittämis- ja järjestelyvaraerien jakamisessa. Palkkaharmonisaation tueksi laaditaan ammattinimikkeiden kirjalliset yhteismitalliset tehtäväkuvat ja vertaillaan tehtävien vaatavuutta.

KT palkkauksen kehittämisohjelman tavoitteena on parantaa kunta- ja hyvinvointialan työpaikkojen kilpailukykyä, henkilöstön saatavuutta, työelämän laatua ja palvelutuotannon tuoksellisuutta. Tarkoituksena on uudistaa palkkausjärjestelmiä siten, että työssä tarvittavan osaamisen ja vastuun sekä yksilön palkitseminen hyvistä työsuorituksista toteutuvat nykyistä paremmin. Lääkärisopimuksen käyttöönotto toteutuu 1.1.2024. Myös muu ammattiryhmien yksilö- ja ryhmäkohtainen palkitseminen ja suoritepalkkausjärjestelmät ovat kehittämisen kohteina. Lisäksi vuoden 2024 palkkauksen kehittämisessä painopistettä asetetaan erityisesti alueellisen liikkuvuuden vahvistamisessa.

Henkilöstövoimavarojen hallintaan ja kehittämiseen on hyväksytty HR-strateginen ohjelma, jonka toimeenpano ulottuu vuosille 2024 ja 2025. Henkilöstön saatavuuden osalta rekrytointiyksikkö ja viestintäyksikkö tekevät tiivistä rekrytointimarkkinoinnin yhteistyötä ja kehittämis-työ jatkuu vuonna 2024 muun muassa työnantajamielikuvaohjelman rakentamiseksi pitkän ja lyhyen aikavälin tavoitteineen. Koko maakuntaa ja sen työvoimatarpeita katsotaan

---

21.12.2023

---

yhdenvertaisesti. Käynnissä on myös henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi kansainvälisen rekrytinnin kokonaisuus, kohdistuen sekä hoitotyön ammattilaisiin että lääkäreiden rekrytointiin vuonna 2024. Moniammatillisessa työryhmässä tiivistetään suunnittelutyötä veto-voimaisuustekijöiden konkreettisista toimenpiteistä osana HR-ohjelmaa.

Työsuojelun ja työturvallisuuden virallinen toimielin, työsuojelutoimikunta on aloittanut toimintansa 30.8.23 ja kokoontuu säännöllisesti käsittelemään ajankohtaisimmat ja oleellisimmat työsuojeluun ja työturvallisuuteen, työhyvinvointiin sekä turvallisuuteen liittyvät koko hyvinvointialuetta koskevat asiat. Välillinen työntekijöiden edustuksellisuus varmistetaan siten, että kaikki työsuojeluvaltuutetut ovat oikeutetut osallistumaan kokoukseen. Myös toimiala- ja palvelualuekohtaiset yhteistyö- ja työsuojeluryhmät ovat aloittaneet toimintansa. Vaaratapahtumailmoitusjärjestelmän tilastoinnin mukaan neljä suurinta vaaratyyppiä ovat olleet koko hyvinvointialueella: uhka tai väkivalta (49,8 %), äkillinen fyysinen tai psyykinen kuormittuminen (11,2 %), liukastuminen, kaatuminen (10,2 %) ja pitkäaikainen fyysinen tai psyykinen kuormitus (7,1 %). Välittömän työsuojelun ja työturvallisuuden kehittämiseksi ja varmistamiseksi on vuoden aikana aloitettu kartoittamaan yksikkökohtaiset työsuojeluyhdyshenkilöt. Esihenkilöille on rakenteilla oma Työturvallisuuden johtaminen -verkkokurssi.

Historiallisen muutoksen toimeenpano ja uudelleen organisointi on sisältänyt ensimmäisenä toimintavuotena työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnissa annetun lain mukaisia neuvotteluja henkilöstön edustajien kanssa vuonna 2023. Yhteistoimintamennettelyt koskien vuoden 2024 talousarviota ovat myös toteutuneet, koska yhteistoimintamennettelyillä turvataan henkilöstön vaikutusmahdollisuudet lain piirissä olevissa työnantajan päätösasioissa. Muutokset on yhteistoimintalain hengen mukaisesti suunniteltava vuoropuhelussa henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa. Työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain mukaisesti yhteistoiminnassa käsitellään muun muassa ainakin sellaiset asiat, jotka koskevat henkilöstön asemaan merkittävästi vaikuttavia muutoksia työn organisoinnissa.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella taloudellinen tilanne ohjaa siihen, että on ollut tarvetta aidosti käynnistää neuvottelut, vaikka työnantaja ei ole yhteistoimintamennettelyjä aloittaessaan vielä ole tehnyt päätöstä henkilöstön vähennyksistä, vaan työnantaja vasta suunnittelee toimenpiteitä, joilla voi olla vaikutuksia henkilöstön määrään. Tässä tilanteessa työnantajaa velvoittaa ja yhteistoimintalaki ohjaa työnantajaa käymään lakisääteiset yhteistoimintaneuvottelut tilanteessa, jossa hyvinvointialueen talousarvioehdotuksessa valtuustolle harkitaan sellaisia toimenpiteitä, jotka saattaisivat johtaa henkilöstön vähennyksiin kuten esimerkiksi irtisanomiseen, lomauttamiseen tai osa-aikaistamiseen taloudellisin ja tuotannollisin perustein.

21.12.2023

	Henkilöstön määrä 10/2023 km	Teoreettinen työpanos HTV v.2024	Palkattomat poissaolot HTV v. 2024	HTV v.2024	hvt % teoreetti- sesta htv:sta	Poissaolo- päivät kalenteri- päivinä v.2024	Sairauspoissa- olopäivät kalenteri- päivinä v.2024	Poissaolot kalenteripv/ hlö	Sairaus- poissaolot kalenteripv/ hlö
v.2023 1-10 kk tilaston pohjalta / Ennuste 12 kk									
HVA Konsernihallinto	38	37	1	31	83,6	2 034	215	54	6
Hallintopalvelut	86	85	4	81	95,3	5 905	1 264	69	15
Henkilöstöpalvelut	867	893	101	792	88,7	73 517	18 122	85	21
Henkilöstöhallinto	46	44	3	41	93,6		320		7
Keskitetty palvelut muut	337	357	56	300	84,2				
Hallinnolliset sihteerit keskitetty palvelu (henkilöstöpalvelujan alla)	98	98	9	90	91,1				
Osastonsihteerit, tekstinkäsittelijät ja aulapalvelut	386	393	33	360	91,6				
Strategia- ja kehittäminen	196	194	18	175	90,7	12 254	872	63	4
Talouspalvelut	118	105	3	103	97,5	6 495	1 310	55	11
Perhe- ja vammaispalvelut (sisältää 33. henk.ryhmän)	1 378	1 395	146	1 249	89,6	117 763	25 889	85	19
33. ammattiryhmä eli keskitetty hoitotyön sijaishallinta	61	59	4	54	92,4	4 169	649	68	11
Perhe- ja vammaispalvelut ilman 33. henk.ryhmän	1 317	1 341	113	1 228	91,6	94 476	20 652	72	16
Ikääntyvien palvelut (sisältää 33. henk.ryhmän)	3 315	3 333	327	3 006	90,2	283 104	76 239	85	23
33. ammattiryhmä eli keskitetty hoitotyön sijaishallinta	719	706	22	684	96,9	31 347	12 057	44	17
Ikääntyvien palvelut ilman 33. henk.ryhmän	2 596	2 627	245	2 382	90,7	207 303	51 458	80	20
Yleisten palvelujen toimiala (sisältää 33. henk.ryhmän)	5 894	6 165	859	5 306	86,1	537 292	97 243	91	16
33. ammattiryhmä eli keskitetty hoitotyön sijaishallinta	938	911	71	825	90,5	59 809	14 543	64	16
Yleisten palvelujen toimiala ilman 33. henk.ryhmää	4 956	5 254	630	4 639	88,3	394 723	65 836	80	13
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut (sisältää 33. henk.ryhmän)	802	466	92	374	80,2	28 544	5 425	36	7
33. ammattiryhmä eli keskitetty hoitotyön sijaishallinta	20	27	0	27	99,2	630	217	32	11
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut ilman 33. henk.ryhmän	782	439	78	362	82,3	24 550	4 344	31	6
Yhteensä	12 694	12 674	1 550	11 118	87,7	1 066 908	226 579	622	122

21.12.2023

1.7 Ympäristöasiat

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on hallinnassaan noin 450 toimipaikkaa, jotka koostuvat hyvinvointialueen omistamista sekä vuokraamista toimitiloista. Omistettuja toimitiloja on yhteensä n. 200 000 m² ja vuokrattuja n. 400 000 m².

Toimintaympäristön laajuus huomioiden ympäristöasiat ja niiden toteutuminen jatkossa edellyttävät yhteistyötä ja toimintatapojen kehittämistä hyvinvointialueen organisaation sisällä. Lisäksi ympäristöasioiden suunnitelmallinen yhteistyö sekä yhtenäisten periaatteiden kehittäminen hyvinvointialueen ja kuntien välillä on tärkeää. Yhteistyötä alueen yksityisten toimijoiden kanssa on myös tarpeen tiivistää.

Jätelaki ja alueellinen toiminta

- Jätehierarkian noudattaminen
- Lajittelun tehostaminen
- Muovien erilliskeräyksen laajentaminen suunnitelmallisesti
- Resursointi, jäteneuvonta ja ohjaus
- Valtakunnallisten terveydenhuollon jäteohjeiden aiheuttamien muutostarpeiden huomiointi

Materiaali- ja energiatehokkuus

- Toimintatapojen ohjaaminen läpi organisaation
  - Kestävät materiaalit, kierrättäminen, hiilineutraalisuus ja kertakäyttökulutuksen järjestyksen vähentäminen
  - Suunnitelmalliset energiansäästötoimenpiteet
-

21.12.2023

1.8 Muut ei-taloudelliset asiat

Nykyinen syvällisten murrosten aikakausi pakottaa tarkastelemaan tehtyjä suunnitelmia kriittisesti. Demograafisen ja teknologisen murroksen lisäksi ympäristö-, energia- ja talousmurros yhdessä turvallisuuspoliittisen tilanteen muutoksen kanssa luovat aivan erilaisen tilannekuvan, muun muassa varautumiseen, kuin mihin on totuttu. Huomioitavaa on myös kriisien ja poikkeusolojen jalkoihin jäänyt hoitovelka.

Hyvinvointi- ja terveyssektori on maakunnallemme merkittävä kärkitoimiala. Pohjois-Savo on yliopistollinen hyvinvointialue, jossa on maan merkittävin alan koulutustarjonta aina hoitajista ja lääkäreistä terveystaloustieteilijöihin ja sosiaalialan ammattilaisiin.

Sosiaali- ja terveyssektori työllistää Pohjois-Savossa noin 21 000 ihmistä, joka on yli viides kaikkien työpaikoistamme. Hyvinvointiteknologia on yksi älykkään erikoistumisen toimialoista. Terveysklusterissamme on kansainvälisen tason arvostettua huippuosaamista. Kasvava hoivapalvelujen tarve luo myös yksityissektorin yrittäjyyttä ja tukee osaltaan maakuntamme veto- ja pitovoimaa.

Kuopiossa sijaitsee Suomen ainoa pelastusopisto, jossa koulutetaan palo- ja pelastusalan ammattilaisia. Hyvinvointialueella sijaitseva palo- ja pelastusalan koulutuksenkeskittymä on merkittävä työntekijöiden saatavuuteen vaikuttava tekijä.

21.12.2023

1.9 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Sairastavuuden ja negatiivisen väestökehityksen vaikutukset aluetalouteen ovat merkittäviä. Erityisesti työikäisen väestön työkyvyttömyyden kustannukset, toisin sanoen sairauspoissaolot, rasittavat työnantajien kilpailukykyä ja henkilöstön jaksamista puhumattakaan yksilölle koituvista hankaluuksista.

Aluetalous, väestökehitys, sairastavuus, työkyvyttömyys ja työllisyysaste muodostavat toisiaan ruokkivan positiivisen tai negatiivisen kierteen ja vaikutussuhteen.

Pohjois-Savossa on monella mittarilla koko Suomen korkein sairastavuus, mutta hyvinvointialueen rahoituksen määrittämisessä käytettävillä tarvekertoimilla alue on vasta sijalla viisi. Tästä huolimatta alueen on hoidettava lakisääteiset velvoitteensa, jolloin ainoa tapa vastata tilanteeseen kestäväällä tavalla on muuttaa palvelutuotannon toimintamalleja sekä sopeuttaa menoja mutta samalla minimoida niiden kielteiset vaikutukset väestön hyvinvointiin.

Pysyvästi matalamman kustannustason toimintamallien käyttöönotto vie aikaa useamman vuoden verran.

21.12.2023

1.10 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista

Merkittävimmät tunnistetut riskit ja epävarmuustekijät liittyvät hyvinvointialueen talouteen, strategian toteutumiseen, henkilöstön saatavuuteen, palvelutarpeen kasvuun, organisaation siiloutumiseen sekä tietoturvaluuteen ja tietojärjestelmien toimivuuteen. Hyvinvointialueen tulee lisäksi ottaa erityisesti varautumisessaan ja jatkuvuudenhallinnassaan huomioon myös globaalin turvallisuusympäristön muutoksen aiheuttamat riskit.

Talous

Hyvinvointialueen talous vuonna 2023 näyttää lokakuun tietojen pohjalta tehdyn ennusteen perusteella 82,5 miljoonaa alijäämää, mikä tarkoittaa, että valtion rahoitus ei vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen toiminnan kustannuksia. Valtion rahoitus ei myöskään huomioi riittävästi alueen erityispiirteitä kuten hoito- ja korjausvelkaa sekä yhteistoiminta-alueen lakisääteisiä velvoitteita. Riskiksi on tunnistettu myös, että kansallinen rahoitus ei kehity ajoissa vastaamaan muutoksia toimintaympäristössä, kuten uudistuvan lainsäädännön vaatimuksia, kasvavaa palvelutarvetta ja yleistä kustannustason nousua. Hyvinvointialueella on aluevaltuuston hyväksymä taloudellisuus- ja tuottavuusohjelma, jonka noudattaminen on edellytys kustannusten kasvun hillintään. Ohjelman seurannan yhteydessä on havaittu, että se ei ole toteutunut tavoitteiden mukaisesti. Mikäli valtion rahoituksessa ei tapahdu merkittävää kasvua ja/tai hyvinvointialueen tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteita ei saavuteta, aiheuttaa se pahimmillaan hyvinvointialuelain 122 §:n mukaisen arviointimenettelyn käynnistymisen.

Strategian toteutuminen

Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialueen strategian 14.12.2022. Hyvinvointialueen ensimmäisen toimintavuoden aikana riskiksi on tunnistettu, että hyvinvointialueen strategia ei ohjaa riittävästi toiminnan eikä talouden suunnittelua ja taloudelliset haasteet vaikeuttavat strategisten tavoitteiden saavuttamista. Lisäksi tiedon hajanaisuus vaikeuttaa strategisten tavoitteiden seuranta ja tilannekuvan muodostumista. Mikäli strategian ohjausvaikutus on puutteellista, aiheuttaa se epäjohtonmukaista tai ristiriitaista päätöksentekoa sekä puutteita tavoitteiden saavuttamisessa.

Henkilöstö

Useissa hyvinvointialueen ammattiryhmissä on haasteita henkilöstön saatavuudessa nykyisillä toimintarakenteilla ja -malleilla. Rekrytointivaikeudet erityisesti pienemmille paikkakunnille ja henkilöstön vaihtuvuus aiheuttavat palvelutuotannon jatkuvuuden hallinnan riskejä sekä vaikuttavat kokonaistalouden hallintaan muun muassa vaihtuvuus-, sijais- ja ostopalvelukustannuksina. Riskiksi on tunnistettu myös se, ettei nykyinen henkilöstö kohdennu palvelutarpeen mukaisesti.

21.12.2023

Palvelutarpeen kasvu

Pohjois-Savon demografinen kehitys sekä muut yhteiskunnalliset muutokset aiheuttavat asiakkaiden palvelutarpeen kasvua ja monimutkaistumista. Mikäli tähän kehityskulkuun ei pystytä vastaamaan palvelujen ja toimintojen uudistamisella, aiheutuu tästä joko hoito- ja palveluvelan ja/tai kustannusten kasvua.

Siiloutuminen ja päätöksenteko

Hyvinvointialueella on havaittu ja myös tulevaisuuteen kohdistuvaksi riskiksi on tunnistettu toimialojen välinen siiloutuminen. Siiloutumiseen on vaikuttanut osaltaan hyvinvointialueen kireä valmisteluajataulu, hyvinvointialueen päätöksentekorakenteen moniportaisuus ja talousarviovalmisteluprosessi. Valmisteluajataulun kireys ei mahdollistanut toimintojen integroimista tarkoituksenmukaisella tavalla. Hyvinvointialueen päätöksenteon ja talouden ohjauksessa päätöksentekorakenne kasvattaa riskiä osaoptimoinnista toimialojen välillä. Hyvinvointialueuudistuksessa syntyneen uuden hallinnon tason myötä päättäjille voi myös syntyä ristiriitaisia päätöksentekotilanteita erityisesti kuntien ja hyvinvointialueen intressien poiketessa toisistaan. Pahimmillaan siiloutuminen estää hyvinvointialuetta tavoittamasta valtakunnallisia tavoitteita palvelutuotannon integraatiosta ja vaikeuttaa taloudellisen tasapainon saavuttamista.

Tietojärjestelmät

Hyvinvointialueella on käytössään valtava määrä eri tietojärjestelmiä, joista osa on toiminnan sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden kannalta kriittisiä. Kriittisen tietojärjestelmän häiriö voi aiheuttaa pahimmillaan hengenvaaran tai vakavan loukkaantumisen vaaran. Toteutuessaan vakava tietoturva- tai tietosuojapoikkeama aiheuttaa myös merkittävää haittaa hyvinvointialueelle ja sen asiakkaille. Tietojärjestelmien sirpaleisuuden vuoksi kattavan ja luotettavan talous- ja toimintatiedon saamisessa mm. henkilöstö- ja asiakasmääriin tai hoitoon pääsyyn liittyen on haasteellista, mikä vaikeuttaa hyvinvointialueen strategisena tavoitteena olevaa tietoon perustuvaa päätöksentekoa ja johtamista.

Globaali turvallisuustilanne

Radikaalisti muuttuneen globaalin turvallisuustilanteen takia hyvinvointialueen väestönsuojelusta ja varautumisesta vastaavien viranomaisten ja muiden toimijoiden keskinäistä tehtäväjakoja ja varautumisjärjestelyiden koordinaatiota on tarve tehostaa ja kehittää hyvinvointialueen varautumista johtamis- ja tilannekuvatoimintojen, materiaalisten valmiuksien ja logististen järjestelyjen osalta.

Kuntayhtymän purkamiseen liittyvä yksittäinen riski

Yksittäisenä taloudellisena hyvinvointialueen oikeudenkäyntiriskinä tunnistetaan Vaalijalan kuntayhtymän purkamisesta mahdollisesti aiheutuva tilikausien ylijäämien (21,5 M €) maksu entisille jäsenkunnille. Pohjois-Savon hyvinvointialueen osuus tästä on 56 %, eli noin 12 miljoonaa euroa. Asia on ratkaistavana Itä-Suomen hallinto-oikeudessa.

21.12.2023

---

2 Hyvinvointialueen strategia

2.1 Strategia

Tausta

Hyvinvointialuelain (611/2021) 41 § mukaisesti hyvinvointialueella on oltava strategia, jossa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Hyvinvointialueen strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta strategian laatimishetkellä sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista hyvinvointialueen tehtävien toteuttamiseen. Strategiassa tulee määritellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Strategia

Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen strategia joulukuussa 2022. Missio, tapamme toimia, ja strategiset painopisteet sekä niiden tarkemmat tavoitteet ovat:

Missio:

- Hyvinvoiva ja kukoistava Pohjois-Savo

Tapamme toimia:

- Kunnioitamme toisiamme ja rakennamme yhtenäistä toimintakulttuuria
- Rohkaisemme uudistumiseen
- Toimintamme perustuu tietoon
- Edistämme kumppanuuksia ja yhteistyötä
- Tuemme tutkimusta ja etsimme uusia innovaatioita
- Kustannusten hallinta on mukana kaikissa ratkaisuisamme

Viisi strategista painopistettä:

I ASUKKAAT

- Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat
- Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen

II PALVELUT

- Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta
- Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä
- Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita

III TYÖNTEKIJÄT

- Meillä on hyvinvoiva, motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilöstö
  - Panostamme työntekijöiden osaamisen vahvistamiseen ja valmentavaan johtamiseen
-

21.12.2023

IV TOIMINTAYMPÄRISTÖ

- Vahvistamme kansainvälisen tason koulutusta, tutkimusta ja osaamista
- Toimintamme parantaa sosiaalista ja ekologista kestävyyttä
- Varaudumme kriiseihin ja lisäämme huoltovarmuutta

V TALOUS

- Vaikuttavuus ja vastuuntunto ohjaavat taloudellista päätöksentekoa
- Talous on tasapainossa

Strategia toimeenpano

Strategian toimeenpanosuunnitelma valmisteltiin vuoden 2023 aikana. Suunnitelma kuvaa hyvinvointialueen strategian seurannassa käytettävät mittarit (liite) ja sen toimeenpanoa varten suunniteltavat strategisten ohjelmat sekä strategian juurruttamisen ja viestinnän periaatteet. Toimeenpanon keskeinen osa ovat strategiset toimeenpano-ohjelmat:

- Palvelustrategia ja sen toimeenpano-ohjelma
- Henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen
- Digitaalisten palveluiden kehittäminen
- Hallinto, hankinnat ja tilat
- Tutkimus, kehitys, innovaatiotoiminta ja opetus
- Pelastustoimen palvelutasopäätös

Strategian toimeenpano-ohjelmat sisältävät syksyllä 2022 hyväksytyn tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimenpiteitä. Tuottavuus- ja taloudellisuus ohjelman toimenpiteiden toteutumista arvioidaan ja raportoidaan aluevaltuustolle puolivuositain osana VM:lle tehtävää arviointia.

Strategian toimeenpanon keskeiset riskit:

- Valtion rahoituksen kehitys tulevaisuudessa
  - Työvoiman saatavuus
  - Organisaation sitoutuminen strategian tavoitteisiin
  - Toiminnan kehittämisen kyky ja resurssit
-

21.12.2023

Pohjois-Savon hyvinvointialuestrategian mittareiden lähtötilanne*

Painopiste	Mittari	Tulos	Ajankohta
1. Asukkaat	Sairastavuusindeksi, ikävakiomaton (ind. 5642)	126.7	2021
	Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) 20-64 (4412)	32.3 %	2022
	Alkoholia liikaa käyttävien osuus (AUDIT-C) (%) 65 v täyttäneet (4413)	27.2 %	2022
	Päivittäin tupakoivien osuus 8. ja 9. luokan oppilaista (288)	6 %	2023
	Päivittäin tupakoivien osuus (%), 20-64 vuotiaat (4405)	12.9 %	2022
	Alueella on käytössä elintapaohjauksen tarkistuslista (kyllä/ei)	Ei	2023
2. Palvelut	1.10. - 31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, %	97.1 %	2023
	Avohoidon keinoin vältettävissä olevat, päivystyksellisesti alkaneet sairaalahoitajaksot perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon vuodeosastoilla (5586)	1963	2021
	Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet / 10 000 asukasta	63.6	2023
	Hyvinvointialueille osoitettujen toimeentulotukihakemusten käsittely arkipäivän kuluessa, % hakemuksista	56.8 %	04/2023
	Koki palvelun sujuvaksi, (%) sosiaalipalveluita käyttäneistä	50.9 %	2022
	Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelut, yli 90 vrk odottaneet %, psykiatrian erikoisalajat yhteensä	21 %	11/23
	Monisairaiden hoidon jatkuvuus (COCI) perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärikäynneillä tai hoitajakäynneillä (5506)	0.31	2022
	Niiden kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus, joilla päivystyksenä alkaneita sairaalajaksoja, % vastaavan ikäisistä kotihoidon asiakkaista	24.7 %	2022
	Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv hoidon tarpeen arvioinnista, % toteutuneista käynneistä	61 %	11/23
	RAI-arvioidut 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä	2,20 %	2023
	Asiakas- ja potilasturvallisuusmittarit on otettu käyttöön hyvinvointialueella (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Digitaalisten palvelujen kypsyystasoa mitataan osana THL:n luomaa kypsyystasomittaria, joka toteutetaan osana Suomen kestävän kasvun ohjelman toimeenpanoa (kyllä/ei)	kyllä	2023

21.12.2023

Painopiste	Mittari	Tulos	Ajankohta
3. Työntekijät	Henkilötyövuosi (työntekijöitä)	12 700	10/2023
	Henkilöstön ikärakenne (keski-ikä)	44,4	10/2023
	Vakinaisen henkilöstön vaihtuvuus (kuukausitasolla)	0,60 %	10/2023
	Sairauspoissaolot (pv/työntekijä)	< 20	10/2023
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen / koulutuspäivät (päivät/työntekijä)	1,6	10/2023
	Hyvinvointialue seuraa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden riittävyyttä palvelukokonaisuuksissa ammattiryhmittäin (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Hyvinvointialueella on käytössä säännöllinen laaja-alainen sote-henkilöstön työhyvinvoinnin tilaa kuvaava kysely/selvitys (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Johtamisen käsikirja ja siihen liittyvät koulutukset toteutettu (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen tasa-arvosuunnitelman laatiminen on aloitettu vuonna 2023 ja henkilöstö on osallistettu tasa-arvosuunnitelman laatimiseen tasa-arvolain määrittelemällä tavalla (kyllä/ei)	Kyllä	2023
4. Toiminta-ympäristö	Alueilla on luotu alueelliset yhteistyörakenteet sidosryhmien kesken tukemaan koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Hyvinvointialueen strategiassa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Julkisissa hankinnoissa on huomioitu sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	TKKI-toimintaan on luotu toimintamallit perustason palveluihin liittyen kansallisella ja alueellisella tasolla (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Valmiussuunnittelu perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	Varautuminen perustuu kansallisesti yhtenäisiin perusteisiin (kyllä/ei)	Kyllä	2023
	YTA-sopimuksen on valmis (kyllä/ei)	Ei	2023
5. Talous	Tilikauden yli-/alijäämä, 1 000 euroa	-82 495	ennuste 10/23
	Laskennallisen rahoituksen suhde hyvinvointialueen nettokäyttökustannuksiin	96,6 %	ennuste 10/23
	Vuosikate	-47 966	ennuste 10/23
	Vuosikate, % poistoista	-137,8 %	ennuste 10/23
	Hyvinvointialue on mukana vaikuttavuusverkostossa	Kyllä	2023
	Hyvinvointialueella suunnitellaan/on käynnissä vaikuttavuuden pilotteja	Kyllä	2023
	Hyvinvointialueen sisäisessä ohjauksessa hyödynnetään vaikuttavuuden mittareita	Ei	2023

*Strategian seurannan mittarit on hyväksytty osana hyvinvointialueen strategian toimeenpanosuunnitelmaa (Ahall 24.04.2023 § 138). Mittarit pohjaavat valtakunnallisiin sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisten tavoitteiden mittareihin. Mittareiden lähtötilanne on kuvattu taulukossa, osasta mittareista ei ole saatavilla tietoa vielä vuodesta 2023 ja on pieneltä osin vielä puutteellinen.

21.12.2023

---

3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

3.1 Sisäinen valvonta

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä hyvinvointialueen ja sen konsernin toiminta- ja menettelytapoja, joilla johto (tilivelvolliset) ja esihenkilöt pyrkivät varmistamaan, että hyvinvointialueen toiminta on tuloksellista ja taloudellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa, lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan sekä omaisuus ja resurssit turvataan.

Sisäisen valvonnan keskeinen tehtävä on tuottaa oikeaa ja riittävää tietoa toiminnan kehittymisestä tavoitteita kohti ja siten edesauttaa organisaation tavoitteiden ja päämäärien saavuttamisessa. Sisäisen valvonnan vastuut, rakenteet ja toimintatavat on kuvattu Pohjois-Savon hyvinvointialueen hallintosäännössä, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteissa ja toimintaohjeessa. Omavalvonta on olennainen osa hyvinvointialueen palvelutuotannon sisäistä valvontaa. Sisäisen valvonnan tuloksellisuutta ja riskienhallintaa seurataan talousarviovuoden aikana osana toiminnan ja talouden raportointia.

3.2 Riskienhallinta

Riskienhallinnan tarkoituksena on varmistaa häiriötön palvelutuotanto. Kokonaisvaltaisella riskienhallinnalla kehitetään yhteisiä menettelytapoja tunnistaa, arvioida sekä hallita hyvinvointialueen toimintaan ja tavoitteiden saavuttamiseen liittyviä riskejä. Riskienhallinnan avulla tunnistetaan organisaation toimintaan mahdollisesti vaikuttavat tapahtumat ja saateetaan tapahtumien riskit organisaation hyväksymälle tasolle. Riskienhallinnan tavoitteena on myös auttaa päätöksentekijöitä tekemään tietoisia valintoja, priorisoida toimintoja tärkeysjärjestykseen sekä auttaa tunnistamaan vaihtoehtoisia toimintatapoja.

Toimialat, palvelualueet ja -yksiköt sekä konserniyhtiöt päivittävät riskiarvionsa vähintään kerran vuodessa talousarvion laatimisen yhteydessä. Riskienhallinnan tilaa ja tuloksellisuutta seurataan ja arvioidaan säännönmukaisesti talousarviovuoden aikana ja sen tuloksellisuudesta raportoidaan osavuosikatsauksissa ja tilinpäätöksessä.

3.3 Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus arvioi objektiivisesti ja riippumattomasti sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan järjestämistä ja tuloksellisuutta, raportoi arvioinnin tuloksista sekä esittää toimenpide-ehdotuksia järjestelmän kehittämiseksi.

21.12.2023

---

4 Tavoitteet

4.1 Potilas-/asiakslähtöisyys

Kansallisena tavoitteena on parantaa palveluiden toimintavarmuutta, lisätä integraatiota ja edistää asiakasprosessien osallistavuutta ja asiakslähtöisyyttä. Asiakslähtöistä toiminnan uudistamista tukevat tiedonhallinta ja digitalisaation tarjoamat mahdollisuudet.

Hyvinvointialueen järjestämät ja tuottamat palvelut muodostavat asiakkaan näkökulmasta loogisen, selkeän ja toisiaan tukevan kokonaisuuden, jolloin palvelut toimivat saumakohdis-
sakin sujuvasti. Ihmisen terveys- ja hyvinvointitiedon yhteiskäytön kynnyks on matala ja tietojärjestelmät tukevat palveluintegraatiota. Tavoitteena on, että kaikki hyvinvointipalveluihin liittyvät resurssit ja tavoitteet ovat jatkossa yhtenä alueellisena kokonaisuutena sen sijaan, että eri hallinnonalat kilpailevat vähenevistä resursseista keskenään.

Osallisuuden lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy ovat asiakslähtöisyyden merkittäviä tavoitteita. Hyvinvointialueella luodaan yhtenäistä toimintakulttuuria asiakkaiden kohtaamisessa, vaikuttamismahdollisuuksissa sekä palveluiden kehittämisessä osallisuusohjelman mukaisesti. Aukkaiden omaehtoiseen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lisääntyy, ennaltaehkäisevä toiminta toteutuu ja palvelujen tarve vähenee.

Asiakkaiden osallisuutta vahvistamalla edistetään oikea-aikaisia, saavutettavia ja laadukkaita palveluja. Asiakasosallisuudetta tehdään monitasoisesti asiakkaiden, henkilöstön ja yhteistyötahojen kanssa sekä huomioidaan asiakslähtöisyys perehdytyksissä ja ohjeistuksissa.

Asukaskyselyt, asiakaspalaute, kokemus- ja asiakasraadit tukevat palvelujen kehittämistä sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden edistämisessä. Digitaalisten osallisuusvälineiden käyttöönottoa selvitetään. Asukaspaneelien käyttöä satunnaisotannalla jatketaan osana asiakasosallisuutta. Yhdenvertainen kohtelu ja kokemus osallisuudesta mahdollistetaan erityisryhmille sekä pitkäaikaista hoitoa tarvitseville.

Pohjois-Savon hyvinvointikertomuksessa ja -suunnitelmassa tuodaan esille hyvinvointiva-
jeet ja väestön terveyserot, joihin alueella tulee kiinnittää erityistä huomiota tuomalla vaikut-
tavat menetelmät työtavoiksi ja osaksi yhtenäistä toimintakulttuuria.

21.12.2023

4.2 Palveluiden toimivuus

Toimiva hyvinvointialue rakentuu terveelle talouspohjalle, joustaville ja kohtuullisille palveluille, osaavalle henkilöstölle ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Tavoitteena on palvelujen saatavuus, saavutettavuus ja kustannusvaikuttavuus ja että sen toteutumista arvioidaan läpinäkyvästi sekä yksilö- että väestötasolla.

Osaavan työvoiman puute tulee vaikuttamaan palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen. Palveluketjujen häiriötön toimivuus, hoitotakuiden ja -mitoitusten vastuut edellyttävät riittävää henkilöstöä. Henkilöstön laaja-alaisen osaamisen, täydennyskoulutuksen, järjestelmän tuntemuksen ja ammattitaidon korkeasta tasosta huolehditaan ja sitä seurataan.

Palveluiden toimivuuden arvioinnissa tärkeinä elementteinä ovat laatu ja vaikuttavuus. Varsinkin kustannusvaikuttavuuden arviointi on merkittävässä roolissa. Puhumattakaan ennaltaehkäisevästä työstä sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventamisesta.

Valtakunnalliset tavoitteet määrittävät hyvinvointialueen käytännön työtä. Tavoitteena on parantaa palveluiden laatua ja yhdenvertaisuutta sekä turvata laissa säädetyt oikeudet.

Kustannusten nousun hillintä on keskeinen osa koko hyvinvointialueuudistusta. Palveluiden painopistettä on siirrettävä ennaltaehkäisevään työhön kustannusten kasvun hidastamiseksi. Palveluohjauksella asiakkaita voidaan auttaa saamaan oikea-aikaisia palvelukokonaisuuksia ja tukea omatoimisuutta ja vastuuta omasta hyvinvoinnista huolehtimisesta. Asukkaiden oma- ja itsehoidon tukemiseen kannustetaan ja ne tuodaan osaksi palvelupolkuja sekä asukkaiden saavutettavaksi jo ennen palveluihin hakeutumista.

Tiedon ja tutkimuksen merkitys kasvaa ja sitä on vahvistettava erityisesti perustason palveluissa. Digitaaliset ja älykkäät järjestelmät otetaan kattavasti ja priorisoiden käyttöön.

Hyvinvointialue kantaa osaltaan vastuuta siitä, että sen päätösten myötä sosiaali- ja terveyspalvelualan yrittäjien toimintaympäristö kehittyy. Tämä edellyttää, että hyvinvointialue harjoittaa yrittäjät huomioivaa ja avointa hankintapolitiikkaa, joka pohjaa vuoropuheluun alueen yrittäjien kanssa, huomioi paikallisten pk-yritysten osallistumismahdollisuudet ja edistää uusien innovaatioiden syntymistä.

21.12.2023

4.3 Taloudellisuus ja tehokkuus

Taloussuunnitelma on laadittu vuosille 2024–2026. Taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on hyvinvointialuelain edellyttämä talousarviovuosi. Vuoden 2024 talousarvio laaditaan 34,9 miljoonaa euroa alijäämäiseksi.

Sitovat toimintatuotot ja valmistus omaan käyttöön ovat 262,1 miljoonaa euroa ja toimintakulut 1,452 miljardia euroa. Edellä mainitut eurot sisältävät ulkopuolisella rahoituksella olevat hankkeet. Sitova vuosikate on 1,8 miljoonaa euroa. Vuosikate on liian alhainen lainojen lyhennyksiin ja investointeihin, mutta taloussuunnitelma 2024–2026 on tasapainossa vuoden 2026 loppuun mennessä. Vuodet 2025 ja 2026 on budjetoitu merkittävästi ylijäämäisiksi.

Talousarvion toimintakuluista 49 % on henkilöstökuluja, 33 % palveluiden ostoja sekä 9 % aineiden ja tarvikkeiden ostoja.

21.12.2023

4.4 Henkilöstövoimavarojen hallinta

Henkilöstön saatavuus on koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja myös pelastustoimea koskeva yhteinen kansallinen haasteemme. Pohjois-Savossa on pulaa kaikista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastusalan työntekijöistä. Eniten pulaa on lähihoitajista, sairaanhoitajista, perusterveydenhuollon lääkäreistä, psykologeista, pelastajista sekä sosiaalityön asiantuntijoista. Hyvinvointialueuudistuksen tavoitteena on turvata ammattitaitoisen henkilöstön saanti ja palveluiden entistä parempi yhteentoimivuus (integraatio).

KEVAN eläke-ennusteen perusteella suurin ammatillisen henkilöstön tarve kohdistuu lähihoitajien ja sairaanhoitajien ammattiryhmiin (www.keva.fi), joten väestön ikääntyessä erityinen haaste kohdentuu hyvinvointialueella ikääntyneiden toimialalle. Myös ensihoidon palveluiden tarpeen puolestaan oletetaan kasvavan väestön vanhenemisen myötä. Pelastustoimen palvelutarve määräytyy vastaavasti riskikartoituksen perusteella ja sen vaikutuksia tulisikin valtakunnallisesti ennakoida suhteessa henkilöstötarpeeseen. Pohjois-Savon alhainen syntyvyys vastaavasti vähentää maakunnan väestön määrää, kuitenkin samaan aikaan lasten ja perheiden palvelutarve monimuotoistuu jakaantuen yhä voimakkaammin erityiseen ja ennakoivaan tukeen. Väestömäärään pohjautuvissa palvelutarpeissa tapahtuvat muutokset edellyttävät hallittua palvelutuotannon toimialojen palvelurakennemuutosta, jossa korostuu henkilöstövoimavarojen suunnitelmallinen käyttö. Vuonna 2024 hyvinvointialueella otetaan käyttöön tekoälypohjainen henkilöstösuunnittelujärjestelmä henkilöstömuutosten seurantaan. Ohjelma mahdollistaa hallintatyökalun myös 12 700 työntekijän vuosisuunnitteluun ja ennakointiin. Järjestelmä tuottaa digitaalisen ja ketterän käytön henkilöstömenojen vuosisuunnitteluun, sisältää henkilöstömenojen vuosisuunnitelman hyväksyntäprosessin ja tukee yksiköissä tapahtuvaa jatkuvaa suunnittelua tilikauden sisällä sekä sisältää spesifisti SOTE-organisaatiolle kehitetyn tekoälypohjaisen ennustealgoritmin ja sen avulla tuotetut yksikkökohtaiset henkilöstömenoennusteet jaksotettuna eri kuukausille.

Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on vahvistettu erillinen henkilöstöohjelma henkilöstön saatavuuden turvaamiseksi (henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen). HR-ohjelmatyön tavoitteena on ennakkollinen palvelutarpeeseen perustuva henkilöstösuunnittelu vuoteen 2030 mennessä. Osaava, hyvinvoiva, motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilöstö on keskeinen voimavara tässä muuttuvassa tilanteessa. Henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen -ohjelman lähtökohta on paremmin voiva henkilöstö, uuden ja laajan hyvinvointialueen toimintaympäristön vaatimuksia vastaava johtamis- ja henkilöstörakenne sekä tuottavuuden kehityksen huomioiva henkilöstösuunnittelu sekä työtä motivoiva palkitseminen.

Ohjelman avulla tuetaan hyvinvointialueen strategian, palvelustrategian pitkän ja keskipitkän aikavälin tavoitteiden sekä rakenteellisten ja toiminnallisten muutosten toteuttamista.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma, talousarvio, digitaalisten palveluiden kehittäminen- ja TKKI-strateginen ohjelma sekä henkilöstöstrateginen ohjelma muodostavat yhdessä

21.12.2023

---

merkittävän strategiaa vahvistavan kokonaisuuden. Pohjois-Savon hyvinvointialueen vahvuutena on myös vahva yhteistoiminta henkilöstöjärjestöjen ja työsuojeluvaltuutettujen kanssa.

Henkilöstöstrategian keskeisimpiä kehittämiskohteita ovat vuosina 2024–2025:

- työhyvinvoinnin säännöllinen arviointi ja mittaaminen
- sairauspoissaolojen hallintaan liittyvät toimintamallit
- palkitsemisen ja kannustimien huomioiminen osana tuottavuuden kehittymistä
- ennakoiva ja palvelutarvelähtöinen henkilöstösuunnittelu
- johtamis- ja henkilöstörakenteen säännöllinen arviointi ja kehittäminen
- valmentavan johtamisen juurruttaminen

Itä-Suomen yhteistyöalueen hyvinvointialueet ovat myös tiivistäneet yhteistyötä ja vuonna 2024 käynnistyy kansainvälisen rekrytoinnin kehittämistyö, tavoitteena rekrytoida alueellemme vuosittain noin 100 hoitotyön osaajaa EU:n ulkopuolelta. Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyörakenne (YTA-rakenne) on talouden haasteissa uusi ulottuvuus, joka mahdollistaa kokonaistaloudellisesti järkevää yhteistyötä muun muassa yhteisen henkilöstön käytössä, että koulutuksellisissa velvoitteissa.

Pohjois-Savon hyvinvointialue on mukana STM:n vetoa ja pitoa sote-pela työhön -pilotissa, jossa tavoitteena on kehittämistiimitoiminnan kautta tukea henkilöstön saatavuutta. Olemme mukana myös STM:n sote-työnjako -pilotissa (kulttuurikoulu- ja iäkkäiden palveluissa), jossa tavoitteena on sekä parantaa henkilöstön saatavuutta ja riittävyyttä, että tukea iäkkäiden asiakkaiden toimintakykyä kulttuurisäilytyksen avulla.

Vuoden 2024 kehittämistoimenpiteitä ovat muun muassa omien rekrytointiprosessien kehittäminen ja sekä työnantajamielikuvan vahvistaminen. Lisäksi aloitamme yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa sairaanhoitajien lääkkeenmääräämiskoulutuksen pilotin (loppuvuosi 2024). Erityinen muutos toteutetaan myös hyvinvointialueen pidempiaikaiseen sijaisuustarpeeseen varatun henkilöstön palkkakustannusten seurannassa, jossa tavoitteena on, että toimialoilla lähijohto hallinnoi ja vastaa niin vakituisen kuin sijaistyövoimana käytettävän henkilöstön kustannuksien seurannasta kokonaisuutena. Sijaistyövoimana käytettävän henkilöstön henkilöstöhallinnollisesta johtamisesta vastaa keskitetty sijaishallinta ja sijaistyövoiman tarvelähtöinen organisointi/koordinointi toteutetaan yhteistyössä palvelutuotannon kanssa.

Työnantajan on järjestettävä työterveyshuolto työstä ja työolosuhteista johtuvien terveysvaarojen ja -haittojen ehkäisemiseksi ja torjumiseksi sekä työntekijöiden turvallisuuden, työkyvyn ja terveyden suojelemiseksi ja edistämiseksi. Työterveyshuolto tulee järjestää ja toteuttaa siinä laajuudessa kuin työstä, työjärjestelyistä, henkilöstöstä, työpaikan olosuhteista ja niiden muutoksista johtuva tarve edellyttää. Pohjois-Savon hyvinvointialueen henkilöstön työterveyspalvelut tuottaa Järvisuudun työterveys Oy, joka on hyvinvointialueen In-house-yhtiö. Järvisuudun työterveys Oy tuottaa työterveyspalvelut pääosin omana toimintanaan.

21.12.2023

Työterveyshuollon yhteistyössä ja yhdessä Kuopion kaupungin kanssa aloitetaan vuonna 2024 erityinen tehostettu projekti koskien sairauspoissaolojen vähentämisen tavoitetta.

Työterveyshuollon toimintasuunnitelman painopistealueina ovat työntekijöiden terveyden edistäminen yhteistyössä työnantajan kanssa, työkykyriskien varhainen tunnistaminen ja hallinta, tuki- ja liikuntaelinsairauksien sekä psykososiaalisen kuormituksen tunnistaminen ja ennaltaehkäisemisen tehostaminen, työuran eri vaiheissa olevien työntekijöiden työssä jaksamisen tukeminen ja työhön paluun tuen tehokas käyttäminen pitkien sairauspoissaolojen yhteydessä. Erityinen painopiste vuonna 2024 on +90 päivää poissaolevien työntekijöiden työkykyä edistävissä prosesseissa. Työterveyshuollon toimintaa arvioidaan ja mitataan yhteisesti sovitulla mittareilla sekä säännöllisillä yhteistyöpalavereilla. Henkilöstön sairauspoissaolojen kehitystä ja niiden syitä seurataan Aino Health -järjestelmän raporttijärjestelmällä sekä henkilöstöhallinnossa että toimialoilla säännöllisesti. Vuoden 2024 osalta analysoidaan vuoden 2023 poissaolojen syyt ja laaditaan erillinen kehittämisohjelma.

Organisaatiossamme on hyväksytty aktiivisen tuen toimintamalli ja päihdeohjelma, joka on jalkautettu esihenkilöille ja työntekijöille. Ohjelman toimintaperiaatteiden avulla tuetaan työntekijöidemme työhyvinvointia sekä tunnistetaan sekä työkykyä tukevat että uhkaavat asiat mahdollisimman varhain.

Henkilöstöetuutena Pohjois-Savon hyvinvointialueella on käytössä edelleen ePassin kulttuuri-, liikunta-, hyvinvointi- ja työmatkaetus arvoltaan 150 euroa/henkilö täydessä työajassa vuodessa. Edun suuruus määräytyy henkilön työaikaprocentin mukaisesti ja edun saa, jos palvelussuhde kestää yhdenjaksoisesti kolme (3) kuukautta tai pidempään.

Työnantajan järjestämä täydennyskoulutus on yksi keskeinen ammatillisen osaamisen kehittämisen muoto, jonka tarkoituksena on ylläpitää ja kehittää henkilöstön työssä tarvittavaa välitöntä sekä tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista. Henkilöstön osaamista tuetaan vahvasti koko alueella sekä henkilöstön kehittämissyksikön että koulutuksen palvelualueen toimesta. Henkilöstön jatkuvaa ammatillisen osaamisen ylläpitämistä ja uudistumista tuetaan muun muassa yhdenmukaisten perehtymis- ja mentorointikäytäntöjen sekä työurakeskustelujen avulla. Tulevan kauden tavoitteena on yhdenmukaisten henkilöstön kehittämisen toimintaprosessien käytäntöön soveltaminen ja juurruttaminen koko hyvinvointialueelle.

Koulutussuunnitelman aineisto on kerätty ennakoivasti ja se sisältää mm. vastuuhenkilöiden kyselyaineiston ja tiedossa olevat toimialojen koulutussuunnitelmat. Koulutusmuotona suositaan omia koulutuksia (webinaareja ja verkkokoulutuksia), jolloin koulutukseen voi osallistua Teamsin välityksellä. Täydennyskoulutuksen järjestäminen vuosina 2024–2025 toteutetaan taloudellisesti järkevästi, joten ensisijaisesti hyödynnetään ilmaisia koulutuksia sekä hyvinvointialueen omaa kouluttajaosaamista sisäisten koulutuksien organisoimisessa. Tavoitteena on vahvistaa eri muodoissa toteutettavan sisäisen koulutuksen sekä verkkokoulutusten tarjontaa.

21.12.2023

Valmentavan johtamisen juurruttamista jatketaan edelleen. Vuonna 2024 kohdennetaan valmennusta malliin perehtymiseen erityisesti henkilöstölle. Uutena aloitetaan muun muassa valmentavan johtamisen esihenkilökoulutusta ja johdon koulutusta koulutusorganisaatioiden yhteistyönä.

Talouden hallinnan osalta toteutetaan talous- ja tuottavuusohjelman toimeenpano vuosille 2024–2025. Uusien tuottavuustoimien keskiössä ovat muun muassa integraatiota lisäävät ja vahvistavat toiminnalliset muutokset sekä asiakaspalvelutyössä toteutettavat kokonaisasiakkuuden kohtaamisen sekä ohjaamisen keinot. Johtamis- ja henkilöstörakennetta suunnitellaan vuoden 2024 aikana integraatio- ja palveluperiaatteita mahdollistaviksi. Tutkimus- ja innovaatiotyössä vahvistetaan yliopistollisen hyvinvointialueen merkitystä ja brändiä veto- ja pitovoimatekijänä. Tuottavuusohjelman mukaisesti pidämme korkeassa arvossa oman työvoiman pysyvyyttä, osaamista ja sitoutumista hyvinvointialueelle.

21.12.2023

5 Määrärahat ja tuloarviot

5.1 Perhe- ja vammaispalvelut

PERHE- JA VAMMAISPALVELUT SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €

	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Toimintatuotot	9 608	9 733	8 600	-1 133	-11,6
Toimintakulut	-157 359	-208 997	-199 950	9 047	-4,3
Toimintakate	-147 751	-199 264	-191 350	7 914	-4,0

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala on järjestäjän palvelutoimiala, joka yhteensovittaa ja ohjaa hyvinvointialueella perhe- ja vammaispalveluita sekä vastaa perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Perhe- vammaispalveluiden toimialaan kuuluvat perhepalveluiden palvelualue ja vammaispalveluiden palvelualue.

Perhepalveluissa tuetaan lapsia, nuoria ja perheitä arjessa suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Tavoitteena on asiakkaiden tukeminen varhaisessa vaiheessa ennaltaehkäisevästi ja edistämällä osallisuutta ja omatoimista selviytymistä arjessa.

Palvelualue jakautuu perhekeskuspalveluihin ja lastensuojelun palveluihin.

Perhekeskuspalveluihin kuuluvat perheiden terveystalvet, opiskeluhoillon psykososiaaliset palvelut, perheiden sosiaalipalvelut ja perheoikeudelliset palvelut. Perheiden terveystalvet ovat äitiysneuvola, lastenneuvola, seksuaaliterveysneuvola, fysioterapia, toimintaterapia, puheterapia, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä lasten ja nuorten perustason mielenterveys- ja päihdepalvelut. Opiskeluhoillon psykososiaalisia palveluita ovat koulukuraattori ja -psykologipalvelut. Perheiden sosiaalipalveluja ovat sosiaalityö ja -ohjaus, perheytyö ja lapsiperheiden kotipalvelu, kasvatus- ja perheneuvonta sekä Ankkuri-toiminta. Lisäksi perhekeskuksessa on perheoikeudellinen resurssiyksikkö, joka sisältää perheoikeudelliset palvelut, kuten lastenvalvojatyön ja tapaamispaikkatoiminnan.

Lastensuojelun palveluita ovat lastensuojelun sosiaalityö ja -ohjaus ja palveluyksikköön kuuluvat omat lastensuojelun sijaishuollon ympärivuorokautiset yksiköt ja perhehoidon tukiyksikkö.

Vammaispalvelut tuottavat vammaisille henkilöille erityispalveluja, joita järjestetään, kun yleisten palvelujen apu ei riitä. Tavoitteena on edistää asiakkaan osallisuutta, itsemääräämisoikeutta ja yhdenvertaisuutta siten, että asiakas voi viettää mahdollisimman itsenäistä,

21.12.2023

---

yksilöllistä ja turvallista elämää kulloisenkin elämäntilanteensa mukaan. Palvelu on asiakaslähtöistä ja yksilölliset tarpeet huomioivaa.

Palvelualue jakautuu vammaisten asumispalveluihin ja avopalveluihin. Vammaisten asumispalveluja toteutetaan omaan kotiin vietynä palveluna, tukiasunnoissa, erilaisissa asumisyksiköissä, ryhmäkodeissa ja palvelutaloissa.

Vammaisten avopalveluissa on vammaispalvelukeskuksen ja kotiin annettavien palvelujen yksiköt. Vammaispalvelukeskukset toimivat hyvinvointialueen jokaisella alueella. Lisäksi yksikössä toimii keskitettynä palveluna vammaispalvelujen osaamiskeskus ja omais- ja perhoidon sekä henkilökohtaisen avun keskus. Kotiin vietävien palvelujen yksikkö tuottaa työ- ja päivätoiminnan palveluja sekä lasten aamu- ja iltapäivätoimintaa ja loma-ajan hoitoa yhteistyössä kuntien sivistystoimien kanssa. Työ- ja päivätoimintaa tuotetaan sekä omana toimintana että ostopalveluna.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimiala järjestää palvelut omana tuotantona sekä yhteistyössä toisten hyvinvointialueiden, yritysten ja järjestöjen kanssa. Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan toiminta, strategia ja tavoitteet suunnittelukaudella pohjautuvat hyvinvointialueen strategiaan ja palvelustrategiaan. Toimintaa kehitetään asiakaslähtöisesti ja pitkäjänteisesti hyvinvointialueen asukkaiden terveyden, omatoimisuuden, toimintakyvyn, sosiaalisen hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämisen osalta.

Asiakkaiden palvelujen laatu, turvallisuus ja kustannusvaikuttavuus ovat kehittämisen keskiössä.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan merkittävin haaste on väestörakenteesta, sairastavuudesta ja yhteiskunnallisesta tilanteesta aiheutuva palvelujen tarpeen monialaisuus ja niiden painottuminen korjaaviin ja raskaisiin palveluihin. Lisäksi toimialaa haastavat rekrytointivaikeudet, laajamittaiset ostopalvelut sekä hyvinvointialueen rajoittunut taloudellinen kyky korjata palvelutuotannon painopistettä ennaltaehkäiseviin palveluihin.

Perhe- ja vammaispalveluihin siirtyi erilaisia palvelujen järjestämismalleja ja toimintatapoja, joiden yhdenmukaistaminen on käynnistetty ja jatkuu edelleen. Palvelutuotantoa on kehitettävä avoimesti ja innovatiivisesti hyödyntäen parhaita toimintamalleja ja etsien uusia palveluntuottamistapoja. Lisäksi toimialan sisäisen ja toimialojen välisen integraation edistäminen palvelupolkujen sujuvoittamiseksi on välttämätöntä. Toimialan menestys edellyttää panostusta monialaiseen, vaikuttavuusperusteiseen ja verkostoituneeseen kehittämistyöhön yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Lain aiheuttamat muutokset

Opiskeluhuollon henkilöstömitoitukset kuraattorien ja psykologien osalla ovat tulleet voimaan vaiheistetusti ja psykologimitoitus on 1.8.2023 alkaen 780 oppilasta /psykologi.

21.12.2023

1.9.2023 voimaan astunut hoitotakuu perusterveydenhuollossa (hoitoon pääsy 14 vuorokaudessa) koskee lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluja ja opiskeluterveydenhuollon sairaudenhoidon palveluja.

Lastensuojelulain 1.1.2024 muutosten mukaisesti yhdellä sosiaalityöntekijällä saa jatkossa olla asiakkaanaan enintään 30 lasta (-5 lasta/sosiaalityöntekijä nykyiseen asiakasmitoitukseen nähden). Mitoitukseen pääsemiseksi lastensuojelun sosiaalityöntekijäresurssia tulee lisätä 8 sosiaalityöntekijällä.

Uudistetun vammaispalvelulain piti tulla voimaan 1.10.2023. Uuden vammaispalvelulain voimaantuloa on siirretty, jotta lain soveltamisalaa on mahdollista tarkentaa erikseen annettavalla esityksellä. Laki tulee voimaan 1.1.2025. Vuoden 2024 aikana vammaispalvelujen palvelualueella kouluttaudutaan uuden lain sisältöön ja valmistaudutaan lain voimaantuloon mm. palvelukuvausten ja myöntämishjeiden laatimisella ja päivittämisellä.

Erityishuoltolakia muutettiin 22.12.2022 ja muutokset tulivat voimaan 1.1.2023 lukien. Lainmuutoksella hyvinvointialueille siirtyi tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon liittyvä päätöksenteko. Samoin tuli velvollisuus nimetä sekä päätöksiä tekevä vaativan moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä sekä vaativa moniammatillisen tuen asiantuntijaryhmä. Erityislain edellyttämien toiminnallisten muutosten läpivienti on vuoden 2023 lopussa kesken.

Toiminnan painopistealueet

Sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmäksi kaikissa sosiaalihuollon palvelutehtävissä otetaan viimeistään 1.9.2024 käyttöön Saga-asiakastietojärjestelmä, jolloin myös käynnistyy Kanta-arkistointi. Käyttöönotto edellyttää koko henkilökunnan laajaa kouluttautumista, yhdenmukaista rakenteista kirjaamista sekä prosessien yhdenmukaistamista. Uuden järjestelmän käyttöönottoon sisältyy ohjelman käyttökoulutuksien lisäksi asiakastietojen siirto uuteen järjestelmään, joka tulee huomioida henkilöstöresurssissa. Järjestelmän käyttöönottoon suunnataan valtion kehittämisrahaa. Saga-asiakastietojärjestelmän käyttöönotto parantaa mahdollisuuksia asiakastietojen sähköiseen hyödyntämiseen sekä laskutuksen prosessien kehittämisen. Ennen uuden tietojärjestelmän käyttöönottoa tiedolla johtaminen on haasteellista sosiaalihuollossa.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimintakulttuurin uudistaminen on yhtenä toiminnan painopistealueena. Toimintakulttuuria vahvistetaan hyvinvointialueen näkökulmasta siten, että palvelutuotanto on yhteisvastuullista, asiakaslähtöistä ja yhdenmukaista.

Palveluverkon tarkastelussa huomioidaan toimintaympäristö, väestön ja palvelutarpeen muutokset sekä erilaiset, tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet tuottaa palveluita. Palvelutuotannossa edistetään lähi- ja aluepalveluiden lisäksi digitalisaation ja etäpalvelun tuomia mahdollisuuksia.

21.12.2023

Perhepalveluiden toiminnan painopisteet

Perhepalveluiden palvelualueella toimintamallien ja palveluprosessien yhtenäistämistyöskentely jatkuu kaikissa palveluissa. Sosiaalihuollon uuden asiakastietojärjestelmän käyttöönottoprojekti liittyy toimintaprosessien yhtenäistämistyöskentelyyn. Lisäksi perheiden terveystalvissa osallistutaan äitiyshuollon toiminnanohjausjärjestelmän yhteiseen kehittämishankkeeseen perusterveydenhuollon (äitiysneuvolan) ja erikoissairaanhoidon (synnytysairaalan) välillä. Hankkeen tavoitteena on uudistaa äitiyshuollon asiakastietojen liikkuvuutta perusterveydenhuollon, synnytysairaalan ja odottavan äidin välillä. Uudistuksen tavoitteena on sujuvoittaa palveluketjua ja asiakastietojen liikkumista sekä parantaa äitiyshuollon asiakasturvallisuutta. Hanketyön sisällön suunnittelu ja toiminnan pilotoinnit sitovat äitiysneuvolatyötä tekevää henkilöstöä.

Perhekeskuspalveluissa turvataan ja huolehditaan palvelustrategiaan kirjattu ennaltaehkäisevien ja varhaisen tuen, ns. kevyiden palvelujen painopisteen toteutumista resurssien puitteissa. Perheiden terveystalvissa valtakunnallisista terveydenhoitajien ja lääkäriyön mitoitussuosituksista huolehditaan. THL julkaisi (25.4.2023) uudet työnmitoitussuositukset lastenneuvolatyöhön (320 lasta/th, 2270/lääkäri) sekä kouluterveydenhuoltoon (460 oppilasta/th, 2100 oppilasta/lääkäri). Luvut pitävät sisällään oletuksen, että työntekijöiden vuosilomat ovat sijaistettu. Sekä määräaikaista että laaja-alaisia terveystarkastuksia kehitetään NEUKO:n mukaisesti ja niiden toteutumista seurataan ja arvioidaan asetuksen mukaisesti (Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011). Perhekeskuspalveluissa käynnistyy toiminnalliset kehittämistyöryhmät, joiden tarkoituksena on palvelujen tasalaatuaistaminen ja yhdenmukaistaminen alueilla. Asiakas- ja hoitopolkuja sujuvoitetaan ja tehostetaan yhteistyössä muiden lapsiperhepalvelujen ja toimijoiden kanssa.

Lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluja ja opiskeluterveydenhuollon palveluja erityisesti mielenterveyspalvelujen osalta kehitetään huomioiden 1.9.2023 voimaan astunut hoitotakuu perusterveydenhuollossa (hoitoon pääsy 14 vuorokaudessa). RRP-hankkeiden kanssa yhteistyö jatkuu nuorten mielenterveyspalveluissa jalkautuvien sairaanhoitajien projektissa. Lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluissa yhtenäisen rakenteen ja toimintamallin mukaisen työskentelyn luominen alueellisissa työryhmissä on työskentelyn painopisteenä. Lasten ja nuorten perustason mielenterveyspalveluiden vahvistaminen vastaamaan hyvinvointialueella ilmenevään palvelutarpeeseen vaatii myös resurssien lisäämistä toimintamallien vahvistamisen lisäksi. Hankeyhtesityö jatkuu myös Nepsy-tiimin työskentelyssä ja tavoitteena on yhtenäinen Nepsy-ketju toimintamalli hyvinvointialueella ja ammattilaisten osaamisen lisääntyessä lasten, nuorten ja perheiden tuki vahvistuu.

Opiskeluhoollon henkilöstömitoitukset kuraattorien ja psykologien osalla ovat tulleet voimaan vaiheistetusti ja psykologimitoitus on 1.8.2023 alkaen 780 oppilasta /psykologi. Kuraattoreiden mitoitus astui aikaisemmin voimaan ja sen toteutumisesta huolehditaan (670 oppilasta/kuraattori). Psykologien rekrytointitilanne on ollut haastava jo pitkään ja vajetta on korvattu ostopalveluilla. Opiskeluhoollon tavoitteena on tukea ja edistää oppilaiden

---

21.12.2023

---

hyvinvointia opiskeluhuollon yhteisöllisellä ja yksilöllisellä työskentelyllä ja psykologivaje vaikuttaa palveluiden järjestämiseen kouluilla ja oppilaitoksilla. Lain velvoittama alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä toteutuu ja yhteistyötoimintaa pidetään kehittäväällä työotteella yllä.

Perhekeskuspalveluissa toimintakulttuurin muutos on käynnissä ja yhdessä työskentelyn monialaisia toimintamalleja ja näyttöön perustuvien menetelmien käyttöä vahvistetaan. Perhekeskustoimintamallissa vahvistetaan myös niin työntekijöiden kuin esihenkilöidenkin osaamista verkostotoiminnassa. Perhekeskusalueilla käynnistetään ja jatketaan monialaista- ja monitoimijaista perhekeskusverkostotyöryhmien toimintaa huomioiden kuntayhteistyö ja järjestö sekä seurakuntatoimijat. Perhekeskustoiminnassa jatketaan ja vahvistetaan Pohjois-Savossa kehitetyn monitoimijaisen yhteistyömallin, Yhdessä-aika käyttöönottoa, joka tukee yhdessä työskentelyä ja asiakasosallisuutta. Yhdessä-aika mahdollistaa rakenteen perhekeskustoiminnan ennaltaehkäisevään ja varhaiseen tukeen. Perhekeskustoiminnassa vahvistetaan ja turvataan myös muita yhdessä sovittujen menetelmien käyttöönottoa, kuten Lapset puheeksi-, Vahvuutta vanhemmuuteen-, Varhaisen vuorovaikutuksen-, Strategia- ja Neuvokas Perhe-menetelmiä. Menetelmien käyttöä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Henkilöstön kouluttaminen myös lyhytterapeutistien menetelmien käyttöönotossa jatkuu (IPC, CoolKids).

Lastensuojelupalveluiden toiminnassa lastensuojelun tarpeeseen perustuvia palveluita ja tukitoimia järjestetään noin kahdelle tuhannelle 0–17-vuotiaalle. Lisäksi hyvinvointialue järjestää palveluita ja tukitoimia noin 560:lle 18–24-vuotiaalle lastensuojelulain mukaisen jälkihuolto-oikeuden piirissä olevalle nuorelle. Lastensuojelun palvelutoiminnassa sosiaalityön ja -ohjauksen toimintaa on organisoitu hyvinvointialueelle alueellisiin työryhmiin, joissa lastensuojelun toiminnan eri prosessinvaiheiden mukainen työskentely on mallinnettu alueellisiin toimintatavoin: tällä hetkellä lastensuojelun toiminnassa on nähty kriittiseksi palveluiden yhdenmukaisen saatavuuden turvaaminen toimintamallien yhdenmukaistamista lisäämällä; samalla tulee turvata osin vielä puutteellisina näyttäytyvät alueelliset rakenteet lastensuojelun ja perhesosiaalityön yhdyspinnan kehittämiseksi sekä tarpeellisille konsultaatorakenteille.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynnistänyt vuonna 2022 osana edellisen hallituksen hallitusohjelmaa lastensuojelun lainsäädännön kokonaisuudistuksen, jonka tavoitteena on ollut turvata lasten oikeus tasapainoiseen kehitykseen ja erityiseen suojeluun. Uudistuksen tavoitteena on ollut selkeyttää palvelujen kokonaisuutta ja lisätä palveluiden vaikuttavuutta ja uudistustarpeiden taustalla on arvio siitä, että useiden osittaismuutosten kautta nykyinen lastensuojelulaki on muodostunut vaikeaselkoiseksi ja pirstaleiseksi; niin ikään valtakunnallisestikin on todettu lastensuojelutarpeen ja erityisesti vuosittain noin 1,25 miljardin euron lastensuojelun kustannusten nousujohteinen kehitys. Uudistuksen valmistelusta on laadittu Visiovaiheen raportti (Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2023:27).

21.12.2023

Kokonaisuudistuksen konkreettinen jatkoeteneminen on riippuvainen nykyisen hallituksen linjauksista, eikä osana hallitusohjelmaa ole tällä hetkellä tiedossa tarkempaa suunnitelmaa kokonaisuudistuksen jatkamisen tavoitteista. Kokonaisuudistuksen käynnistymisen vaiheessa on kuitenkin todettu lastensuojelun palvelutoiminnassa tarvittavan erityisesti lasten ja perheiden osallisuuden ja kuulluksi tulemisen vahvistamista; palvelujärjestelmän eri toimintojen entistä tehokkaamman yhteensovittamisen tärkeyttä; lastensuojelun tehtävää lapsen oikeuksien toteuttamisessa ja suhteessa toiminnan läpinäkyvyyteen ja asiakkaan oikeusturvan toteuttamiseen; osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön merkitystä lastensuojelun toiminnan laadun varmistamisessa sekä lastensuojelun toiminnan riittävän ohjauksen ja valvonnan tärkeyttä. Keskeistä osana palvelujärjestelmän rakenteiden kehittämistä myös valtakunnallisissa tavoitteissa on tunnistaa peruspalveluiden ja muiden perhepalveluiden toimivuuden ja resurssien vaikutus suhteessa lastensuojelun toimintaedellytyksiin.

Lastensuojelulain 1.1.2024 muutosten mukaisesti yhdellä sosiaalityöntekijällä saa jatkossa olla asiakkaanaan enintään 30 lasta (-5 lasta/sosiaalityöntekijä nykyiseen asiakasmitoitukseen nähden). Pohjois-Savon hyvinvointialueella ei ole pystytty toteuttamaan täysimääräisesti lastensuojelulain mukaista asiakasmitoitusta vuonna 2023 ja erityisesti mitoituksen toteutumiseen on vaikuttanut sosiaalityöntekijöiden saatavuuden haasteet. Elokuun 2023 valmistelutilanteessa 1.1.2024 voimaanastuvan asiakasmitoituksen toteuttaminen edellyttää laskennallisesti kahdeksaa uutta sosiaalityöntekijän viran perustamista.

Yksilökohtaisen asiakasturvallisuuden toteuttaminen, lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen toteuttaminen sekä lastensuojelun asiakasturvallisuuden sekä systeemisen lastensuojelun toimintamallin mukaisen työskentelyn toteuttaminen edellyttää asiakasmitoituksen toteutumista jatkossa sellaisella tasolla, jolla myös asiakasmäärien vaihteluun voidaan riittävässä määrin varautua. Lastensuojelulain asiakasmitoituksen turvaamisen ja toteuttamisen tulee jatkossa olla lastensuojelun toimintaa koskevan omavalvonnan erityinen painopiste. Lastensuojelun asiakasmitoituksen tarkoituksena on varmistaa mahdollisuudet lastensuojelun asiakkaana olevan lapsen kanssa tehtävään henkilökohtaiseen yhteistyöhön, riittävään monialaiseen työskentelyyn sekä sosiaalityöntekijälle lastensuojelulaissa säädettyjen erityisten velvollisuuksien toteutuminen. Lastensuojelun palvelutoiminnassa tehtävä kehittämissuhteet edellyttää erityisesti asiakkaan oikeuksien, palvelun laadun ja asiakasturvallisuuden sekä lapsen osallisuuden erityistä huomiointia. Lastensuojelun vaativan asiakastyön tavoitteena on suojella lasta ja lisätä turvallisuutta; edellytyksenä tehtävässä onnistumiselle on riittävät henkilöstövoimavarat sekä toimintaedellytysten turvaaminen sille, että henkilöstön on mahdollista onnistua työssään.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on myös ollut valmistelussa hallituksen esitys lastensuojelulain muutoksesta 1.1.2024 lähtien; esityksen mukaiset muutokset kohdistuvat lastensuojelu- ja varhaiskasvatustalakiin ja perustuvat nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaisiin tavoitteisiin. Lastensuojelulain muutoksella muutettaisiin lastensuojelulain mukaista jälkihuollon ikärajaa siten, että jatkossa jälkihuolto-oikeus kestäisi 23 ikävuoteen nykyisen 25 ikävuoden sijasta. Lastensuojelu- ja varhaiskasvatustalakiin muutoksilla selkeytettäisiin

---

21.12.2023

---

lapsen varhaiskasvatuspalveluihin liittyvää järjestämis- ja kustannusvastuuta kunnalle silloinkin, kun lapsi asuu lastensuojelun tukitoimien johdosta muualla, kuin kotikunnassaan. Lisäksi lakiin tehtäisiin erinäisiä teknisiä muutoksia sote-uudistuksen yhteydessä huomioiden jääneiden lainkohtien osalta.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella on sitouduttu toimimaan lastensuojelussa systemisen lastensuojelun toimintamallin mukaisesti. Vuonna 2023 systemisen lastensuojelun toimintamallin juurruttamista ja vakiinnuttamista on tuettu osana Tulsote-hankkeen kehittämistyötä kahden kokoaikaisen kehittämistyöntekijän työpanoksella. Systemistä lastensuojelun toimintamallia on pilotoitu Pohjois-Savossa vuodesta 2017 lähtien, mutta toimintamallin vakiinnuttaminen Pohjois-Savon hyvinvointialueelle on tällä hetkellä vielä vaiheessa, jossa toimintamallin vaatimien rakenteiden vahvistamista sekä toimintamallin käyttöönottoa tulee edelleen laajentaa ja näiden toimenpiteiden tukemiseksi tulee toiminnan jatkokehittämiseen olla osoitettavissa riittävä tuki ja resurssit. Systemisen lastensuojelun toimintamalli edellyttää myös perheterapeutin osaamisen turvaamista systemisten lastensuojelun tiimien käyttöön sekä ko. osaamisen hyödyntämisen mahdollisuutta niissä tunnistetuissa tilanteissa, joissa tarvetta on etenkin erityiselle osaamiselle suhteessa perhesuhteiden ja perheen sisäisten vuorovaikutussuhteiden toimivuuteen ja vahvistamiseen osana yksilö- ja perhekohtaista lastensuojelun työskentelyä.

Pohjois-Savon alueella lastensuojelun viimesijaisten palveluiden tarpeen ennaltaehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä tulee kohdentaa erityisesti 13–17-vuotiaiden ikäryhmään, jossa lastensuojelun tarve korostuu suhteessa lastensuojelun avohuollon tarpeisiin, mutta myös kiireellisten sijoitusten määrään sekä lastensuojelun laitoshuollon tarpeisiin. Syksyllä 2023 osana YTA-alueen yhteisvalmistelua on lastensuojelun palvelutoiminnasta oltu mukana valmistelussa mahdollista ESR+ hankehakua osana sosiaalisten innovaatioiden Suomi/erityistavoitteen 5.1. Turvaverkkoja nuorten tulevaisuuteen- kehittämisohjelmaa. Toimintalinjan tavoitteiden kohteena ovat juuri lastensuojelun piirissä olevien sekä etenkin kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten elämäntilanteen ja pärjäämisen tukeminen; tavoitteena on kehittää lasten ja nuorten tarpeista lähteviä, helposti saavutettavia tukitoimia ja palveluita.

Alueellisten kehittämishankkeiden strategisista tavoitteista ja painopisteistä valmistelu on kohdentunut erityisesti 12–17-vuotiaiden lasten sijoitusten määrän vähentämiseen laadukkailla ja vaikuttavilla, lasten ja perheiden arjen tarpeisiin vastaavilla lastensuojelun avohuollon tukitoimilla, työmenetelmillä ja palveluilla; koko perheen ja erityisesti vanhemmuuden tukemisen vahvistamiseen huostaanottilanteessa, huostaanoton aikana ja sitä purettaessa sekä muissa siirtymävaiheissa, jotta perheen vuorovaikutussuhteet ja toimintavalmiudet vahvistuisivat eikä kukaan jäisi yksin sekä lastensuojelun sijaishuollon palvelujen ja muun palvelujärjestelmän systemaattisen yhteistyön kehittämiseen ja uudistamiseen. Hankevalmistelun loppuvaiheessa hankehaun valmistelua on tehty yhteistyössä Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Etelä-Savon, Kainuun sekä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa (rinkkaishankkeet, jossa päätoteuttajana Itä-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus).

21.12.2023

Perhekeskuksen neuvonta ja ohjaus RRP-hankkeessa laajenee käsittämään kaikki perhekeskusalueet ja tarjoaa yhden puhelinnumeron asiakasohjaukseen, josta asukas saa tietoa hyvinvointialueen palveluista ja muista perheille suunnatuista palveluista. Sähköisen perhekeskuksen käyttöönottoa viedään tavoitteellisesti eteenpäin, joka mahdollistaa uudenlaisen asiointikanavan, joka kokoaa hajanaisen tiedon yhteen ja tarjoaa asiakkaille sekä ammattilaisten käyttöön luotettavaa tietoa ja tukea ajasta ja paikasta riippumatta. Sähköinen perhekeskus tukee palvelutuotantoa, mutta myös vahvistaa asiakasohjausta ja neuvontaa.

Perhepalveluiden ja kuntien sekä järjestöjen yhteistyörakenteiden ja -käytänteiden vahvistamiseen ja luomiseen kiinnitetään huomiota alueilla.

Perhepalveluissa kiinnitetään huomiota lasten, nuorten ja perheiden osallisuuden lisäämiseen palveluiden kehittämisessä ja pyritään luomaan alueille toimintamallit asiakkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen vahvistamiseen.

Palvelutuotannon tunnuslukujen seurannan käytänteiden vakiinnuttamiseen ja kustannusvaikuttavuuden tietopohjan vahvistamiseen kaikilla palvelutuotannon tasoilla kiinnitetään huomiota. Tiedolla johtaminen vaatii palvelutuotannosta muodostettavaa kattavaa ja oikea-aikaista tietoa ja näitä tarpeita selvitetään yhdessä asiantuntijoiden kanssa.

Vammaispalveluiden toiminnan painopisteet

Palvelustrategian mukaisesti myös vammaispalveluissa on tavoitteena vahvistaa ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Linjauksen mukaisesti vammaiset asiakkaat ohjataan ensisijaisesti käyttämään sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluja ja muita peruspalveluja tarvittavan tuen avulla, jolloin palvelujen integraatio toteutuu myös vammaisten osalta. Kuntouttava työote ohjaa työtä kaikissa yksiköissä. Kun asiakkaiden toimintakyky on yhdenmukaisesti arvioitu, pyrimme siihen, että jokaisella on yksilöllisen tarpeen mukaiset palvelut toimiva palveluiden porrastus huomioiden. Kuntien kanssa teemme tiivistä yhteistyötä erityisesti lasten loma-ajan toimintaan sekä aamu- ja iltapäivätoimintaan liittyen. Järjestöyhteistyö on aktiivista vammaisneuvoston kautta.

Vammaispalveluilla on toimintayksiköitä hyvinvointialueen jokaisessa kunnassa. Tavoitteena on tuottaa laadukkaita ja kustannustehokkaita palveluja asiakkaillemme, joten arvioimme yksiköiden toimintaa erityisesti palvelutarpeen pohjalta. Vammaispalvelukeskukset ovat alueellisia. Erityisesti rekrytointiongelmien vuoksi työntekijät toimivat aluepalvelupisteissä ja jalkautuvat tarvittaessa alueen kaikkiin kuntiin. Asiakas- ja palveluohjausta kehitetään monialaisena integroituna palveluna. Digitaalisten palveluiden osalta omais- ja perhehoidon ja henkilökohtaisen avun sähköistä asiointia kehitetään Oima-järjestelmän avulla. Valtion kehittämisrahoitusta käytetään toiminnan kehittämiseen.

Vammaispalveluissa keskeisenä toiminnanpainopisteenä on RAI-toimintakykyarvioiden käyttöönotto kaikissa palveluissa. Toimintakykyarviointia räätälöidään palvelutarpeen arviointiin. Rai on käytössä myös asumisyksiköissä sekä päivä- ja työtoiminnassa.

21.12.2023

Vammaispalvelujen osaamiskeskuksen toiminnan kehittäminen jatkuu yhteistyössä eri toimialojen ja YTA-alueen kanssa. Integraatioon perustuvien uusien toimintamallien ja prosessien mallintaminen jatkuu vuonna 2024 ja siihen suunnataan valtion kehittämisrahaa. Valmistellun YTA-sopimuksen perusteella tahdosta riippumatonta erityishuoltoa ja siihen liittyviä arviointi- ja lausuntopalveluja ostetaan ensisijaisesti Etelä-Savon hyvinvointialueelta. Osaamiskeskuksen psykologiresurssin vahvistamiseen on esitetty syksyllä 2023 uusien virkojen perustamista.

Palvelustrategian mukaisesti turvaamme asiakkaillemme yksilöllisen tarpeenmukaiset asumispalvelut ja mahdollistamme asumisen vaihtoehtoja. Toimintakyvyn ja palvelutarpeen mukaisesti siirrämme asumispalvelujen tuottamisen painopistettä ympärivuorokautisesta palveluasumisesta tuettuun ja yhteisölliseen asumiseen. Tavoitteena on myös turvata riittävät tilapäishoidon asumispalvelut. Laitoshoidon järjestetään jatkossa vain erityisen tarpeen tai kuntoutuksen vuoksi. Pohjois-Savossa on ollut riittämättömät asumispalveluresurssit erityisesti autistisille asiakkaille, joten toiminnassa priorisoidaan näiden asiakkaiden palvelutarpeeseen vastaamiseen. Vuonna 2024 toimintansa aloittavaan uuteen yksikköön varataan määrärahaa sekä Vaalijalan laituskuntoutuksesta tuleville että kotona palveluun jonottaville.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Kansallisesti perhe- ja vammaispalveluihin osoitettu rahoitus (17,5 %) on tunnistettu olevan suurempi kuin Pohjois-Savon hyvinvointialueella toimialalle osoitettu rahoitus (16 %). Rahoituksen niukkuus aiheuttaa riskin, ettei lakisääteisiä palveluita pystytä järjestämään ja tuottamaan palvelutarpeen mukaisesti ja lakisääteisissä määrärajoissa.

Talousarvioesitykseen sisältyy merkittävä riski määrärahojen riittävydessä henkilöstömenoissa ja ostopalveluissa. Molempiin määrärahoihin on kohdennettu leikkauksia asetetun raamin saavuttamiseksi. Määräraha-varauksissa ei ole varausta lastensuojelun sijaishuollon tai vammaispalveluiden asumispalveluiden uusiin sijoituksiin. Lisäksi määrärahavaraus ei sisällä tulevia hinnankorotuksia tai palvelutarpeen muutoksesta johtuvia tasokorotuksia.

Toimialan palvelualueiden valmistelun lisäksi on henkilöstömenoihin viety keskitetty noin 7,2 % ja palveluiden ostoihin noin 11 % leikkaus. Lisäksi toimialalla on arvioitu toimintatuottoja kertyvän 4,7 M€ enemmän kuin annettu tuloraami, mikä on vähennetty toimialan talousarvioesityksestä.

Keskitetystä sijaishallinnasta siirtyneitä sijaismäärärahoja (0,7 M€) ei ole sisällytetty henkilöstökuluihin, joten sijaismääräraha on vuoden 2023 tasoa pienempi. Harjoittelijoiden palkkavaraukset on talousarvioesityksestä karsittu pois, millä on vaikutusta työnantajan vetovoimaisuuteen ja tulevaisuuden henkilöstön rekrytointiin.

21.12.2023

Henkilöstökulujen leikkaukset edellyttävät henkilöstön vapaaehtoisia palkattomia ja lomarahavapaiden vaihtamista sekä vapautuvien virkojen ja tehtävien täyttämisen tarkastelua. Riskinä henkilöstökuluihin tehdyissä säästöissä on henkilöstön saatavuus, mikä koskee erityisesti asiantuntijoita.

Perhepalvelut

Talousarvion valmistelun aikana on tehty päätös kotoutumislain mukaisen perheryhmäkodin perustamisesta, toiminta käynnistyy tammi – helmikuussa 2024, jonka kustannukset laskutetaan ELY-keskukselta. Perheryhmäkodin kustannuksia ei ole viety talousarvioon.

Lakisääteisiä, mitoituserustaisia henkilöstölisäyksiä psykososiaalinen opiskeluhoollon palveluissa (psykologitehtävä 14 htv ja kuraattoritehtävä 1,5 htv) ei ole sisällytetty henkilöstömenoihin. Lisäksi suosituspohjaisia työnmitoitukseen perustuvia resurssilisäyksiä (lastenneuvola 1 htv, kouluterveydenhoitaja 3 htv) ei ole sisällytetty henkilöstömenoihin.

Korvaukset toisilta hyvinvointialueilta (495 000 €) on leikattu tuloraamin sitovuuden vuoksi. Vastaava euromäärä on vähennetty lastensuojelun laitoshoidon ostoista.

Perhekeskuspalveluiden asiakaspalveluiden ostoja (lääkinnällinen kuntoutus ja kotiin vietävät palvelut) on keskitetyn leikkauksen lisäksi karsittu noin 3,5 M€.

Vammaispalvelut

Kuljetuspalveluista (sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu) on leikattu 600 000 €.

Henkilökohtaisessa avussa luovutaan ostopalvelujen käytöstä, millä taloutta on sopeutettu 1,6 M€. Jatkossa käytössä on työnantajamalli ja palveluseteli.

Lasten lyhytaikaishoito kotiin rajataan välttämättömään erityishuoltona annettavaan hoitoon ja huolenpitoon, minkä kustannusvaikutus on 130 000 €.

Rautavaaran asumisyksikkö Poutapilven lakkauttaminen; kaksi asiakasta ja henkilöstöstä 2,7 htv siirtyy ikääntyneiden palveluyksikkö Lepolaan. Yksi eläköitymisen vuoksi täyttämättä oleva tehtäväpohja siirretään asumisyksikkö Kuunsirppiin, jonka henkilöstömitoitus vaatii lisäresurssia. Sopeuttamisen vaikutus on 150 000 €.

Siirretään Kihmulan palvelukodista vapautunut ohjaajatehtäväpohja Ahjolan palvelukodille, jossa puuttuvaa henkilöstöresurssia on täytetty määräaikaisilla työntekijöillä, säästö 40 000 €.

Työvuorosuunnittelun ja henkilöstömitoituksen tarkistuksen jälkeen ja hyödyntämällä henkilökunnan yhteiskäyttöä Peippolan lastenyksikön seitsemää määräaikaista työsuhdetta ei jatketa 1.9.2023 lukien, säästö 240 000 €.

21.12.2023

Etelä-Savon hyvinvointialueen pitkäaikaisesta laitospalvelusta siirtyy arviolta 13 asiakasta Pohjois-Savon alueelle asumispalveluihin. Uuden asumispalvelun kustannukset huomioiden arvio säästöstä on noin 1,056 M€, mikä kohdennetaan kotona palveluun jonottaville.

Vammaispalveluiden avustuksista (henkilökohtainen apu ja liikkumista tukevat palvelut) on leikattu 30 020 € toimintakulu raamiin pääsemiseksi.

Korvaukset toisilta hyvinvointialueilta (1,3 M€) on leikattu tuloraamin sitovuuden vuoksi. Vastaava euromäärä on vähennetty ko. asumisen ja päivätoiminnan yksikön toimintakuluista.

Vuokratuotoista on vähennetty 1,3 M€ tuloraamin sitovuuden vuoksi.

21.12.2023

Tavoitteet/mittarit

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Tavoitetaso	Riskiarvio	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
1PA210 Perhepalvelut	Perhepalveluiden palvelualueen palveluiden välisen integraation vahvistaminen	Integraatiota edistävät toimintamallit on tunnistettu ja kuvattu - esim. palvelutarpeen arviointi, perhetyö, tukiperhetoiminta	Toimintamallit on kuvattu ja huolehdittu käyttöönotosta	Palveluiden välisen integraation epäonnistuminen vaikuttaa asiakaspalveluun epäsuotuisasti.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2122 Neuvolapalvelut	Lasten hyvinvoinnin ja kehityksen varhainen tukeminen tarjoamalla 2-vuotiaiden lasten perheille ja erityisesti perheille, joilla on tapahtunut elämässä muutoksia, keskustelua ammattilaisen kanssa	Lapset puheeksi menetelmän ¹⁾ käyttö 2-vuotiaiden lastenneuvola tarkastuksen yhteydessä (tarjotaan perheille mahdollisuutta keskusteluun)	60 % ikäluokan perheistä käy keskustelun	Menetelmäosaaminen, työntekijävaihdokset. Perheet eivät hyödynnä tarjottua mahdollisuutta.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Talous on tasapainossa.
1PL2157 Psykososiaalinen opiskeluhoito	Näyttöön perustuvan ohjaus- ja neuvontamenetelmän (6+1 kertaa) hyödyntäminen nuorten lievän tai keskivaikean masennuksen ehkäisyssä ja hoidossa.	IPC-menetelmän käyttö (Interpersonal counselling) ²⁾ 13–18-vuotiaiden nuorten kanssa työskennellessä opiskeluhoitoon (th.t. kuraattorit, psykologit) palveluissa.	yhteensä 300 käyntikokonaisuutta skertaa.	Menetelmäosaaminen, työntekijävaihdokset. Nuoret hyödyntävät tarjottua mahdollisuutta.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Talous on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelun palvelutoiminta kehittyä ja vaikuttavuus lisääntyy systemaattisen lastensuojelun toimintamallin peruselementtien toteuttamisen edellytyksiä vahvistamalla.	Henkilöstön koulutuskattavuus ja alueellisen tiimitoimintamallin toteutuminen kaikilla viidellä alueella	Lastensuojelupalveluiden alueilla on menetelmä käytössä 100 %. Työryhmissä vähintään 85 % koulutuskattavuus.	Henkilöstön vaihtuvuus ja siihen liittyvät menetelmäosaamisen puutteet sekä vaikutukset tiimityöskentelyn toteuttamiseen.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelussa kehitetään suunnitelmallista palvelutoimintaa ja avohuollon tukitoimia siten, että edellytykset viimesijaisten tuen tarpeiden (kodin ulkopuolelle sijoittaminen) ennaltaehkäisyille vahvistuvat	Kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä kaikista lastensuojelun asiakkaana olevista lapsista.	aleneva (syyskuu 2023 : 38 %)	Henkilöstön vaihtuvuuden ja saataavuuden uhatessa lastensuojelun toimintaedellytyksiä ennakoimattomuus ja jatkuvuuden hallinnan puutteet lisääntyvät, eikä tuen tarpeisiin kyetä vastaamaan oikea-aikaisesti: viimesijaisten palveluiden tarve lisääntyy.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PL2170 Lastensuojelupalvelut	Lastensuojelussa on käytettävissä riittävät henkilöstövoimavarat toiminnan lakisääteisyys ja palveluiden saataavuuden turvaamiseksi ja toiminnan jatkuvuutta voidaan hallita.	Lastensuojelun sosiaalityössä vakinaisesti täytetyt virat	90 %	Puutteet henkilöstön saataavuudessa johtavat rekrytointien pitkittymiseen sekä lastensuojelulain mukaisen asiakasmitoituksen ylittymiseen.	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita

21.12.2023

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Tavoitetaso	Riskiarvio	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
1PA220 Vammaispalvelut	Tavoitteena on, että palvelujen järjestäminen perustuu yhdenmukaisesti arvioituun toimintakykyyn ja palvelutarpeeseen	RAI-toimintakykyarvioiden määrä vammaispalveluissa	kasvava (verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan)	Menetelmäosaaminen. Työkalun soveltuminen vammaispalveluihin	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PY2201 Vammaisten asumispalvelut	Tavoitteena mahdollistaa itsenäinen asuminen järjestämällä tuettua ja yhteisöllistä asumista asiakkaan toimintakyvyn mukaisesti	Vammaisten tuetun ja yhteisöllisen asumispalvelun asiakkaat	kasvava (verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan)	Erialaisten asumispalvelujen saataavuus ja sijoittuminen eri puolille hyvinvointialuetta	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
1PY2201 Vammaisten asumispalvelut	Vammaisten ympärivuorokautista asumista järjestetään palvelutarpeen mukaisesti	Vammaisten ympärivuorokautisen asumispalvelun asiakkaat	aleneva (verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan)	Ympärivuorokautisen asumispalvelun paikkojen sijoittuminen eri puolille hyvinvointialuetta	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita
1PY2201 Vammaisten asumispalvelut	Vammaisten laitoshoidon ja kuntoutusta järjestetään palvelutarpeen mukaisesti	Vammaisten laitoshoidon ja -kuntoutuksen hoitopäivät	aleneva (verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan)	Laitoshoidon jälkeisten asumispalvelupaikkojen saataavuus	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita
1PY2230 Vammaisten avopalvelut	Virtuaalisena päivätoimintana järjestetään monipuolista toimintaa erilaisen toimintakyvyn asiakkaille ja laajemmalle alueelle	Virtuaalisen päivätoiminnan asiakkaat	kasvava (verrataan edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan)	Virtuaalisen päivätoiminnan vaatima teknologia ja sisällön luominen	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.

¹⁾Lapset puheeksi® (LP) -menetelmä on yksi perhekeskustoimintamalliin kuuluva menetelmä, avulla rakennetaan vanhempien, muiden lapsen elämän tärkeiden ihmisten ja lapsen välille yhteistä ymmärrystä arjesta. LP-työn tavoitteena lastenneuvolatyössä on tukea lapsia ja perheitä arjessa. Tavoitteena on kohdata kaikki perheet (2-vuotiaan lapsen perheet) ja erityisesti ne, joilla on tapahtunut elämässä muutoksia. Lapset puheeksi -menetelmä tarjoaa mahdollisuuden pohtia yhdessä ammattilaisen kanssa suojaavia tekijöitä, perheen muuttunutta arkea ja muutosten keskellä pärjäämistä. Tarkoituksena on ennaltaehkäistä vaikeuksien kumuloituminen ja siirtyminen seuraaville sukupolville. Lapset puheeksi -menetelmä koostuu lapset puheeksi -keskustelusta sekä tarvittaessa neuvonpidosta.

²⁾IPC-menetelmä on yksi perhekeskustoimintamalliin kuuluva, **lyhytaikaisterapiamenetelmä nuorten lievän tai keskivaikean masennuksen hoitoon**. Menetelmä perustuu interpersoonalliseen terapiaan, joka on kohdennettu yläkouluikäisille nuorille ja perustuu siihen, että parantamalla ihmissuhteita voidaan toipua masennuksesta. Tapaamiskertoja on 6–7 ja ne ovat noin viikon välein. Keskusteluissa etsitään masennuksen laukaisevia tekijöitä sekä siihen liittyen uusia ajattelu- ja toimintamalleja. Tyypillisesti kahdella ensimmäisellä kerralla määritellään masennusoireiden laajuus sekä käydään läpi potilaan sosiaalista tilannetta ja esimerkiksi elämänmuutokseen liittyviä stressitekijöitä. Seuraavilla kerroilla työstetään keskeisintä havaittua ongelmaa. Viimeisellä tapaamiskerralla käydään läpi kehitys, nykytila sekä jatkotoimenpiteet.

21.12.2023

Henkilöstö

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialalla on henkilöstöä syyskuun 2023 tilanteen mukaisesti 1373, joista vakinaisia 1046 ja määräaikaista 328. Perhepalveluissa on henkilöstöä 798, joista vakinaisia 625 ja määräaikaista 174. Vammaispalveluissa on henkilöstöä 575, joista vakinaisia 421 ja määräaikaista 154.

Vuonna 2024 henkilöstömäärä kasvaa lastensuojelun henkilöstömitoituksen muutoksen myötä kahdeksalla uudella sosiaalityöntekijän viralla ja lastensuojelun ostopalveluja on muutettu omaksi työksi yhden sosiaaliohjaajan henkilötyövuoden verran. Lastensuojelun ympärivuorokautisen integraatio yksikköön neljän henkilötyövuoden lisäys. Lisäksi Toukolan ympärivuorokautiseen yksikköön määräaikaisen tehtävän vakinaistaminen. Lasten perhehoidon tukeen sosiaaliohjaajan tehtävä. Vammaispalveluiden osaamiskeskukselle kolmen psykologin viran lisäys, joista yhden kustannukset katetaan ostopalvelujen vähentämisellä.

Lisäksi toimialan sisällä tehdään tarvittaessa resurssisiirtoja; erityisesti asumisyksiköiden henkilöstöresurssin kohdentumista tarkastellaan asiakkaiden RAI toimintakykyarvioiden pohjalta ja henkilökuntaresurssia siirretään yksiköiden välillä. Talousarvioesitykseen sisältyy yhden ohjaajan tehtäväpohjan siirtäminen Rautavaaran asumisyksikkö Poutapilvestä lastenyksikkö Kuunsirppiin ja yhden ohjaajan tehtäväpohjan siirtäminen Kihmulan palvelukodista Ahjolan palvelukotiin. Koko toimialan osalta tavoitteena on henkilöresurssin optimaalinen käyttö, jolloin huomioidaan myös asumisyksiköiden ja päivätoimintayksiköiden henkilökunnan yhteiskäyttö. Päivätoimintayksiköiden asiakasmäärän muutokset voivat vaatia talousarviovuoden aikana henkilökuntaresurssia.

Perhe- ja vammaispalveluiden toimialan henkilöstön riittävyys ja saatavuus on heikentynyt. Vaje koskee kaikkia ammattiryhmiä. Omien henkilökohtaisten avustajien resurssiin voidaan ottaa vastaan PSHVAN soveltuvan työn pankista uusia työntekijöitä, jolloin voidaan vähentää ostopalvelujen tarvetta.

21.12.2023

5.2 Yleiset palvelut

YLEISTEN PALVELUJEN TOIMIALAN SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €

	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Toimintatuotot	154 040	140 968	156 000	15 032	10,7
Toimintakulut	-578 593	-602 328	-602 399	-71	0,0
Toimintakate	-424 553	-461 360	-446 399	14 961	-3,2

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Yleisten palveluiden toimiala koostuu peruspalveluiden palvelualueesta, sekä erityispalveluiden palvelualueesta, joka sisältää Kuopion yliopistollisen sairaalan ja muualle Pohjois-Savon hyvinvointialueelle tuotettavat erikoissairaanhoidon palvelut.

Hyvinvointialueella meillä on aito mahdollisuus toteuttaa yleisten palveluiden toimialalla toiminnallisuuteen, taloudellisuuteen ja vaikuttavuuteen perustuvaa asiakaslähtöistä integraatiota oman toimialamme palveluiden kesken, laajentaen sitä muillekin toimialoille.

Pohjois-Savon hyvinvointialueella esiintyvä korkea palvelutarve, viime vuosien aikana kehittynyt henkilöstöpula sekä hyvinvointialueen tiukasti määritelty rahoitus haastavat meitä muutoksessa. Muutoksessa onnistuminen edellyttää rohkeita, vaikuttavuuteen perustuvia ja ennakkoluulottomia uusia toimintamalleja hyödyntävää kehittämistyötä. Tiukkeneva talous edellyttää myös palvelutuotannon rakenteen ja palveluverkon uudelleen arviointia.

Yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue koordinoi lainsäädännön perusteella monia toimintoja yhteistyöalueella, näitä ovat muun muassa varautuminen, tutkimusyhteistyö ja jatkossa myös resurssien suunnittelu yhteistyöalueella.

Peruspalvelut

Peruspalvelut jakaantuvat palveluyksiköihin, joita ovat sote-keskukset, työikäisten sosiaalipalvelut ja osastopalvelut. Sotekeskusten palveluilla tuetaan ja edistetään eri-ikäisten ja eri väestöryhmien hyvinvointia, järjestämällä laadukkaat ja riittävät peruspalvelut, hoitamalla ammattitaidolla ja asiakaslähtöisesti, niin fyysisiä kuin psyykkisiä sairauksia. Osastohoidolla turvataan hyvä perustason hoito integraatiossa ja luontaisessa yhteistyössä erikoissairaanhoidon kanssa. Työikäisten sosiaalipalveluiden tavoitteena on tukea työikäisiä asiakkaita elämänhallintaan, työhön, toimeentuloon ja opiskeluun liittyvissä asioissa sekä vähentää eriarvoisuutta. Työikäisten sosiaalipalvelut perustuvat useaan eri lainsäädäntöön.

21.12.2023

Sotokeskuspalvelut

Tuottaa alueen väestölle hoitotakuun mukaisesti lääkäri-hoitajavastaanoton kiireettömät ja ei-kiireettömät palvelut, avokuntoutus- ja apuvälinepalvelut, matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdetyön palvelut sekä suunterveydenhuollon palvelut. Sotokeskus tuottaa keskitetyn hoitotarvikejakelun (jaettavat hoitotarvikkeet) muille toimialoille.

Osastopalvelut

Osastopalvelut sijaitsevat hoitoketjujen keskellä ja vastaavat päivystyksestä, avovastaanotolta ja erityispalveluista syntyvään jatkohoidon kysyntään. Hoitoon pääsulle ei ole erikseen asetettuja määräaikoja, mutta hoitoketjujen toimivuuden kannalta osastolle jatkohoitoon tulevien tulee päästä kohtuullisessa ajassa, kuten myös osastolta avohoitoon / tuettuihin palveluihin.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Sosiaalihuoltolaki määrittelee ydintehtävät sosiaalityölle ja sosiaaliohjaukselle, jota tehdään työikäisen väestön kanssa. Työikäisten sosiaalipalveluissa on tunnistettu tarve varmistaa ja ylläpitää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta, vähentää eriarvoisuutta ja edistää osallisuutta uusien palvelumuotojen avulla (mm. etäpalvelut).

Erityispalvelut

Erityispalvelut jakaantuvat palveluyksikköinä viiteen: ydinyksiköt, operatiivinen keskus, lääkinnällisten palveluiden keskus, mielenterveys ja hyvinvointi sekä akuutti. Ne tarjoavat eritasoista erikoissairaanhoidoa Pohjois-Savon hyvinvointialueelle, yliopistollisena sairaalana vaativaa erikoissairaanhoidoa koko yhteistyöalueelle, sekä valtakunnallisesti (esimerkiksi Kansallinen Neurokeskus).

Erityispalvelut tuottavat palveluita keskitetyissä palvelupisteissä Kuopion Yliopistollisen Sairaalan kampusalueella (Puijon Sairaalakokonaisuus, Julkulan Sairaala, Alavan Sairaala). KYS Kampusalueelle avautuu keväällä 2024 Lainesairaala, joka korvaa Julkulan Sairaalan Mielenterveyden palveluyksikön palvelupisteinä. Lisäksi erityispalveluja tuotetaan Varkauden ja Iisalmen Sairaaloissa sekä osassa peruspalvelujen seutupalvelupisteitä.

Erityistason vuodeosastopalvelut

KYS Puijon sairaalassa on vuoden 2023 aikana otettu käyttöön Uuden Sydämen uudet tilat ja aloitettu ns. vanhan osan saneeraus. Tilasuunnittelussa on toiminnallisesti onnistuttu hyvin. Henkilöstömäärä on rajoittanut täysimääräisen vuodeosastokapasiteetin käyttöönottoa. Samalla on aloitettu yhteinen tila- ja toimintasuunnittelu peruspalveluiden vuodeosastotoimintojen johdon kanssa Harjulan Sairaalan vuodeosastotoimintojen sijoittamiseksi Uuden Sydämen tiloihin vanhan osan peruskorjauksen valmistuttua.

21.12.2023

Leikkaustoiminta

Pääosa leikkaustoiminnasta toteutetaan KYS Puijon Sairaalassa, mutta päiväkirurgian osalta myös Varkauden ja Iisalmen sairaaloissa, mikäli se käytettävän anestesiaamuodon osalta on mahdollista.

Leikkaustoiminnan kokonaisuudesta noin 40 % on lyhytjälkihoitoista päiväkirurgiaa tai ilman vuodeosastojaksoa tapahtuvaa, jolloin potilas pääsee kotihoitoon leikkauksen jälkeen seuraavan aamuna.

Leikkaustoimintaa toteutetaan myös polikliinisissä yksiköissä esim. silmätaudeilla.

Ajanvarauspolikliininen toiminta

Kiireetöntä ajanvarauspolikliinistä toimintaa tuotetaan KYS Kampuksen sairaaloiden lisäksi Varkauden ja Iisalmen sairaaloissa, sekä osassa seutupalvelupisteitä. Potilaiden ensikäynnit, sekä hoidonporrastuksen mukaiset kontrollikäynnit toteutetaan ajanvarauksella.

Päivystyksellinen ja ympärivuorokautinen toiminta

Hyvinvointialueen järjestämävastuulla oleva ensihoitopalvelu on osa sosiaali- ja terveydenhuollon päivystysjärjestelmää ja tuotetaan osana erityispalveluja palveluyksikkö Akuutista, jossa se on integroitu osaksi päivystysyksikköä, sosiaalipäivystystä, sekä hoitolaitosten välistä potilassiirtotoimintaa.

Pohjois- Savon HVA on yliopistollista sairaalaa ylläpitävä hyvinvointialue, jolla on lakisääteinen velvoite järjestää ympärivuorokautinen ensihoitolääkäripäivystys koko YTA alueelle. Tätä tehtävää varten palveluyksikkö Akuutti vastaa YTA ensihoitokeskuksen tehtävistä joihin ensihoitolääkäripäivystys kuuluu. Ensihoitolääkäripäivystyksen tuottaminen tapahtuu osana lääkärihelikopteriverkostoa Kuopion tukikohdasta, josta lentotoiminnan osalta vastaa Valtion erillistehtäväyhtiö FinnHEMS Oy.

KYS Puijon Sairaalassa ylläpidetään Terveystieteiden tutkimuskeskuksen mukaisesti ympärivuorokautista säästöedellyttämää laajaa päivystysyksikköä. Varkaudessa ja Iisalmissa ylläpidetään ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystysyksikköä STM:n poikkeusluvalla. Osana laajaa päivystysyksikköä toimii myös sosiaali- ja kriisipäivystys. Näistä tehtävistä vastaa palveluyksikkö Akuutti.

21.12.2023

Lain aiheuttamat muutokset

Yleisen palveluiden toimialalla suurimmat lainmuutokset ensivuoden talousarviota ajatellen koskevat peruspalveluita.

Peruspalvelut

Sotokeskuspalvelut

Hoitotakuun lainsäädäntö muuttui 1.9.2023. Tämä tarkoittaa, että hoitoon tulee päästä 14 vuorokauden kuluessa hoidontarpeen arvioinnista lääkäri-hoitajavastaanoton, avokuntoutuksen sekä mielenterveys- ja päihdepalvelujen osalta. Hoitotakuun kiristyminen koskee tilanteita, joissa yhteydenoton syynä on sairastuminen, vamma, pitkäaikaissairauden vaikeutuminen, uusien oireiden esille tulo ja toimintakyvyn aleneminen. Hoitotakuu koskee sekä fyysisiä että psyykkisiä terveysongelmia. Muissa tilanteissa hoitoon on päästävää kohtuullisessa ajassa, kuitenkin vähintään kolmessa (3) kuukaudessa hoidontarpeen arviosta tai hoito- ja kuntoutussuunnitelman mukaisesti. Hoitotakuun kiristyminen tarkoittaa esimerkiksi todistuksen saamista määräajassa, jotka kuuluvat nyt kolmen (3) kuukauden hoitotakuuseen aiemmasta poiketen. Suun terveydenhuollossa hoitotakuu kiristyi neljään (4) kuukauteen.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Sosiaalihuoltolain 24 b §:n (29.12.2022/1280) mukaan hyvinvointialueen on järjestettävä päihteitä ongelmallisesti käyttäville henkilöille päiväkeskuspalvelua, jossa perustarpeisiin vastaamisen lisäksi tarjotaan sosiaaliohjausta. Lainsäädäntö on tullut voimaan 1.7.2023.

Hallitusohjelma sisältää useita eri toimenpiteitä mm. perustoimeentulotuen ja asumistuen heikennyksiin liittyen. Toimenpiteillä on merkitystä kaikista heikoimmassa asemassa olevien asiakkaiden taloudelliseen tilanteeseen. Odotetavissa on, että täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen hakijoiden määrä tulee kasvamaan

Erityispalvelut

Erityispalveluissa ei ole tiedossa toimintaan vaikuttavia lainsäädäntömuutoksia. Jo olemassa oleva lainsäädäntö sisältää laajasti säädöksiä potilaan oikeudesta saada tarvitsemaansa hoitoa sekä liittyen hoidon tarpeen arviointiin ja hoitoon pääsyyn. Tiukkeneva talous haastaa erikoissairaanhoidon siltä osin, kuinka yhteensovitetään talouteen sopeutettava toiminta ja potilaan lakisääteisten palvelujen tuotanto riittävässä laajuudessa.

Toiminnan painopistealueet

Vuonna 2024 toimialan merkittävimmät painopisteet ovat palvelurakennetta kehittämällä vahvistaa peruspalveluita, palvelujen painopisteen siirtoa kevyempiin palveluihin, mutta samalla taata laadukkaat erikoissairaanhoidon palvelut kokonaiskustannusvaikuttavasti.

21.12.2023

Erikoissairaanhoidon palveluiden on integroiduttava muiden sotepalveluiden kanssa kehittämällä ja ottamalla käyttöön huolella valmisteltuja hoitoketjuja ja –prosesseja. Näiden kehittämisessä on huomioitava myös digitaalisten palveluiden kehittäminen.

Toimialan kehittämiskohteita ovat yleisesti myös tiedolla johtaminen, palveluprosessit sekä asiakaslähtöisyyden ja -asiakaskokemuksen sekä osallisuuden lisääminen. Toimiala tekee tiivistä yhteistyötä muiden toimialojen ja hankkeiden kanssa.

Peruspalvelut

Sotekeskuspalvelut

Painopisteenä on asiakkaiden ohjaaminen oikea-aikaisesti oikealle ammattilaiselle hoidontarpeen arvion perusteella ja tuottaa hoitotakuun rajoissa laadukkaat ja vaikuttavat avovastaanottopalvelut.

Osastopalvelut

Osastopalveluiden painopistealueet ja perustehtävät ovat akuutin terveysongelman ratkaisu ja/tai pitkäaikaissairauden tasapainottuminen niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omatoimiseen ja osallistuvaan arkeen. Näiden lisäksi osastopalvelut vastaavat perus- ja vaativan tason osastokuntoutuksesta sekä elämän loppuvaiheen hyvästä A- ja B- tason ympärivuorokautisesta palliatiivisesta hoidosta ja saatohoidosta. Palveluketjun sujuvuus on kiinteässä yhteydessä ikääntyneiden kotiin annettaviin, tuettuihin asumispalveluihin ja erityispalveluihin, joten toiminnan painopistealueena on näiden toimintojen yhteensovittaminen ja integraatio.

Työkäisten sosiaalipalvelut

Toiminnan painopisteenä on ennaltaehkäisevien palvelujen ensisijaisuus. Painopistealueena on riittävän varhain ja oikea-aikaisesti tunnistettu avun tarve sekä oikein kohdennetut, integroidut sosiaali- ja terveysterveystoimet, jotka ehkäisevät ongelmien kasaantumista, vähentävät kustannuksia ja takaavat oikea-aikaisen tuen asiakkaille. Painopisteenä on kehittää palvelukäytäntöjä varhaisen ja kevyen tuen tarpeeseen ja erityisen tuen tarpeessa olevien henkilöiden moniammatillisten palvelukäytäntöjen luomiseen.

Erytispalvelut

Erikoissairaanhoidon palveluissa painopisteenä on laadukkaiden erikoissairaanhoidon palveluiden tuottaminen omalle hyvinvointialueelle sekä Itäiselle yhteistyöalueelle ja osin myös kansallisesti. Toiminnan muutoksen keskiössä tulevat olemaan vuodeosastotoiminnan keventäminen, leikkaustoiminnan kehittyminen entistä enemmän lyhytjälkihoitaiseksi sekä sairaalatoiminnan rinnalle tuleva kotisairaalan ja ensihoitopalvelun yhdessä tuottama kotiin vietyjen sairaalapalvelujen uudistaminen.

21.12.2023

Ydinyksiköt ja operatiivinen yksikkö

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon diagnostisia- ja hoitopalveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä sen Yhteistoiminta-alueelle. Sote-uudistuksen mukaista seutupalvelua jatketaan palveluverkkouudistuksen mukaisissa puitteissa.

Lääkinnälliset palvelut

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon ja apteekin palveluita ja jatkamme myös sote-uudistuksen mukaista seutupalvelua. Huomioimme väestön ikärakenteen ja kehityksen toiminnassamme. Kehitämme hoitoketjuja, prosesseja ja vaikuttavuutta. Olemme esittäneet diabeteksen ja vajaaravitsemuksen hoidon tehostamista sekä palliativisten palvelujen kehittämistä vuodelle 2024.

Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut

Tuotamme laadukkaita erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrisia, aikuispsykiatrisia sekä päihdepsykiatrisia palveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueelle sekä yhteistoiminta-alueelle. Mielenterveyspalveluiden toiminnan kehittäminen henkilökunnan kouluttamisen ja yhtenäisten tutkimus- ja hoitolinjausten uudistamisella on tarpeellista palveluiden laadukkuuden varmistamiseksi. Omavalvontaa käytämme aktiivisesti kyetäksemme tunnistamaan kehittämistarpeet.

Akuutti

Tuotamme lakisääteiset terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ympärivuorokautiset päivystyspalvelut sekä ensihoitopalvelut koko Pohjois-Savon hyvinvointialueelle laadukkaasti ja lainsäädännön asettamien vaatimusten mukaisesti. Ensihoidon osalta lisäksi ensihoitolääkäritoimintaa tuotetaan koko YTA-alueen laajuksena.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Yleisten palveluiden toimialan talousraami on erittäin tiukka ennusteen 2023, siirtyvien sijaismenojen, valtakunnallisten palkkaratkaisujen ja palkkaharmonisaation, yleisen hintakehityksen ja toiminnassa tapahtuvien muutosten vuoksi. Talousarvion 2024 laadinnassa on huomioitu tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteet sekä palvelustrategia, kun talouden kannalta välttämättömiä sopeutuskeinoja on lähdetty viemään eteenpäin. Talouden tasapainon saavuttaminen vuonna 2024 edellyttää ohjelmien mukaisten tavoitteiden muutoksia toiminnassa ja henkilöstön resursoinnissa sekä onnistumista niissä. Ennen hyvinvointialueen, aikakautta syntynyt hoitovelka ja siitä johtuva, edelleen paheneva hoitotakuun toteutumattomuus haastaa toimialan sille asetetuissa taloudellisissa raameissa, jotta hoitotakuulainsäädännön mukaisesti toiminta saatettaisiin lain hengen mukaisesti ajan tasalle. Yleisten palveluiden toimialan saamassa talousarvioraamissa ei ole osoitettu erillistä rahoitusta hoitotakuun toteuttamisen näkökannalta tai ennen HVA uudistusta kertyneen (mm. koronapandemia, hoitajalakko) hoitovelan purkamiseksi.

21.12.2023

Peruspalvelut

Sotekeskuspalvelut

Talousarvion 2024 laadinnassa on huomioitu sotekeskuspalveluiden osalta muun muassa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteet sekä palvelustrategia. Toimintatuotto tavoitteeksi asetettu 16 M€ on optimistinen, sillä tulokertymä tulee pääosin asiakasmaksuista eikä vuoden 2023 osaltakaan päästä ennusteen mukaiseen arvioon. Annetun talousraamin saavuttamisessa on haasteita, koska toimintakuluista noin 60–70 %:a on henkilöstömenoja. Sotekeskuspalveluiden osalta investointien määrä on hyvin vähäinen, lähinnä suun terveydenhuollon puolella. Talousarviossa ei ole voitu myöskään huomioida palveluiden ostoissa näkyvää inflaatiota. In-house-yhtiöiden kustannukset ovat olleet vuoden 2023 jo ennakoitua suuremmat, joka vaatii tarkastelua myös vuoden 2024 aikana.

Talousarvioraamissa 2024 on vähennetty reilusti henkilöstövuokrauksen osuutta ja määräaikaisen henkilöstön palkkakuluja. Vakinaisen henkilöstön palkkakustannuksissa ei ole voitu huomioida kaikkia jo tiedossa olevia korotuksia. Materiaalihankintoihin ei ole pystytty budjetoimaan täysimääräisesti vuoden 2023 ennustetun toteuman mukaisesti.

Talouden tasapainon saavuttaminen vuonna 2024 edellyttää ohjelmien mukaisten tavoitteiden muutoksia toiminnassa ja henkilöstön resurssoinnissa sekä onnistumista niissä.

Osastopalvelut

Nykyisen osastopalveluverkoston ylläpito talousarvion 2024 mukaisten sopeuttamisvaateiden (noin 7 M€) ja saatavissa olevan henkilöstön mukaisesti on epärealistista. Nykyisen palveluverkoston mukainen toiminnan ylläpito vaatii kaikilla hyvinvointialueen osastoilla kolmen (3) kuukauden mittaisia sulkuja talousarvion 2024 raamiin pääsemiseksi. Edellä mainittu vuoksi osastopalveluissa on harkittava vaihtoehtoa, jossa palveluverkostoa tiivistetään kahden-kolmen (2–3) yksikön verran.

Talousarviossa on tehty toimintakuluvähennyksiä muun muassa henkilöstön palkkakustannuksista, aineista, tarvikkeista ja palveluiden ostoista. Talousarvion toimintatuotto tavoite on optimistinen. Toiminnan supistuminen henkilöstön saatavuuden mukaiseksi vähentää kokonaistulokertymää, johon vaikuttavat myös loppuvuodesta aiheutuva maksukaton täyttyminen.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Hallitusohjelman kirjausten toteutuessa Kelan ensisijaiset etuudet eivät riitä kattamaan kuntalaisten välttämättömän ja viimesijaisen toimeentulon tarvetta. Tämä tarkoittaa, että hyvinvointialueelta myönnettävän täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen tarve tulee lisääntymään. Talousarvioraamiin pääsemiseksi on vuoden 2024 talousarviossa täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen osuutta jouduttu vähentämään yhteensä (1) miljoonaa euroa.

21.12.2023

Erityisasumispalvelujen kokonaisuuden hallinta on ollut haastavaa järjestämistavan, sopimushallinnan, palvelun laadun sekä kustannusten seurannan osalta. Erityisasumispalvelut kilpailutetaan em. syistä. Kustannustaso ostopalveluissa tulee nousemaan kilpailutuksen myötä. Talousarvioraamiin pääsemiseksi erityisasumispalveluihin on kohdennettu (1) miljoonan vähennys. Talousarviossa ei ole pystytty huomioimaan hinnankorotuspainetta kilpailutuksen osalta, joka on vähintään 800 000–1 000 000 euroa.

Erityispalvelut

Ydinyksiköt

Menoraamissa pysyminen edellyttää realistisuuden kannalta haasteellisia leikkauksia (8,1 M€). Lakisääteiset palvelut on turvattava, joten taloutta pyritään sopeuttamaan säästö- ym. palkattomilla henkilöstön vapailla, jalkautuvien palveluiden karsimisella, lääkärisijaisten käytön vähentämisellä, tarvikkeiden käytön säätelyllä ja kilpailutuksin, kuntoutuksen sekä jononpurkuleikkausten ostopalvelujen vähentämisellä ja laboratoriokustannuksia karsimalla. Kuntoutus sai talouden vaivoin sopeutettua menoraamin mukaiseksi. Lakisääteisten apuvälineiden arviointi- ja luovuttamiskäytäntöä HVA:lla voidaan yhdenmukaistaa ja hintoihin voidaan vaikuttaa kilpailutuksin. Lisäsopeutus vaatisi myös fysioterapeuttien iltatyön lopettamista, mikä puolestaan heijastuisi vaikeassa hoitotakuutilanteessa olevan ortopedian leikkaustoimintaan heikentävästi. Kuntoutuksen päiväosaston lakkauttaminen puolestaan jättäisi kroonisista kivuista ja laajoista toiminnallisista oireista kärsivät potilaat peruspalveluiden vastuulle. Ortopedian hoitotakuujonon purkuun on suunnitteilla kehittämishanke, johon anotaan rahaa Strategian ja kehittämisen alueelta.

Operatiivinen keskus

Annettu menoraami ei mahdollista nykytasoisia palveluita, ja jatkossa tullaan vaatimaan tarkkaa suunnittelua sekä muutosta palvelukokonaisuuksien uudistamiseksi, jotta kaikki lain velvoitteet huomioiden muutos voidaan toteuttaa.

Talousarviokierroksella on kuitenkin löydetty joukko rationaalisia säästökohteita, mutta niiden kustannusvaikutus on riittämätön menoraamiin pääsemiseksi ja osassa niistä kustannusvaikutus tulee vasta tulevina vuosina.

Merkittävä osa säästöistä tulee kertymään työajan vähentämisestä, jolloin seurauksena tulee olemaan erityisesti kiireettömään polikliinisen hoitoon pääsyn viivästyminen.

Lääkinnälliset palvelut

Talousarvioon jouduttiin tekemään realistisuuden näkökannalta haastavia leikkauksia. Taloutta pyritään saamaan tasapainoon lääkkeiden ja laboratorionäytteiden kilpailutuksella, säästö- ym. palkattomilla henkilöstön vapailla, lopettamalla lääkkeenvalmistus lisäalasta, karsimalla laboratoriokustannuksia, kilpailuttamalla tarvikkeita yhdessä hyvinvointialueen kanssa edullisempänä vaihtoehtona. Taloutta saadaan tasapainoon myös lisäämällä digitaalisia palveluja. Myös kliinisten lääketutkimusten lisääminen tuo säästöjä.

21.12.2023

Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut

Talousarvio 2024 raami on ensimmäisen hyvinvointialueen toimintavuoden toteumaennusteeseen nähden ainakin noin 3 M€ alle toteuman. Tämä tuottaa tarpeen sopeuttaa toimintoja kustannussäästöihin pyrkien. Palvelujen ostot ylittävät ennusteen mukaisesti tämän vuoden talousarvion 15 M€. Niuvanniemen ja Vanhan Vaasan hoitokustannusten vähentäminen, Päihdepalvelusäätiön sopimuksen uudelleen tarkastelu sekä ostopalvelulääkäritoiminnan vähentäminen voisivat tuoda säästöjä. Myös muut maksusitoumuksin tuotettavat ulkopuolelta ostettavat asiakaspalvelut tulisi saada vähenemään omaa toimintaa lisäämällä.

Akuutti

Palveluyksikkö akuutin toimintakulujen osalta sopeuttamistarve suhteessa vuoden 2024 raamiin on yhteensä noin 5,5 M€. Akuutin palvelutuotanto on suurelta osin lakisääteistä palvelua, minkä supistaminen ei ole mahdollista. Kestävälle pohjalle rakentuvan vastuullisen taloussuunnittelun toteuttaminen yksin palveluyksikön sisäisin leikkauksin ei ole mahdollista, vaan se edellyttää toimialat ylittävää yhteistä palvelukokonaisuuksien tarkastelua ja uudelleen suunnittelua realistisen siirtymäajan puitteissa. Pitkittyneet häiriötilat palveluketjujen toiminnassa ovat aiheuttaneet päivystyspalveluiden kroonistunutta kuormittumista. Eriyisesti peruspalveluiden palveluntuotannon ongelmat ovat johtaneet epätarkoituksen mukaisesti potilaiden ylivuotoon päivystyspalveluiden piiriin ja vastaavasti ikäänntyneiden palveluissa, että osastopalveluissa ilmenevät henkilöstöhaasteet ovat merkittävästi vaikeuttaneet potilaiden jatkohoitoon siirtymistä ja siten ajoittain jopa moninkertaistanut päivystyspotilaiden läpimenoaikoja. Ilmiöstä johtuen, tyypillisesti osastohoitoa kalliimmasta päivystyksellisestä hoidosta aiheutuvien kustannusten kasvua on ollut mahdotonta hallita. Kasvava kustannuskehitys on mahdollista katkaista kehittämällä potilaiden kotiutumisprosesseja sekä jatkohoitomahdollisuuksia yli palveluyksikkö- ja toimilinjaraajojen.

Henkilöstön riittävyys erityisesti osaamisen näkökulmasta on osoittautunut suureksi haasteeksi varsinkin päivystyspalveluiden osalta. Tästä johtuen ylitöiden ja erilaisten hälytysrahojen käyttöä on jouduttu hyödyntämään ennakoitua enemmän, mikä on johtanut henkilöstökulujen ylittymiseen. Työn houkuttelevuuden lisäämiseksi kehitteillä on mm. uraporrasmallin mukaisen palkkarakenteen kehittäminen päivystykseen, mutta sillä tavoiteltavat kustannusvaikutukset ovat arvioitavissa vasta vuosien aikajänteellä.

Tavoitteet/toimenpiteet

Peruspalvelut

Sotokeskuspalvelut

Sotokeskuksen tavoitteena on tuottaa hoitotakuun rajoissa väestön tarvitsemat avovastaanotto- ja palvelut tasapuolisesti asuinpaikasta riippumatta.

21.12.2023

Osastopalvelut

Osastopalveluiden tavoitteena ovat laadukkaat, asiakaslähtöiset, potilasta ja hänen läheisiään osallistavat asiantuntevat ja luotettavat terveydenhuollon palvelut. Palvelut järjestetään omana toimintana yhteistyössä HVA:n muiden toimijoiden kanssa. Ostopalvelua käytetään maksusitoumuksina vain muiden HVA:n osastoille akuutti- tai erityistilanteissa joutuneiden potilaiden hoitoon.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Työikäisten sosiaalipalveluissa turvataan yhdenvertaisin perustein tarpeenmukaiset, riittävät ja laadukkaat sosiaalipalvelut sekä muut hyvinvointia edistävät toimenpiteet. Lisäksi tehtävänä on turvata asiakaslähtöinen yhteistyö eri toimijoiden kesken. Työikäisten sosiaalityö ja sosiaaliohjaus ovat muutosta tukevaa asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yhdessä asiakkaan kanssa asiakkaiden tarpeita vastaava tuen ja palveluiden kokonaisuus ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Työikäisten sosiaalipalveluita järjestetään omana toimintana, ostopalveluna sekä palvelusetelillä.

Erityispalvelut

Ydinyksiköt

Tavoite on tuottaa korkeatasoisia, vaikuttavia ja hinnaltaan kilpailukykyisiä palveluja Pohjois-Savon hyvinvointialueen ja yliopistollisen sairaalan YTA-alueen väestölle ja hoitopaikan valinnan vapautta käyttäville potilaille, keskittämisesetuksen ja hoitotakuun mukaisesti. Kehitämme lyhythoitoprosesseja leikkaushoidossa, digihoitopolkuja sekä virtuaalivastaanotto-toimintaa ja hoidon vaikuttavuutta. Koko hyvinvointialuetta tukevia digitaalisia alustoja tullaan käyttämään diagnostisten tutkimusten lausunnoissa ja konsultaatioissa.

Operatiivinen keskus

Jatketaan lyhytjälkihoitoisen kirurgian kehittämistä. Vuodeosastohoidon kysynnän vähentäminen. Päivystysleikkaustoiminnan järjestelyiden uudelleenarviointi.

Lääkinnälliset palvelut

Tavoite on kehittää digitaalisia palveluita asiakasnäkökulma huomioiden, lisätä kilpailutusta, hyödyntää laaturekisterejä, pitää työturvallisuudesta ja työhyvinvoinnista, ennakoivasti huolta. Tavoitteena on edelleen pitäytyä hoitotakuussa.

Mielenterveys ja hyvinvointipalvelut

Tavoitteena on kehittää mielenterveyspalveluja vastaamaan hoitotakuun mukaisesti potilaiden tarpeisiin. Potilaslähtöinen palvelujen kehittäminen on ensisijaista. Pyrimme panostamaan myös perustason mielenterveyspalvelujen tukemiseen konsultaatiopalveluja kehittämällä sekä ohjaamalla matalan kynnyksen palvelujen käyttöä perustasolla.

21.12.2023

Akuutti

Tavoitteenamme on tuottaa asiakas- ja potilaslähtöisesti laadukkaita ja korkeatasoisia päivytyksy sekä ensihoitopalveluita Pohjois-Savon hyvinvointialueella ja YTA –alueella hyödyntäen palveluketjujen ja hoitoprosessien kehittämistä sekä uusien, kevyempien ja samalla kustannustehokkaampien toimintamallien kehittämistä poikkihallinnollisesti yli palveluyksikkö, toimilinja- ja toimialuerajojen.

Tavoitteet/mittarit

Peruspalvelut

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
SOTE-keskus	<ul style="list-style-type: none"> Kiireettömän hoitoon pääsyn varmistaminen lain säättämässä rajoissa. Edistää terveyttä ja ehkäistä kansansairauksia. Vahvistaa peruspalveluiden palvelutarjontaa ja hoidonporrastusta. 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitoon pääsyn toteutumisaika (odotusaika) hoidon tarpeen arvioinnista (14 vrk) COC-indeksi (hoidon jatkuvuus) Etäpalveluiden käytön %-osuus kaikista käynneistä. Lähetteen määrä erityispalveluihin 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakassegmentaation käyttöönotto ja aktiivinen hyödyntäminen. Yhtenevän palvelutarpeen arvion kehittäminen ja käyttöönotto. Vastaanoton toimintamallien vertaaminen ja tarvittaessa yhdenmukaistaminen. Käytettävissä olevien resurssien hyödyntäminen alueellisesti. Hoitoketjujen ja Käypä hoito –suositusten yhteneväisen käytön lisääminen koko hyvinvointialueella. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Työikäisten sosiaalipalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Edistää asiakkaiden itsenäistä selviytymistä Vastata asiakkaiden akuutteihin ennakoimattomiin taloudellisiin tarpeisiin. Varmistaa henkilöstöresurssin riittävyys laadukkaana ja vaikuttavana suunnitelmallisen sosiaalityön tuottamiseksi. Tukea asiakkaiden elämäntilannetta siten, että palvelutarve kevenee. 	<ul style="list-style-type: none"> Harkinnanvaraista toimeentulotukea (ehkäisevä ja täydentävä) saaneet kotitaloudet (lkm) Asiakasmäärä/ suunnitelmallisen sosiaalityön sosiaalityöntekijä (60) 	<ul style="list-style-type: none"> Asiakkaan tilanteen kokonaisvaltaisen selvitystyön kehittäminen. Moniviranomaistyön ja moniammatillisen työskentelyn sekä ennaltaehkäisevän työnteon kehittäminen. Palvelukuvausten ja hankintamuodon yhtenäistäminen. Henkilöstöresurssin kohdentaminen siten, että eri työntekijöiden ammattitaitoa voidaan hyödyntää parhaiten palveluprosessin eri kohdissa. Muistutuksiin ja kanteluihin vastataan 4 viikon kuluessa asian vireilletulosta ja niiden sisältöä seurataan. 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.

21.12.2023

Organisaatiotaso	Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Osastopalvelut	<ul style="list-style-type: none"> Ratkaista akuutti terveysongelma ja/tai tasapainottaa pitkäaikaissairaus niin, että potilas pystyy odotettavissa olevan toimintakykynsä mukaisesti mahdollisimman omatoimiseen ja osallistuvaan arkeen. Kehittää perus- ja vaativan tason osastokuntoutusta Kehittää elämän loppuvaiheen arvokasta hoitoa 	<ul style="list-style-type: none"> Hoitojakso ja -päivät (lkm) Hoidetut asiakkaat (lkm) Hoitojakson keskipituus (12 vrk) HILMOon raportoidut hoidonaikeiset haittataapahtumat 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja peruspalveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Hoitotyön resurssien riittävyyden edistäminen työtehtäviä tarkentamalla ja muiden ammattiryhmien sekä kolmannen sektorin tuella. Potilastyössä olevien terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillisen osaamisen vahvistaminen perehdytyksen sekä täydennys- ja jatkokoulutuksen avulla. Osastojaksojen vaikuttavuuden parantaminen ja seuranta. 	<ul style="list-style-type: none"> Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.

Erityispalvelut

Suunnittelukauden tavoite	Mittarit	Toimenpiteet	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
<ul style="list-style-type: none"> Tehostaa leikkaustoimintaa ja sen johtamista Käyttää lisälmen ja Varkauden sairaalatoiminta täysimääräisesti paikallisuudutuksessa tapahtuvassa kirurgiassa Poliklinikka toiminnan uudistaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Toiminnallinen mittari: >6 kk hoidon takia jonottaneiden määrä erikoisaloittain Taloudellinen mittari: >6 kk jonottaneiden jononpurkuun käytetty rahoitus eriteltynä: <ul style="list-style-type: none"> ostopalvelu palveluseteli poikkeuksellinen ylityö tai Järviseudun terveyden kautta ostettu palvelu valinnanvapautta käyttäneet Lyhytjäikihoidon (ei vuodeosastohoitoa) kirurgian osuus kokonaisleikkaustoiminnasta erikoisaloittain. 	<ul style="list-style-type: none"> Oman leikkaustoiminnan lisääminen ja leikkausjonon purku: <ul style="list-style-type: none"> päiväaikaisen toiminnan lisääminen Leikkaustoiminnassa tavoitellaan prosessien uudistamista erikoisaloittain erityisesti nostamalla lyhytjäikihoidon kirurgian (ei vuodeosastohoitotarvetta leikkauksen jälkeen) osuutta joka nykyisellään on noin 40 % kaikesta kirurgiasta. Kiireettömään erityispalvelujen poliklinikatoimintaa tehdään kokonaistarkastelu ja työnjaon/hoidon porrastuksen uudelleen arviointi. Tavoitteena on vähentää erityispalvelujen poliklinikatoimintaa. Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja perus- palveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Rakenneuudistus 	<ul style="list-style-type: none"> Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita Talous on tasapainossa.
<ul style="list-style-type: none"> Varmistaa että ikääntyneiden hoito tapahtuu oikeassa paikassa 	<ul style="list-style-type: none"> Erityispalvelujen ja peruspalvelujen vuodeosastoilla sosiaalihoitolain mukaiseen asumis- ja kotihoitoon tai sen arviointiin odottavien potilaiden määrä 	<ul style="list-style-type: none"> Yhteisen tilannekuvan ylläpitäminen palvelujärjestelmän yhteensovittamiseksi ja sujuvoittamiseksi erikois- ja perus- palveluiden sekä ikäihmisten palveluiden kanssa. Rakenneuudistus 	
<ul style="list-style-type: none"> Vuodeosastotoiminnan tehostaminen ja integraation parantaminen Rakenneuudistuksen tavoitteena on terveydenhuollon vuodeosastoilla keskittyä lyhytjäikihoidoisiin hoitojaksoihin niin erikois- kuin peruspalveluiden vuodeosastoilla Rakenneuudistuksen tavoitteena on vähentää raskasta vuodeosastohoitoa niin jaksojen määrän kuin keston osalta 	<ul style="list-style-type: none"> Erityispalvelujen vuodeosastohoitajaksojen ja hoitopäivien määrän kehitys erikoisaloittain jaoteltuna päivystyksellisiin ja ei-päivystyksellisiin 	Yllä	

21.12.2023

Henkilöstö

Henkilöstön riittävyys ja saatavuus haastaa koko yleisten palveluiden toimialaa. Toimiala on aktiivinen henkilöstön saatavuuden vahvistamiseen, kansainväliseen rekrytointiin, työhyvinvointiin ja pitovoiman lisäämiseen liittyvissä kokonaisuuksissa. Toimiala osallistuu terveyden- ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden koulutukseen yhteistyössä Sakkyn, Savonian ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Oppilaitosten opetus on muuttunut yhä vahvemmin työssäoppimiseksi.

Peruspalvelut

Sotokeskuspalvelut

Henkilöstövajetta on sekä lääkäri- että hoitohenkilöstössä. Rekrytointivaikeudet painottuvat enimmäkseen pohjoiselle ja läntiselle alueelle, mutta koko HVA:n tasolla tarvitaan toimia veto- ja pitovoiman parantamiseksi. Toimintojen turvaamiseksi joudutaan miettimään uusia toimintamalleja, mm. etänä tuotettavien palveluiden laajentamista sekä palveluiden tuottamista alueen sisällä keskitetysti. Palvelustrategia vaatii kirkastamista myös siltä osin, mitä erityispalveluita on tarpeen tuottaa sotekeskuksiin.

Osastopalvelut

Organisaation johto ja esihenkilöt sitoutuvat valmentavan johtamisen viitekehyksen mukaisesti henkilöstön työkyvyn, työturvallisuuden ja työhyvinvoinnin vahvistamiseen. Henkilöstöresurssia kohdennetaan potilaiden hoidontarpeen mukaisesti huomioiden työyksiköiden haasteet, kuormitus ja työturvallisuus. Aktiivisen tuen toimintamallia hyödynnetään aktiivisesti sairauspoissaolojen alentamiseksi. Ammatillista osaamista vahvistetaan yhdessä asiantuntija- ja koulutusorganisaatioiden kanssa, kiinnitetään huomiota käytettävissä oleviin tietoteknisiin ratkaisuihin sekä edistetään monialaista ja moniammatillista yhteistyötä eri ammattiryhmien välillä. Osastopalvelut toimivat osana terveydenhuollon ammattihenkilöiden ja erikoistuvien lääkäreiden oppimisympäristöä, jolla vahvistetaan rekrytointia ja turvataan riittävä ja osaava henkilöstö alueella.

Työikäisten sosiaalipalvelut

Työttömiin työnhakijoihin liittyvä aktivointisuunnitelmatyö ja monialainen yhteispalvelu on osoittautunut henkilöstön osalta haasteeksi. Sosiaalipalveluilla on lakisääteinen velvoite osallistua ko. palvelukokonaisuuksiin. Edellä mainittua työtä tehnyt henkilöstöresurssi on jäänyt peruskuntiin hyvinvointialueen siirron myötä, eikä korvaavaa henkilöstöresurssia toimintaan ole pystytty osoittamaan hyvinvointialueen toiminnoista. Työntekijöiden vaihtuvuus ja rekrytointivaikeudet johtavat siihen, että samaa henkilöstöresurssia käytetään eri palvelupisteissä, jolloin liikkuminen lisääntyy. Sähköisten palvelukanavien käyttöä kehitetään asiakkaiden palveluntarpeisiin vastaamiseksi. Työhyvinvointia lisätään valmentavalla

---

21.12.2023

---

johtamisella sekä lähiesihenkilöiden ja palveluyksikön sisäisen tiimityön antaman tuen vahvistamisella. Talousarvioesitys 2024 ei sisällä henkilöstöresurssi lisäyksiä.

Erityispalvelut

Henkilöstön osalta panostamme huippuosaamiseen, kehittämiseen ja työhyvinvointiin. Kannustamme tutkimuksen tekemiseen, luomme sille hyvät edellytykset ja pidämme huolta korkeatasoisesta opetuksesta myös veto- ja pitovoimatekijänä. Tavoittemme on myös sopeuttaa perustoimintaamme vähenevän henkilöstön tilanteeseen.

21.12.2023

5.3 Ikääntyvien palvelut

IKÄÄNTYVIEN PALVELUT SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €

	Alkuperäinen	Muutettu	TA 2024	Muutos	
	TA 2023	TA 2023		€	%
Toimintatuotot	53 572	56 155	52 200	-3 955	-7,0
Toimintakulut	-257 157	-262 429	-290 600	-28 171	10,7
Toimintakate	-203 585	-206 274	-238 400	-32 126	15,6

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Ikääntyneiden toimialan periaatteena on tukea ikääntyneiden mahdollisuutta elää arvokkaasti, turvallisesti ja omatoimisesti kotona oikea-aikaisilla ja riittäväillä palveluilla sekä järjestää tarpeen mukaan ympärivuorokautista asumista ja hoitoa. Palveluja tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna sekä palvelusetelillä. Lähtökohtana on asiakkaan kotona asuminen ja palveluiden järjestäminen kotiin tai kodinomaiseen ympäristöön elämän loppuun saakka. Lääketieteellinen hoito ja konsultaatiot, lyhytaikaisjaksot, kuntouttavat arviointijaksot sekä kuntoutus tukevat kotona asumista. Palvelutarpeen arvioinnissa keskeistä on asiakkaan kokonaisvaltainen tilanteen arviointi palveluohjauksellisella toimintatavalla ja käyttämällä arvioinnin tukena luotettavia toimintakykymittareita. Palveluissa keskeistä ovat ennaltaehkäisevät, ennakoivat sekä toimintakykyä ja osallisuutta vahvistavat toiminnot. Palvelut sekä niiden kehittäminen pohjautuvat näyttöön perustuviin työmenetelmiin

Pohjois-Savon väestö ikääntyy, käytännössä yli 75 v. vuotiaiden ikäluokka kasvaa vuosittain noin 1250 ikäihmisellä. Ikääntymiskehityksen vaikutus talouteen lisääntyneenä palvelutarpeena on noin 12 M€/vuosi.

Keskeinen palveluiden järjestämiseen vaikuttava näkökulma on vaikeus rekrytoida henkilökuntaa tarvetta vastaavasti. Henkilöstövaje vaikuttaa merkittävästi jo nyt suunniteltavaan palvelurakenteeseen. Resurssivaje on lisännyt oman henkilökunnan välillisiä työvoimakustannuksia, esim. ylitöiden kertymisen kautta ja toisaalta lisännyt vuokratyövoiman ja palveluostojen käyttöä.

Toimialan inflaatiokehitys jatkuu ja yksityisen sektorin sosiaalipalvelujen työehtosopimusten korotusvaikutus ostopalvelujen hinnanmuodostukseen on merkittävä.

Palvelustrategiassa lähtökohtana ovat toimintakykyä ja kotona asumista tukevat palvelut. Mikä käytännössä tarkoittaa kevyttä avohoitopainotteista palvelujen järjestämistapaa. Käytännössä tämä tarkoittaa ympärivuorokautisen hoivan peittävyuden pienentämistä, kotihoidon palvelujen peittävyuden vähäistä pienenemistä ja teknologian lisääntyvää hyväksikäyttöä palvelumuotona.

Kehittyvää yhteisöllisen asumisen rakennetta tarkastellaan osana kotihoidon peittävyyttä, mikä tarkoittaa kotihoidon palvelujen kohdentamista varsinkin vaativiin palvelutarpeisiin.

21.12.2023

Palvelustrategiassa aiemmin lähtökohtana on ollut omaishoidon ja perhehoidon peittävyden halittu lisääminen.

Tietojohtamisen työkalujen kehitystyö ja niiden tuki tilannekuvan ylläpitämiselle ja johtamisen tueksi on välttämätöntä

Lain aiheuttamat muutokset

Talousarvion laadinnan lähtökohtana oli vuoden 2023 ennustettu talouden toteuma. Koska lainsäädäntömuutoksia toteutui 1.4.2023 alkaen esim. henkilöstömitoituksen osalta aiheuttaa se heijaste vaikutuksena sopeuttamistarpeen ostopalvelukustannuksissa ja omassa palvelutuotannossa

Toiminnan painopistealueet

Talousarvioissa tavoitellaan merkittäviä toiminnallisia muutoksia, joiden jalkauttaminen osaksi arjen palvelutuotantoa on vaativa ja resurssejakin vaativa toiminnallisen muutoksen toimeenpano. Toiminnan tuottavuuden tueksi on käynnissä kehittämisrahoituksella merkittävä määrä kehittämishankkeita.

Ikääntyneiden toimialalla on kolme palveluyksikköä, joiden keskeiset toiminnalliset painotukset on kuvattu alla.

Toiminnalliset painotukset asiakasohjaus ja geriatriset palvelut

- Ohjaus ja neuvonta, asiakkaiden omavastuu
- Erityisen tuen tarpeessa olevien asiakkaiden tunnistaminen ja sosiaalityön kehittäminen kohti suunnitelmallista sosiaalityötä
- Omaishoidon painottumien raskaampiin asiakkuuksiin ja perhehoidon kehittäminen
- RAI:n hyödyntämien ja uudet palvelujen myöntämisperusteet
- Geriatristen poliklinikoiden kehittämistyö

Toiminnalliset painotukset kotiin annettavat palvelut

- Kuntoutumien, kotiutusyksikkötoiminta, kotihoidon kuntouttavat arviointijaksot
- Etähoiva, lääkehoitoautomaatit
- Yhtenäinen turvapalvelukokonaisuus
- Hoitotahdot, ennakoivat hoitosuunnitelmat

Toiminnalliset painotukset asumispalvelut

- Yhteisöllinen asuminen
  - Lyhytaikaishoidon kehittäminen
  - Toimintakyvyn tukeminen asumispalveluissa
  - Palveluverkostoratkaisut
  - Hoitotahdot, ennakoivat hoitosuunnitelmat ja saattohoidon kehittäminen
-

21.12.2023

Talouden tasapainon saavuttaminen

Talousarviossa on huomioitu väistämättömät menopaineet. Kun talousarvion lähtökohta vastaa tämän vuoden menoennustetta, kaikki ne kulut, jotka ovat osavuotisia eli syntyneet vuoden 2023 aikana ja jatkuvat vuodelle 2024 aiheuttavat rahoituksellisen vajeen;

- asumisen mitoitus 5,2 M€
- palkat/henkilöstömitoitus alkuvuoden 2023 osalta ja vuoden 2024 korotusvaraus 8,3 M€
- lääkerobotit ja järjestämistä vastuun mukaiset puuttuvat palvelut sekä Hop-keskuksen resursointi 0,5 M€
- asumisen hinnankorotusesitykset 3,6 M€
- sijaismääräraha leikkaus n. 3,3 M€

Em. kokonaisuuksista syntyy noin 21 M€ sopeutuspainetta, mikäli sidosyksikköjen osalta sopimusneuvotteluissa yhdessä omistaja ohjauksen kanssa ei pysytä nykyisessä kustannustasossa, toimialan sopeuttamistarve kasvaa edelleen.

Katetasolla toimialan tilannetta voidaan parantaa kiinnittämällä huomiota ja tukemalla asiakkaita hakemaan heille kuuluvia etuisuuksia. Asiakkaiden tulopohjan vahvistumien vahvistaa myös hyvinvointialueen tulokertymää.

Sopeutuskeinot

- Vaikutetaan
    - Asiakasmääriin kaikissa palveluissa
      - Kyvyissä palvelutarpeissa oma vastuu edelleen korostuu
      - Vahvistetaan kotihoidon kyvykkyyttä hoitaa vaativia asiakkuuksia
      - Omaishoidon kohdentaminen ja perhehoidon vahvistaminen
      - Kevyiden palvelutarpeiden sijaan tukemaan vaativampia asiakkuuksia
    - Asiakastunnin hintaan
      - Vakituisten henkilökunnan ja sijaiskäyttöä vahvistamalla
      - Vähennetään vuokratyötä ja ostopalveluja
      - Hyödynnetään teknologiaa; virtuaalihoito, lääkerobotit, sote-tilannekeskus
      - sairaslomien vähentämistavoite
    - RAI:n hyödyntäminen asiakasohjauksessa
      - Asiakasajan arviointi
      - Kriteerien mukainen palveluihin ohjautumien
-

21.12.2023

Tavoitteet/toimenpiteet

Sopeutus käytännössä

Ikääntymiskehityksen aiheuttamaa lisääntyvää palvelutarvetta ei huomioida omaishoidossa, kotiin vietävissä palveluissa eikä asumispalveluissa. Kustannusvaikutus n.11,8 M€.

Lisäksi

- Omaishoito
  - Kohdennetaan uudelleen ja leikataan tämän vuoden ennusteen mukaisesta toteumasta
  - vähennetty 1,0 M€ (9,2 %)
- Kotiin vietävät palvelut sisältäen yhteisöllisen asumisen
  - Vähennetään asiakkuuksia ja asiakastunteja n. 8300 h/kk hyödyntäen teknologiaa ja RAI:n mahdollisuuksia asiakasaajan kohdentamisessa
  - vähennetty 7,4 M€ (vastaa n 150 htv)
- Ympäri vuorokautinen palveluasumine
  - Vähennetään noin 300 asiakaspaikkaa ostopalveluista ja omasta tuotannosta
  - Luovutaan laitoshoidosta, arvioidaan mahdollisuudet luopua oman tuotannon toiminnallisesti heikoista/kallista yksiköistä tai yksiköistä, joiden toiminta on uhattuna rekrytointihaasteiden takia
  - vähennetty 9,3 M€
- Palveluostojen vuokratyövoiman ja sijaikäytön vähentäminen
  - Keskeistä on hallita työhintaa ja vähentää sairauspoissaoloja
  - Yhteistyö Pelastustoimen kanssa
  - vähennetty 3,3 M€

Ikääntyneiden palveluiden toimialalla keskeisin tavoite työhyvinvointijohtamisessa on turvata työvoiman saatavuus ja pysyvyys vastaamaan palveluntarvetta ja lain asettamia vaatimuksia. Tavoitteena on varmistaa motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilöstö käyttäen erilaisia rekrytointikeinoja (mm. oppisopimus, työperäinen maahanmuutto) sekä monipuolismalla henkilöstörakennetta. Tavoitteena on selkeästi vahvistaa oman vakituisen henkilökunnan osuutta ja vastaavasti vähentää sijaisten ja vuokratyövoiman käyttöä ja minimoida asiakaskohtainen palveluiden osto.

21.12.2023

Tavoitteet/mittarit

Mittarit	Tavoitetaso	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Omaishoidon piirissä olevat, % yli 75 v	4,5	• Kannustamme ja tuemme asukkaitamme osallisuuteen ja omatoimisuuteen.
Perhehoidon hoitopäivien määrä ikääntyessä	10 000	• Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat.
Perhehoidon asiakasmäärä ikääntyneissä	50	• Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita.
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Ympäri vuorokautinen asuminen	6,7	• Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ovat toimintamme perusta.
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Yhteisöllinen asuminen	2,0	• Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä.
Yli 75 v. %-osuus asumisen eri palvelumuodoissa: Laitoshoido	0,1	• Yhteensovitamme erilaiset palvelut vastaamaan asukkaidemme tarpeita.
Säännöllisten kotihoidon peittävyys yli 75 v.	16,0	• Talous on tasapainossa.

Henkilöstö

Hyvinvointialueen käynnistyminen ja nyt käynnissä oleva uuden organisaatiokulttuurin omaksuminen ovat muutostilanne, joka aiheuttaa epävarmuutta sekä vähentää psykologista turvallisuutta. Muutoksen hallintakeinoina ovat tiedottaminen ja osallistamisen varmistaminen muutoksessa, muutosjohtaminen sekä hyvinvointialueen prosessien, toimintamallien sekä johtamisperiaatteiden jalkauttaminen (Johtamisen käsikirja). Keskeistä on työntekijöiden osallistuminen ja vaikutusmahdollisuuksien turvaaminen. Ikääntyneiden palveluissa jatketaan vuonna 2023 aloitettua toimialan vuoropuhelurakenteiden sekä päivittäisjohtamisen toimintamallin kehittämistä ja toimeenpanoa. Työn hallinnan tunnetta henkilöstön osalta parannetaan selkeillä tehtävänkuvilla, työnjaolla ja työohjeiden hallintaa parantamalla.

Keskeiset työhyvinvoinnin painopistealueet ovat edellä kuvatun perusteella:

Henkilöstön mahdollisuus tehdä omaa perustehtävää. Painopiste on erityisesti ikääntyneiden palveluiden lähijohdon työnkuvan selkeyttämisessä ja johtamistyön edellytysten turvaamisessa.

Muita keskeisiä keinoja ovat vuoropuhelurakenteiden kehittäminen ja toimeenpano, keinot työnhallintaan, mahdollisuus kehittää omaa osaamistaan, sekä ammattimainen johtaminen ja asiantuntijatuki ikääntyneiden palveluiden henkilöstölle perustehtävässä onnistumiseksi.

Muutos palvelustrategian mukaiseen kevyeen palvelurakenteeseen henkilöstön näkökulmasta tarkoittaa:

21.12.2023

-
- osaamisen päivittämistä, yhdenmukaista toimintakulttuuria, uudenlaisia toimintatapoja,
  - mahdollisesti epätarkoituksenmukaisista toimipisteistä luopumista ja siihen liittyviä työntekijäkohtaisia urakeskusteluja
  - teknologian hyödyntämistä ja siihen liittyvän osaamisen varmistamista

Uuden asiakastietojärjestelmän ja rakenteisen kirjaamisen käyttöönotto edellyttävät uusien työprosessien määrittelyä ja käyttöönottoa sekä mittavaa henkilöstöresurssointia koulutusten ja käyttöönoton läpiviemiseksi.

Ikääntyneiden palveluiden henkilöstön määrä oli 3352 (9/2023), josta vakituisen henkilökunnan osuus noin 60 %.

Vaikutusarviot

Ympäri vuorokautisen hoivan peittävyys laskun osalta sopeutus on strategian mukainen. Kevyempien palvelujen eli omaishoidon ja kotiin vietävien palvelujen osalta sopeutuksessa palvelujen saatavuus kiristyy verrattuna aiempaan palvelustrategiseen valintaan. Nyt tavoiteltava rakenteen muutosvauhti on selkeästi kireämpi.

Käytännössä palvelujen piiriin pääsemisen kynnyksiä nostetaan omaishoidossa, kotihoivossa ja ympärivuorokautisessa asumisessa. Asiakkaiden oma lähiympäristön ja omaisten rooli ikäihmisten tukena korostuu. On syytä tunnistaa se, että keskeinen ajuri palvelurakennemuutokselle on jo nyt toimintaan vaikuttava työvoimavaje. Vajeen ennakoita edelleen hankaloituvan. Näin ollen tosiasiallisesti on syytä varautua siihen, että työvoimavaje on talouttakin vahvempi muutostekijä, jonka hallitsemiseksi rakenteita ja niiden työvoimavaltaisuutta on edelleen syytä keventää.

Uuden sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmän käyttöönotto on mittava ponnistus koko hyvinvointialueella, mutta erityisesti ikääntyvien toimialalle johtuen suuresta käyttäjämäärästä ja toiminnan luonteesta. Mikäli käyttöönotto projektissa joudutaan merkittävään manuaalisen tiedon siirtoon, vie se resursseja arkityöstä. Tämä näkyy erityisesti asiakasohjauksen työmäärässä ja asettaa omat reunaehdot ja riskit jonojen hallintatavoitteen suhteen.

Toiminnalliset painotukset ja hyvinvointialuetasoiset vaikutukset (integraatio)

Ikääntyneiden palveluiden toiminta- ja vetokyky järjestää tarpeen mukaisia palveluja vaikuttaa osaltaan yleisten palvelujen osastotoiminnan kyvykkyyteen tuottaa tarpeen mukaisia sairaanhoidon palveluita. Keskeistä on prosessien toimivuus ja odotusaikojen hallinta. Tätä toimialojen välistä rajapintakysymystä ratkaistaan kehittämällä ja luomalla ns. kotiutusyksikkötoimintaa ikääntyneiden toimialalle kehittämisrahoituksen tukemana. Samaa tavoitetta eli rajapinnan selkeyttä parannetaan arvioimalla kotisairaalan optimaalinen organisatorinen sijoittuminen toimialueiden välillä. Myös käynnissä oleva akuutisti sairaan iäkkään palvelukonaisuuden selvitystyö, edesauttaa toimialojen välisen integraation toteutumista.

21.12.2023

Talousarvion toteuttamisen reunaehdot ja hyvinvointialuetasoiset vaikutukset

Toimialojen ollessa riippuvuussuhteessa toisiinsa on asiakasprosessien sujuvuus eli käytännössä jonojen hallinta ikääntyneiden palveluissa keskeinen onnistumisen edellytys yleisten palvelujen toiminnan osalta. Mikäli ikääntyneiden palveluiden sopeuttamistoimenpiteet aiheuttavat lisääntyvää palvelujen odottamista osasto-olosuhteissa on se hyvinvointialueen kokonaistalouden kannalta epätarkoituksenmukaista ja kestäväntöntä. Näin ollen ikääntyneiden rakenteen muutosta voidaan, ja on tarkoituksenmukaista, tehdä sillä muutosvauhdilla, millä hyvinvointialueen kokonaistalouden etu tulee turvattua.

Keskeinen toimialat ylittävä tavoite on vaikuttaa raskaampien palvelujen kysyntään eli käytännössä hoivan tarpeeseen. Tavoitteen saavuttamien edellyttää käytännössä toimialat ylittävien toimintakyvyn ylläpidon ennaltaehkäisyä ja kuntoutumisen erityishuomiointia. Hoivan tarpeen pysyvä vähenemien on välttämätön edellytys ja kehityskulku, joka mahdollista rakenteen keventymisen tavoitteen mukaisesti. Myös lainsäädännön näkökulmasta sosiaalipalvelujen järjestämisen määräajat antavat omat reunaehdonsa palvelujen sopeuttamisvauhdille. Em. näkökulmat huomioiden talousarvioon liittyy merkittävä riski määrärahojen riittävydestä.

21.12.2023

5.4 Pelastustoimi ja turvallisuus

PELASTUSTOIMI JA TURVALLISUUSPALVELUT SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €

	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Toimintatuotot	2 959	2 919	3 200	281	9,6
Toimintakulut	-26 364	-29 090	-29 000	90	-0,3
Toimintakate	-23 405	-26 171	-25 800	371	-1,4

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Pohjois-Savon pelastuslaitos on aloittanut maakunnallisena toimijana toimintansa 1.1.2004 (Valtioneuvoston päätös pelastustoimen alueista 174/2002). Sitä ennen pelastustoimen toimiala oli yksittäisten kuntien vastuulla.

Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut on yksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen neljästä palvelutoimialasta. Toimialan sisällä toimii kaksi palvelualueetta, eli pelastustoiminta ja turvallisuuspalvelut, jotka edelleen jakautuvat kahdeksaan palveluyksikköön ja neljään toimintayksikköön.

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelut tuotetaan lähipalveluperiaatteiden mukaisesti maakunnan alueella sijaitsevilta 32 pelastusasemalta. Lisäksi pelastusasemaverkkoa täydentää seitsemän sopimuspalokuntien pelastusasemaa.

Laissa pelastustoimen järjestämisestä 613/2021, 4 § säädetään, että hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan ja järjestämisvastuun sisällöstä säädetään hyvinvointialuelaki 611/2021, 7 §. Hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä säädetään pelastuslaki 379/2011, 27 §.

Pelastuslain 379/2011, 27 § mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan seuraavista tehtävistä;

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten, kuin hyvinvointialue siitä päättää.

21.12.2023

Pelastuslain lisäksi pelastustoimelle muodostuu merkittäviä tehtäviä ja vastuita valmiuslain (1552/2011) ja erityisesti Väestönsuojelu ja evakuointi -luvun osalta.

Pelastuslaitoksen palvelualueella tuotetaan ensihoitopalveluita Kuopion kantakaupungin, Suonenjoen ja Varkauden asemapaikoilta käsin. Ensihoitoyksiköistä (9 yksikköä) ympärivuorokautisia yksiköitä on seitsemän ja kaksi 12 tuntista yksikköä, jotka toimivat seitsemänä päivänä viikossa. Toinen 12 tunnin yksiköistä on alue-ensihoitaja yksikkö, joka liikkuu yhdellä ensihoitajalla. Yksikkö suorittaa hoidontarpeen arviointia ja hoitaa potilaita kotiin. Pelastuslaitos tuottaa myös ensihoitopalveluun kuuluvan ensivastetoiminnan (tehostettu ensiapu) koko hyvinvointialueella, 31 asemapaikalta käsin. Ensivastetoiminta tuotetaan yhdessä pelastustoiminnan valmiuden yhteydessä.

Ensihoidon tehtävämäärät ovat viime vuosina nousseet. Pelastuslaitos hoitaa hyvinvointialueen ensihoitopalvelun vuosittaisista tehtävistä (n. 50.000) noin puolet (n. 27.000). Ensihoitopalvelun tehtävissä on selvästi havaittavissa kasvukeskusten ja väestökeskittymien kasvavat tehtävämäärät. Samoin havaitaan vanhusväestön lisääntymisestä aiheutuvat tehtäväprofiilin muutokset. Laitoshoitopaikkojen vähentäminen ja hoidon suuntautuminen kotihoidon näkyvästi myös ensihoitopalvelun tehtävissä. Yleisimmät tehtäväluokat ensihoitopalvelulla Pohjois-Savossa ovat tällä hetkellä yleistilan lasku, kaatuminen ja mielenterveysongelmista johtuvat tehtävät.

Ensihoitopalvelun kokonaisuudessa on havaittu yksiköiden resurssipulaa, joka on johtanut ajoittaisiin tyhjiöihin ja pitkiin tavoittamisviiveisiin eri osissa maakuntaa. Tilannetta oli tarkoitettu helpottaa vuoden 2023 alusta alkaen lisäämällä yksi 12 tunnin ensihoitoyksikkö Varkauden pelastusasemalle. Yksikölle ei kuitenkaan ole saatu perustamislupaa.

Harvaan asutuilla alueilla toiminnan tehokkuutta sekä palvelutuotantoa voidaan parantaa ensihoidon ja pelastustoiminnan integraatiolla (moniammatilliset yksiköt). Ensihoidon ja pelastustoiminnan palveluja tuotetaan Kaavilla moniammatillisella pelastaja/lähihoitaja – ensihoitaja työparilla, joka tukee mm. kotipalvelua ja turvallista kotona asumista. Pelastustoimi tuottaa yksikköön pelastajan, jolla on lisäksi vähintään lähihoitajan tutkinto. Ensihoitopalvelun ja pelastustoiminnan synergiaedut näkyvät sekä ensihoidossa että pelastustoimessa muun muassa kustannustehokkuutena yhteisen henkilöstön ja kaluston muodossa.

Turvallisuuspalveluiden palvelualueella tuotetaan hyvinvointialueen yhteisiä kokonaisturvallisuuden, eli varautumisen, valmiuden ja organisaatioturvallisuuden palveluita. Lisäksi palvelualue tuottaa hyvinvointialueelle teknisen toimen palveluita sekä turvallisuuskoulutuspalveluita.

21.12.2023

Lain aiheuttamat muutokset

Laissa hyvinvointialueesta 611/2011 ja laissa pelastustoimen järjestämisestä 613/2011 säädetään, että hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Laki hyvinvointialueesta 611/2011 on tullut voimaan 29.6.2021 ja Laki pelastustoimen järjestämisestä on tullut voimaan 1.1.2023.

Lisäksi voidaan vielä mainita, että Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023 sisältää 34 erillistä pelastustoimen kirjausta. Ohjelmassa on mm. seuraavaa; Hallitus näkee pelastustoimen ja hätäkeskuksen keskeisinä sisäisen turvallisuuden palveluina, joilla on tärkeä rooli myös vakavissa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, pelastustoimen palveluiden rahoitus turvataan, pelastustoimen kansainvälisten toimintojen suorituskyky varmistetaan pelastustoimen kehittämisessä ja suorituskyvyssä huomioidaan lisäksi Nato-jäsenyyden vaikutukset, pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyö ja synergia varmistetaan.

Vuoden 2023 osalta voidaan todeta, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen organisaation organisoituminen, taustaselvittelyt, kyselyt ja rahoitus ovat haastaneet pelastustoimen ja turvallisuuspalveluiden henkilökuntaa todella merkittävästi. Henkilökunnan toimesta on toteutettu hyvinvointialueen organisoitumisen kanssa samanaikaisesti normaalia lainsäädännön perusteella muodostuvaa tehtävä- ja palvelukokonaisuutta, joten henkilökuntaan kohdistunut työkuorma on ollut merkittävä. Tämä on edellyttänyt henkilökunnalta huomattavaa joustamista.

Vuoden 2024 osalta voidaan todeta, hallitusohjelman täytäntöönpano sekä hallituksen talousarvio vuodelle 2024 ovat vielä osittain valmistelussa ja valtiovarainministeriö on julkaisut hyvinvointialueiden uudet rahoituslaskelmat 10.10.2023.

Valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemat ja vuoden 2024 rahoitusta koskevat rahoituslaskelmat tulevat haastamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluntuotantoa ja henkilökuntaa, jonka osalta tarvitaan myös innovatiivisia ja uusia tulevaisuuden toimintamalleja.

Pelastuslain uudistamishanke toteutettiin välillä 1.9.2021 – 31.3.2023. Hankkeen tehtävänä oli valmistella pelastuslakiin kiireelliset ja välttämättömät muutokset valmistelujaostojen työsuunnitelmien pohjalta. Vuoden 2024 osalta ei ole tiedossa uusia lainsäädäntömuutoksia.

Yhteistyöalueen kootut tehtävät

Säädösvalmistelussa on kaksi erittäin merkittävää asetusta; Valtioneuvoston asetus valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta sekä Sisäministeriön

---

21.12.2023

---

asetus pelastustoimen tilannekuvatoiminnoista. Molempien asetusten sisältökirjauksissa on merkittäviä ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitokseen kohdistuvia toiminta- ja suorituskysymyksiä sekä taloudellisia heijastevaikutuksia.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen tulee järjestää yhteistyöalueen 24/7-tilanne- ja johtokeskuspalvelut tulevan asetuksen mukaisesti. Asetusluonnoksissa määritellyn mukaisesti tavoitteena on, että asetukset astuvat voimaan 1.1.2024 ja kootusta tehtävästä vastaavan hyvinvointialueen on järjestettävä asetuksessa säädetty tehtävät viimeistään 30.6.2024 mennessä.

Vuonna 2024 voimaantulevan VN:n asetuksen mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulle säädetään väestönsuojelutehtäviin varautumisen ja suunnittelun nykyistä laajempi yhteensovittamistehtävä. Yhteistyöryhmä yhteensovittaa hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten ja muiden hyvinvointialueen alueella toimivien viranomaisten vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin varautumista ja suunnitelmia. Yhteistyöryhmässä tulee olla edustus ainakin pelastustoimesta, Puolustusvoimista, sosiaali- ja terveystoimesta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, aluehallintovirastosta, poliisista sekä alueen kunnista.

Toiminnan painopistealueet

Keskeisenä toiminta-ajatuksena on tuottaa pelastustoimi- ja turvallisuuspalvelut toimialueen vastuulle muodostuvat tehtävät mahdollisimman laadukkaasti ja asiakaslähtöisesti lainsäädännön edellyttämällä ja rahoituksen mahdollistamalla toimintatavalla.

Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti koko maakunnan alueella. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.

Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään vahingon seurauksia.

Pelastuslaitoksen tuottamat ensihoitopalvelut ovat osa laadukasta terveydenhuollon päivystyspalveluiden palveluketjua.

Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle. Tavoitteissa huomioidaan kansalliset, alueelliset ja paikalliset tarpeet pelastustoimelle sekä onnettomuusuhat. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti.

21.12.2023

Strategisen päämäärän 2025 mukaan pelastustoimi parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä: vähentämällä onnettomuuksia, vastaamalla pelastustoiminnasta, osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen, rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa ja hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet vuosille 2023–2026:

1. Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
2. Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.
3. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.
4. Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.
5. Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
6. Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
7. Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
8. Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
9. Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

Turvallisuuspalvelut

Turvallisuuskoulutusta suunnataan hyvinvointialueen henkilöstölle ja alueen yrityksille ja muille yhteisöille. Koulutukset liittyvät esimerkiksi toimitila-, henkilö- ja paloturvallisuuteen. Koulutuksien sisällöt perustuvat työpaikkakohtaisiin riskiarvioihin ja ns. täsmäkoulutuksiin. Koulutuksien ja harjoitusten sisällöissä huomioidaan kaikki hyvinvointialueen henkilöstöryhmät.

Valmiussuunnittelussa laaditaan ja ylläpidetään esim. valmiussuunnitelman yleinen osa, valmiusohje, erityissuunnitelmat ja yhteensovitetaan toimialojen suunnitelmat. Lisäksi laaditaan organisaatioturvallisuutta koskevat ohjeet.

Varautumistehtäviin kuuluu myös:

- Hyvinvointialueen kriisijohtamisvalmius normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
  - Alueellisen riskiarvion laatiminen (laaja-alaisessa yhteistyössä)
  - Osallistuminen valmiusharjoitusten suunnitteluun ja järjestämiseen
-

21.12.2023

Organisaatioturvallisuuden tehtävät liittyvät muun muassa henkilökunnan ja toimitilojen turvallisuuden varmistamiseen, vartiointipalveluihin, hälytys- ja kameravalvonnan ym. järjestelmien toiminnallisuuteen. Palveluyksiköstä ohjataan hyvinvointialueen pelastussuunnittelua ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimista. Toimintaan kuuluu maakunnalliseen ja kunta-kohtaisiin turvallisuussuunnittelutehtäviin osallistuminen. Henkilöturvallisuusselvitykset teetetään palvelualueen toimesta kaikille niille hyvinvointialueen viranhaltijoille ja työntekijöille, joille se vaaditaan työtehtävien johdosta.

Palvelualueen tekninen yksikkö vastaa koko hyvinvointialueen ajoneuvokaluston hallinnoinnista. Toimialalla huolehditaan myös kahdeksan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen muodostaman hankintarenkaan yhteistyöstä raskaan kaluston osalta, ja yhdeksän pelastuslaitoksen hankintarenkaasta pienikaluston osalta sekä näiden hankintojen ja kilpailutusten valmistelusta.

Tekniikan toimintayksikkö huolehtii pelastuslaitoksen ajoneuvojen ja muun liikkuvan kaluston katsastuksista ja rekisteröinneistä. Lisäksi yksikkö hoitaa ajoneuvo-, kalusto- ja varuste-hankintojen valmistelutehtävät sekä kunnossapito- ja huoltotehtävät siten, että pelastustoiminnan ja ensihoidon ajoneuvot ja kalusto pysyy kunnossa ja toimintavarmana.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Pelastustoimi ja turvallisuuspalveluiden toimialan osalta toimintakulujen sopeutustarve toimialan toimesta laaditun karsitun TA2024 ehdotuksen ja hyvinvointialueen toimesta laaditun raamin välillä on 4,7 M€ toimintakatteessa.

Pelastustoimi ja turvallisuuspalveluiden palveluntuotantokokonaisuus on merkittävältä osiltaan lakisääteistä ja normiohjattua palvelua, jonka supistaminen ei tässä mittakaavassa ole säädösten noudattamisen näkökulmasta mahdollista. Pelastustoiminnan henkilöstömitoituksia ja toimintavalmiusaikojen vaatimuksia ei voida turvata.

Pohjois-Savon pelastuslaitos on toiminut maakunnallisena toimijana jo vuodesta 2004 alkaen, eli lähes 20 vuotta. Tämän 20 -vuoden aikana pelastuslaitos on toteuttanut useita tuottavuuden ja talouden kehittämistoimenpiteitä ja tehostanut omaa toimintaansa useilla merkittävillä ja kustannustehokkailla toimenpiteillä. Maakunnallisesti tämä on ollut erittäin tarkoituksenmukaista ja kokonaistaloudellisuuteen pyrkivää toimintaa, joka on ”trimmannut” palveluntuotantokokonaisuuden ja palveluntuotantototantoketjut mahdollisimman kokonaistaloudelliseen ja lakisääteisten tehtävien toteuttamista sekä asiakkaita/kuntalaisia palvelemaan muotoon (keskiössä kuntalainen).

Aluehallintoviraston antaman korjausmääräyksen johdosta pelastustoimi perusti uudet pelastusasemat Vuorela-Toivala-Sorsasaloon sekä Kuopion Itkonniemelle toimintavalmiuspuutteiden korjaamiseksi. Tämä edellytti 24 uuden pelastajan viran perustamista.

21.12.2023

Poistuvan varallaolon tilalle ja maakunnallisen toimintavalmiuden ylläpitämiseksi pelastustoimi joutui perustamaan 57 uutta pelastajan virkaa. Kyseinen pelastajaresurssi rekrytoitiin keskisuurille pelastusasemille, joiden kautta huolehditaan myös pienempien pelastusasemien pelastajatarpeista.

Tavoitteena on edelleen jatkaa kokonaistaloudellista toimintamallia ja vastata lisääntyvään palvelutarpeeseen sekä turvallisuustilanteen muuttumisesta muodostuviin heijastevaikutuksiin. Samaa periaatetta on noudatettu koko toimialan talousarvioesityksen 2024 laadinnassa.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen kustannuksia. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohtamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan.

Ensihoitohenkilöstön viikkotyöaika yhtenäistyi Pohjois-Savon hyvinvointialueella 2023 vuoden alusta. Työaikamuutos on aiheuttanut pelastuslaitoksella henkilöstön lisäresurssien tarvetta ja täysin uudet prosessit työaikasuunnittelussa ja muussa henkilöstöhallinnossa. Pelastustoimen ensihoitopalveluista on vähennetty 9 henkilötyövuotta tuottavuus ja taloudellisuusohjelman ohjaamana. Yksi kuljettava 24/7 yksikkö muutettiin yhden hengen 12 tunnin alue-ensihoitaja yksiköksi.

Tavoitteet/toimenpiteet

Pelastustoimen ja turvallisuuspalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaat, kustannustehokkaat ja kokonaistaloudelliset pelastustoimen ja turvallisuuden vastuulle kuuluvat palvelut koko maakunnan alueella.

Pelastustoimen ja turvallisuuden palvelut integroidaan hyvinvointialueen tunnistamalla ja päättämällä tavalla kiinteäksi osaksi Pohjois-Savon hyvinvointialuetta.

Pelastustoimen palvelut integroidaan toimialakohtaisen erityislainsäädännön edellyttämällä tavalla Itä-Suomen yhteistyöalueella sekä valtakunnallisesti.

21.12.2023

Tavoitteet/mittarit

Mittarit	Tavoitetaso	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Pelastustoiminnan tehtävämäärä	4 050	<ul style="list-style-type: none"> • Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. • Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. • Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. • Talous on tasapainossa.
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilömäärä pelastustoiminnan tehtävässä	5	
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (mediaani)	9:15 min	
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen (valvontakohteet A1-A8, hoito- ja huoltolaitokset, omavalvontakohteet)	100 % 1.900	
Turvallisuuskoulutukseen ja -viestintään osallistuneet henkilöt	41 000	

Henkilöstö

Pelastusasemien henkilökuntamäärän ylläpitämisessä on ollut haasteita, ja pelastusasemat ovat olleet joissakin tapauksissa minimimiehitettyjä tai tilapäisesti vajaamiehitettyinä. Pelastajan virkoja tulee avoimeksi vuoden 2023 loppuun mennessä yhteensä 48 kpl. Avoimet virat julistetaan uudestaan haettavaksi, koska virkojen hoitaminen on toteutettu epäpätevien henkilöiden toimesta määräaikaisella työsopimuksella. Määräaikaiset työsopimukset loppuvat pääsääntöisesti vuoden loppuun mennessä. Avoimista viroista 25 viran uusintahaku on julkaistu syyskuussa, ja toinen uusintahaku on suunniteltu välittömästi pelastajakurssien päätymisen jälkeen joulukuussa, jotta saadaan päteviä ja asetuksen mukaisen kelpoisuusehdon täyttäviä hakijoita.

Pelastajakoulutetun henkilökunnan rekrytointihaasteiden taustalla on pelastuslaitoksen kasvanut ja samanaikainen pelastajapula ympäri Suomea. Kasvaneen henkilökuntatarpeen merkittävin taustavaikuttaja on ollut erityisesti pienempiriskisissä kunnissa yleisesti käytetyn vapaamuotoisen varallaolon poistuminen pelastustoimen järjestelmästä. Varallaolon tekemisen taustalla on muuttunut työaikakäsitys, jonka mukaisesti pelastustoimi ei voi enää varmistaa henkilöstön tavoittamista kiireellisten viranomastehtävien toteuttamiseen.

Pelastustoimen palvelutasopäätös vuosille 2024–2027 sisältää kehittämissuunnitelman. Kehittämissuunnitelmassa on nostettu yhdeksi keihäänkärjeksi henkilöstön kehittäminen, osaamisprofiilin määrittäminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen. Taustalla on tunnistettu tosiasia, jonka mukaisesti Pohjois-Savon pelastuslaitoksen suurin pääoma on osaava ja motivoitunut henkilökunta. Hyvinvoiva ja osaava henkilökunta tuottaa pelastuslaitoksen laakisääteiset ja asiakaslähtöiset palvelut Pohjois-Savon maakunnan alueella. Henkilöstösuunnittelulla ennakoidaan henkilöstön osaamisen, määrän ja kohdentamisen tarvetta. Henkilöstön ja työhyvinvoinnin kehittäminen tullaan toteuttamaan palvelutasopäätöskauden aikana kiinteässä yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kehittämissuunnitelman kanssa.

21.12.2023

Ensihoidon henkilöstöä on ollut saatavilla kiitettävästi ja pelastuslaitoksen toimiin on ollut runsaasti kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita. Vuoden 2023 alusta määräaikaiset sijaiset hoiduvat keskitetyn sijaishallinnan kautta. Sijaisten saannissa oli haasteita kesän 2023 aikana, mutta syksyllä tilanne on korjaantunut ja ensihoidon sijaisia on saatavissa todella hyvin.

Turvallisuuspalveluiden henkilöstömäärä on tällä hetkellä minimitasolla palveluiden tuottamiseksi. Turvallisuuspalveluissa on henkilökuntaa yhteensä 15 henkilöä.

21.12.2023

5.5 Strategia- ja konsernipalvelut

5.5.1 Konsernihallinto

KONSERNIHALLINTO SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €

	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Toimintatuotot	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-3 455	-4 713	-37 000	-32 287	685,1
Toimintakate	-3 455	-4 713	-37 000	-32 287	685,1

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Toimielinorganisaatio:

Hyvinvointialue toimielinorganisaatio koostuu seuraavista toimielimistä: aluevaltuusto, aluehallitus, tarkastuslautakunta, jaostot: omistajaohjaus- ja valvontajaosto, strategia- ja tulevaisuusjaosto sekä asiakaskokemusjaosto. Jokaisella palvelutoimialalla on oma lautakuntansa toimialan asioiden käsittelyä varten; perhe- ja vammaispalveluiden lautakunta, yleisten palveluiden lautakunta, ikäihmisten- ja hoivapalveluiden lautakunta sekä kokonaisturvallisuuslautakunta sekä lisäksi seuraavat lautakuntien alaiset jaostot, jotka käsittelevät yksilöasioita: Ikäihmisten ja hoivapalveluiden lautakunnan jaosto, perhe- ja vammaispalveluiden lautakunnan jaosto ja yleisten palveluiden lautakunnan jaosto.

Hyvinvointialueella on vaikuttamistoimielimiä (ikäihmisten neuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto), jotka ovat edustamansa väestöryhmän vaikuttamis- ja kuulemiskanavia. Vaikuttamistoimielimet eivät ole Pohjois-Savon hyvinvointialueen toimielimiä, eivätkä viranomaisia. Vaikuttamistoimielimet eivät tee hallintopäätöksiä. Hyvinvointialueella on myös seuraavat (ei lakisääteiset) vaikuttamistoimielimet ja vapaaehtoiset osallisuusrakenteet; kansalaispaneeli, asiakaspaneeli, kuntafoorumi, yrittäjäfoorumi, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen neuvottelukunta sekä järjestöfoorumi.

Lain aiheuttamat muutokset

Toimielinorganisaation osalta ei ole tiedossa lain aiheuttamia muutoksia vuonna 2024.

Toiminnan painopistealueet

Toimielinorganisaation osalta toiminnan painopisteenä on sujuva ja taloudellinen päätöksentekomenettely, joka tukee hyvinvointialueen toimintaa.

21.12.2023

5.5.2 Hallintopalvelut

HALLINTOPALVELUT SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €						
	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos		
				€	%	
Toimintatuotot	7 209	6 919	7 200	281	4,1	
Toimintakulut	-95 860	-102 580	-98 301	4 279	-4,2	
Toimintakate	-88 651	-95 661	-91 101	4 560	-4,8	

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Yleishallinto (1PA121) järjestää hyvinvointialueen toimielin-, asianhallinta- ja arkistopalvelut.

Toimielinpalvelut tuottavat toimielinten esityslistat ja pöytäkirjat sekä toimielinsihteeripalvelut keskitetysti. Keskitetyllä toimintamallilla varmistetaan yhdenmukaiset toimielinpalvelut kaikkiin toimielimiin.

Asianhallinta- ja arkistopalvelut tarjoavat hyvinvointialueelle keskitetysti mm. kirjaamo- ja arkistopalveluita. Oikeudelliset palvelut (1PA122) tuottavat lainopilliset ja tietosuojaan liittyvät palvelut.

Kiinteistöhallinnon (1PA123) toiminta keskittyy kiinteistöjen omistamiseen, vuokraamiseen, kehittämiseen ja hallintaan liittyviin tehtäviin. Lisäksi kiinteistöhallinto vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen rakennusinvestointisuunnitelman ja rakennushankkeiden toteuttamisesta.

Käynnissä olevia rakennushankkeita on yli 10, joista suurimpina Uusi Sydän - ja Lainesairaala -projektit.

Hallinnassa olevat toimitilat: rakennuksia 452 kpl, 610 000 m²

- Omistetut 200 000 m²
- Vuokratut 400 000 m², joista kunnilta vuokrattu noin 260 000 m² ja yksityisiltä noin 150 000 m²

Voimaanpanolain vaatimukset kunnilta vuokrattavista sote- ja pelastustoimen käytössä olevista toimitiloista vaatii kiinteistöhallinnon tilapalveluilta uudenlaista toimintatapaa.

Tukipalvelut (1PA124) tuottavat hyvinvointialueen hankinta- ja tukipalvelut (ruokahuolto, laitoshuolto, apuvälinehuolto, välinehuolto, logistiikka ja lähettipalvelut).

Hyvinvointialueen hankintapalvelut on keskitetty ja niitä johdetaan keskitetysti. Toimialat vastaavat itse hankintatarpeiden tunnistamisesta ja tarjouspyyntöjen sisältövaatimusten määrittelystä. Kynnysarvon yli olevat hankinnat kilpailutetaan Sansia Oy:n toimesta.

21.12.2023

Servica Oy tuottaa In-house-yhtiönä hyvinvointialueen ruokahuollon, laitoshuollon, apuvälinehuollon, välinehuollon, logistiikan palvelut sekä lähettipalvelut. Hallintopalveluiden tukipalveluissa tilataan po. palvelut ja valvotaan sopimusten noudattamista. Painopistealue hallintopalveluissa on yhtenäisen toimintatavan muodostaminen joka toimintaan. Erityinen paino kohdistuu hyvinvointialueelle siirtyviin sopimuksiin ja sopimushallintaprosessien yhtenäistämiseen sekä siirtyvien sopimusten pohjalta hankintasuunnitelman laatimiseen. Valtaosasta siirtyviä sopimuksia aiheutuu palvelun kilpailuttamistarpeita, joissa tulee ottaa mahdollisuuksien mukaan huomioon alueen pienyritysten ja pk-yritysten mahdollisuudet osallistua kilpailutukseen.

Lain aiheuttamat muutokset

Hallintopalveluissa ei ole tiedossa olevia lakimuutoksia vuodelle 2024, jotka vaikuttaisivat toimintaan ja kustannuksiin. Uusi rakentamislaki tulee voimaan vuonna 2025. Lain myötä uudisrakennusten hiilijalanjäljen laskenta tulee pakolliseksi, myös hiilikädenjälki sekä hankkeen materiaaliseloste tulee ilmoittaa jatkossa.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnan painopisteet hallintopalveluissa vuonna 2024 keskittyvät käynnissä oleviin strategisiin hankkeisiin.

Yleishallinto (1PA121):

- Hallinnollisen asioinnin sähköistäminen ja arkistojen digitalisointi
- Toimielinrakenteen uudistaminen ja toimielintyöskentelyn sähköistäminen

Kiinteistöhallinto (1PA123):

- Tehokas tilahallinta
- Hyvinvointialueen kiinteistöjen ja toimitilojen pitkän tähtäimen suunnitelma (kiinteistöstrategia)

Tukipalvelut (1PA124):

- Tukipalvelujen optimointi HVA:n palveluverkon mukaisesti
- In-house -kumppanuuden kiinnittäminen tukipalvelujen kokonaispalveluketjuun
- Hankintoihin liittyvien sopimusten optimointi hyvinvointialueen näkökulmasta
- Logistiikka-, pysäköinti- ja postinkulun selvitys

Talouden tasapainon saavuttaminen

Hallintopalveluissa talouden tasapainoa haetaan strategisten hankkeiden kautta ja toimintaa yleisesti tehostamalla.

Kiinteistöhallinnon talousarvio 2024 ja siihen tehdyt karsinnat sekä niiden vaikutukset on kuvattu alla.

21.12.2023

Kiinteistöhallinnon talousarvioon on raamiasetannan myötä jouduttu tekemään seuraavat karsinnat, jotka aiheuttavat riskin vuonna 2024 talousarvion ylittymiselle:

Puhtaanapito on budjetoitu noin 0,8 M€ pienemmäksi kuin vuoden 2023 ennuste.

Rakennusten kunnossapitopalvelut ja tarvikkeet on budjetoitu noin 1,8 M€ pienemmäksi kuin vuoden 2023 ennuste.

Sähköenergia on budjetoitu noin 2 M€ pienemmäksi kuin vuoden 2023 ennuste.

Toimitilojen vuokrista on karsittu noin 2 M€, joka aiheuttaa riskin, että mm. vuokrasopimusten sopimuksenmukaisten indeksikorotusten takia kustannukset ylittyvät.

Vuonna 2024 on mahdollista toteuttaa vain välttämättömät kiinteistöjen huolto- ja kunnossapidon tehtävät, jotta toimitilojen käyttö ei vaarannu. Käyttäjien esittämiä toimitiloihin liittyviä lisäyksiä ja muutoksia ei voida lähtökohtaisesti toteuttaa.

Kiinteistöhallinnon budjetissa pysymistä auttaa, mikäli ulkoisia vuokratukustannuksia saadaan karsittua esim. siirtyneistä vuokrasopimuksista. Haasteena ovat pitkät irtisanomisajat, joten säästöt vuoden 2024 talouteen jäävät todennäköisesti pieniksi.

Tavoitteet/toimenpiteet

Hallintopalveluiden tavoitteena on turvata sujuvat ja toimivat hallinnolliset palvelut koko hyvinvointialueelle tehokkaasti ja taloudellisesti.

Henkilöstö

Hallintopalveluiden osalta henkilöstön määrässä ei ole odotettavissa muutoksia vuonna 2024. Vakituinen henkilöstö: 84 henkilöä, määräaikainen henkilöstö: 4 henkilöä.

21.12.2023

5.5.3 Henkilöstöpalvelut

HENKILÖSTÖPALVELUT SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €					
	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Toimintatuotot	5 876	3 500	6 300	2 800	80,0
Toimintakulut	-110 800	-141 140	-69 000	72 140	-51,1
Toimintakate	-104 924	-137 640	-62 700	74 940	-54,4

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Toimintaympäristön kuvaus

Henkilöstöpalveluiden ydinyksikkö henkilöstöhallinnollisissa palveluissa järjestää keskitettyjä henkilöstöasioiden tukipalveluja seuraavasti: rekrytointipalvelut, henkilöstön kehittämis- ja palvelussuhdepalvelut ja työhyvinvointipalvelut sekä työsuojelupalvelut. Henkilöstöhallinnosta järjestetään tämän lisäksi keskitettyinä palveluina hoitotyön keskitetyn sijaishallinnan varahenkilöstöpalvelua sekä sihteeripalvelua.

Henkilöstöhallinnon toimialalla keskeinen tehtävä on henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja turvaaminen. Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti hallitus on ryhtynyt toimiin hyvinvointiyhteiskunnan palveluiden saatavuutta uhkaavan sote-pela henkilöstön vajeen osalta. Henkilöstön saatavuuden turvaaminen vaatii sekä lyhyen että pitkän aikavälin toimia. Sosiaali- ja terveydenhuollon alan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi on käynnistynyt syksyllä 2023 erillinen sosiaali- ja terveystieteiden johtama ohjelma. Ohjelma täydentää ja laajentaa edellisellä hallituskaudella käynnissä ollutta sosiaali- ja terveysalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden ohjelmaa ja sisältää päättyneen ohjelman strategisessa tieläkartassa 2022–2027 ehdotettuja toimenpiteitä. Henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden varmistamisessa ovat apuna muun muassa;

- riittävät koulutusmäärät ja eettinen kansainvälinen rekrytointi
- koulutuksen sisältöjen kehittäminen
- työnjaon ja työn organisoimisen uudistaminen
- teknologisten ratkaisujen monipuolinen hyödyntäminen sekä
- työssä jaksamisen ja hyvän työn edellytysten parantaminen eri keinoin Suomessa (<https://stm.fi/sotehenkilosto/ohjelma>).

Hyvinvointialueella valtakunnallisen ohjelman toimeenpanoa tukee oma HR strateginen ohjelma: henkilöstövoimavarojen kehittäminen ja vahvistaminen.

Lain aiheuttamat muutokset

Ikääntyneiden palveluita tarvitaan lähivuosikymmeninä selvästi nykyistä enemmän. Hallitus esittää, että mitoituksen porrastuksen viimeinen vaihe eli 0,7 työntekijän vähimmäismitoitus tulisi voimaan 1.1.2028. Ikääntyneiden palveluiden henkilöstön saatavuutta parantavia

21.12.2023

---

toimia on käynnissä ja käynnistymässä (mm. kansainvälinen rekrytointi). Huhtikuusta 2023 alkaen työntekijöitä on ollut oltava 0,65 asiakasta kohden ja joulukuusta alkaen 0,7 asiakasta kohden.

Hyvinvointialueilla ja Helsingin sosiaali- ja terveystoimessa valmistaudutaan lastensuojelulain muutokseen. Vuoden 2024 alusta yhdellä lasten asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä saa olla asiakkaanaan enintään 30 lasta nykyisen 35:n sijaan. Lisäksi Valvira on tiukentanut tilapäisesti toimivan sosiaalityöntekijän kelpoisuusehtoja, johon kaikki hyvinvointialueet ja Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi ovat allekirjoittaneet sekä sosiaali- ja terveysministeriöön että Valviralle kannanoton, jossa vaaditaan Valviran tiukentuneen ohjeen uudelleen arviointia.

Toiminnan painopistealueet

Henkilöstöstrategiassa otetaan käyttöön tavoitteet pitkäaikaisista työsuhteista, jossa painopisteenä on oman henkilöstön ensisijaisuus, erityisosaamisen huomiointi, henkilöstön liikkuvuus ja joustavuus sekä yhteistoimintajärjestelmän vahvuudet. Henkilöstöhallinnon palvelussuhdepalveluissa toteutetaan muun muassa keskitetty työnantajan palvelussuhdeneuvonta pois lukien ESS-henkilötietojärjestelmän ja palkanlaskennan neuvonta. Palkanlaskentapalveluista vastaa Monetra. Monetra Oy vastaa myös ESS -neuvonnasta. Palvelussuhdepalveluiden osalta toimeenpannaan palkkaharmonisaatiotyötä palkkojen yhdenmukaistamiseksi Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajan ohjeistuksen mukaisesti ja toimeenpanossa käytetään kansallisesti kehittämis- ja järjestelyvaraerien kohdentamista palkkauksen kehittämiseen.

Henkilöstöhallinnossa otetaan vuonna 2024 käyttöön erillinen HR analytiikka, jolla vahvistetaan tiedolla johtamista ja saadaan raportit käyttöön henkilöstöhallinnon toimialan tukena. Henkilöstön kehittämisessä tavoitteena on, että osaamisen vahvistamisella uudistamme palveluprosessit asiakaslähtöiseksi ja vahvistamme henkilöstölähtöisyyttä tukien henkilöstöä osallisuuteen innostuviksi. Henkilöstön kehittämisyksikössä tuetaan toimialoja henkilöstön ja esihenkilöiden erilaisissa työkäytännöissä ja prosesseissa. Näitä ovat muun muassa täydennyskoulutuksen toimintakäytäntöjen kehittäminen, valmentavan johtamisen juurruttaminen, yhdenmukaisen perehdytyksen, työurakeskustelujen toteutus ja käytäntöön juurruttaminen. Tavoitteena vuonna 2024 on erityisesti tukea toimialojen henkilöstöhallinnollisten asioiden tukea sekä yhdenmukaistaa ja sujuvoittaa henkilöstön kehittämisen tukiprosesseja. Täydennyskoulutuksen tarjonnassa priorisoidaan etusijalle omien kouluttajien ja sisäisen koulutuksen tarjontaa ja vähennetään ulkoisen, maksullisen koulutuksen tarvetta sekä taotetaan erityisen kalliiden koulutusten koulutustarjontaa.

Keskitetyissä rekrytointipalveluissa vuodelle 2024 tavoitteena on rekrytointiprosessin tehokkuus ja erityinen tuki toimialoille. Vuonna 2024 huolehditaan muun muassa yhdenmukaisista rekrytoinnin periaatteista sekä markkinointiviestinnästä yhdessä viestinnän kanssa.

21.12.2023

Kehittämisen kärkiteemana on kansainvälisen rekrytointiprosessin pilotoiminen lähtömaatilanteesta maahantuloon, kotoutumiseen ja työhön asettumiseen liittyvissä prosesseissa.

Hyvinvointialueen strategian mukaisesti tavoitteena on hyvinvoiva, motivoitunut ja ammattitaitoinen henkilöstö. Panostamme työntekijöiden osaamisen vahvistamiseen ja valmentavaan johtamiseen. Haluamme, että henkilöstömme kokee työssään arvostusta ja iloa. Tuemme työntekijöiden urakehitystä koulutuksen ja työkykyjohtamisen avulla. Vahvistamme henkilöstön osallisuutta oman työnsä suunnitteluun ja koko hyvinvointialueen toiminnan kehittämiseen. Strategian toimeenpanon osalta HR-tukipalveluina työhyvinvointi- ja työsuojelupalvelut toimivat keskitetysti. Työhyvinvointia ja työkykyä ylläpitävät ja edistävät palvelut sekä työsuojelu tuotetaan esihenkilöiden ja muun henkilöstön työkykyjohtamisen tueksi. Tavoitteena on yhdenmukainen ja vaikuttava työkykyjohtaminen ennaltaehkäisevästi ja tehostetusti yksilön, työyhteisön ja johtamisen näkökulmasta. Toiminnan ja talouden osalta tiimeissä seurataan vuonna 2024 erityisesti sairauspoissolojen kehitystä, Aino Health -raportointijärjestelmän esihenkilöraportointia sekä työterveyshuollon yhteistyötä. Työhyvinvointikyselyn analyysin perusteella vuodelle 2024 laaditaan kehittämisohjelmat. Lisäksi henkilöstöhallinnossa on järjestämisvastuulla in-house-yhtiön Järviseudun työterveys Oy:n työterveyshuollon kumppanuus ja sopimus koko hyvinvointialueelle.

Keskitetyn hoitotyön sijaishallinnan budjetointi ja talouden seurantamallin muutoksen myötä pitkäaikaisissa sijaisuustarpeissa käytettävien sisäisten sijaisten ja määräaikaisten sijaisten (yli 13 vrk) määrärahat siirtyvät toimialoille vuoden 2024 alusta alkaen. Myös vuokratyövoiman ostoihin varatut rahat siirtyvät toimialojen seurattaviksi. Lyhyet, alle 13 päivän varahenkilöiden toimintamalli, määrärahat ja seuranta pysyvät edelleen keskitetyssä sijaishallinnassa.

Keskitetyt sihteeripalvelut tuottavat hyvinvointialueen laajuisesti hallinnollisia sihteeripalveluja. Osastonsihteerij- ja aulapalveluja tuotetaan toimialoille osin keskitetysti ja kokonaisuus arvioidaan vuoden 2024 aikana. Vuoden 2024 aikana tekstinkäsittelypalveluita tullaan keskitetysti tarjoamaan koko hyvinvointialueelle ja kehittämisessä arvioidaan tuottavuusohjelman mukaisesti digitalisaation mahdollisuuksia.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Talouden tasapainottamiseksi henkilöstöhallinnon omalla toimialalla (sekä poikkihallinnollisesti koko hyvinvointialueella) merkittävin talouden sopeuttaminen kohdentuu sairauspoissaolojen vähentämiseen, hallintaan ja kustannusten vähentämiseen. Vastaavasti talousvaihtokutuksia kohdentuu myös työterveyshuollon määrärahaan ja työterveyshuollon kustannuksiin. Lisäksi talouden sopeuttamisessa painotetaan ilmaisia koulutuksia maksullisten sijaan. Työhyvinvointiin tarkoitettua ePassia ei ole mahdollista korottaa vuodelle 2024 tässä talus-tilanteessa. Henkilöstöhallinnon toimialalla suunnitellaan organisatorisia muutoksia ja niiden toimeenpanoa vuodelle 2024.

21.12.2023

Tavoitteet/toimenpiteet

Henkilöstöhallinnon toimialan sisäiset seurantamittarit	Vuosi 2024
Palvelussuhdeyksikkö	Esihenkilöille palvelussuhdekoulutuksia joka kuukausi. Palvelupyyntöjen käsittelyviiveet ovat alle 7 päivää.
Työhyvinvointiyksikkö	Sairauspoissaolojen määrä on hyvinvointialueitasoisesti alle 18 kalenteripv/tt. Aino Health esihenkilötyössä hälytysrajat toteutuvat yli 90 %:sti. Työhyvinvointikyselyssä QWL-indeksi on valtakunnallisen suosituksen mukaisesti 60.
Työsuojeluyksikkö	Vaaratapahtumailmoitukset ja niiden käsittely (90 %). Riskienarviointi kaikkiin yksiköihin (100 %). Työtaturma ja ammattitautitilastot.
Rekrytointiyksikkö	Rekrytointiprosessista kyselyn tulokset. Hakijoiden määrä rekrytoinneissa.
Henkilöstön kehittämissyksikkö	Kehityskeskustelujen määrä yli 60 % henkilöstöstä. Sisäisen täydennyskoulutuksen määrä yli 30 %. Verkkokoulutuksen määrä yli 30 %. Ulkoisen täydennyskoulutuksen määrä alle 30 %. Toimialakohtaiset yhteisökokoukset 4 kertaa vuosi. Työn tuottavuuden seuranta.
Keskitetty sijaishallinta	Akuutin sijaishallinnan täyttöaste 95 %.
Keskitetty sihteeripalvelut	Työtilanne- ja henkilöstöressurssiseuranta alueittain Tekstinkäsittelyn sanelumäärät sekä puretut/purkamattomat sanelut (h/min.) erityispalveluissa.

Henkilöstö

Henkilöstöhallinnossa työskentelee vuonna 2024 yhteensä noin 890 henkilöä, jonka lisäksi yhteensä 33 luottamusmiestä ja työsuojeluvaltuutettua.

21.12.2023

5.5.4 Talouspalvelut

TALOUSPALVELUT SITOVA TAVOITTEET, 1000 €

	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Toimintatuotot	1 129	1 002	1 200	198	19,8
Toimintakulut	-15 679	-28 142	-16 700	11 442	-40,7
Toimintakate	-14 551	-27 140	-15 500	11 640	-42,9

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Talouspalveluiden ulkoisten toimintakulujen raami on 16,7 M€ ja toimintatuottojen 1,2 M€. Luvut pitävät sisällään kanttiinitoiminnan kulut 0,818 M€ ja tuotot 0,860 M€.

Taloushallinnon palvelut

Laskutus

Pohjois-Savon hyvinvointialueella laskutusyksikkö vastaa hyvinvointialueen terveyden- ja sosiaalihuollon asiakaslaskutuksesta sekä hyvinvointialueiden välisestä laskutuksesta toimialojen toimittamien laskutustietojen pohjalta. Tähän tehtävään kuuluu laskutustietojen toimittaminen laskujen lähettämiseksi, asiakaspalvelu, maksukattolaskelmat sekä laskutuksen menetelmien kehittäminen. Laskutusyksikkö laskee sosiaali- ja terveydenhuollon tulositon-naisten asiakasmaksujen suuruuden ja tekee asiakasmaksupäätökset. Hoito- ja palvelupäätökset tehdään eri toimialoilla. Tehtävänä on myös valmistella asiakasmaksujen taksapäätökset aluevaltuustoa varten toimialojen esitysten pohjalta.

Rahoitus

Rahoituksen hoitamiseen kuuluu pitkäaikaisten lainojen otto hyvinvointialueen investointeihin ja siihen liittyvät lainanottovaltuusneuvottelut, lainasalkun hoito, maksuvalmiuden turvaaminen tarvittaessa lyhytaikaisella lainanotolla ja limiiteillä, maksuaika- ja luottokorttien hallinnointi sekä varallisuuden hoito riskittömällä määräaikaistalletuksilla.

Sosiaalirahoitustiimi vastaa täydentävän toimeentulotuen käsittelystä, välitystilien varojen hoitamisesta, kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten ja nuorten itsenäistymisvarojen hoidosta, sosiaalisen luotonuksen rahaliikenteen käsittelystä sekä kuntouttavan työtoiminnan ja kotoutumislain mukaisten korvausten hakemisesta. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä sosiaalityöntekijöiden kanssa.

21.12.2023

Controllerpalvelut

Controllerpalvelut vastaavat taloussuunnitelman laadinnasta, talouden raportoinnista sekä siitä, että raportointijärjestelmät tuottavat tarvittavat toimintatiedot. Controllertoiminnot järjestetään hyvinvointialueella keskitetysti. Toimialoille ja muille organisaatioyksiköille järjestetään riittävä tuki, jotta organisaation eri yksiköt saavat oikeat ja riittävät tiedot hyvinvointialueen ja yksiköiden toiminnasta ja taloudesta.

Talouspalvelut

Hyvinvointialueen toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen laatimisesta vastaa aluehallitus. Tässä työssä hallitusta avustaa talouspalvelut. Hyvinvointialueen kirjanpito- ja talouspalvelut tuottaa Monetra, jonka ohjaamisesta, valvonnasta ja oikeellisuudesta kirjanpidon osalta vastaa talouspalvelut. Talouspalveluihin kuuluu myös arvonlisä- ja muiden veroasioiden hoitaminen. Talouspalveluihin kuuluu myös Puijon sairaalan kanttiinin toiminta.

Talouden tasapainon saavuttaminen

Talouspalvelun toimiala osallistuu taloudellisuus- ja tuottavuusohjelman toteuttamiseen omalta osaltaan.

Henkilöstö

Henkilöstömäärään ei ole tulossa olennaisia muutoksia.

21.12.2023

5.5.5 Strategia ja kehittäminen

STRATEGIA JA KEHITTÄMINEN SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €

	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	Muutos	
				€	%
Toimintatuotot	28 166	28 545	27 369	-1 176	-4,1
Toimintakulut	-109 150	-104 859	-109 368	-4 509	4,3
Toimintakate	-80 983	-76 314	-81 999	-5 685	7,4

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

Strategia ja kehittäminen sisältää tutkimus- ja kehittämishankkeet.

Toimintaympäristön kuvaus

Toimialalla toimii kuusi palvelualueita koko hyvinvointialueen strategisen toiminnan tukena. Tutkimus on hyvinvointialueen toiminnan perusta. Teemme työtä paremmin voivien asukkaiden eteen, jotta hyvinvointialueella olisi vähemmän asiakkaita. Huolehdimme siitä, että hyvinvointialue on paras paikka oppia sekä opiskelijoille että ammattilaisille. Me varmistamme tietoturvallisen ja sujuvan työnteon sekä tuloksellisen kehittämisen minimaalisella byrokratialla. Toimimme tukena kehittämisen hallinnoinnissa, jotta ammattilaiset voivat keskittyä kehittämiseen. Yllä mainitut sitovat taloustavoitteet sisältävät ulkoisella rahoituksella toteutettavat tutkimus- ja kehittämishankkeet. Varsinaisen toiminnan toimintakulut ovat 88,6 M€, toimintatuotot 6,6 M€ ja toimintakate 82,0 M€.

Strategia- ja kehittäminen toimialalla on koko hyvinvointialueelle yhteisiä keskitettyjä tutkimus-, koulutus- ja kehittämis- sekä asiantuntijapalveluja seuraavasti:

- asiantuntijapalvelut (mm. tiedolla johtamisen, asiakas- ja potilasturvallisuus sekä sote-valmiuskeskus)
- kehittämispalvelut
- tieto- ja laitehallintapalvelut
- tutkimus- ja innovaatiopalvelut
- koulutuspalvelut
- Hyte- ja osallisuuspalvelut
- ulkoisten kehittämishankkeiden hallinnointi (hankevoimala)

Lain aiheuttamat muutokset

Toimialan palvelut ovat valtaosin lakisääteisiä tai tukevat lakisääteisten palveluiden järjestämistä:

- Lakisääteinen tutkimus- ja koulustuominta (yliopistosairaala ylläpitävä hyvinvointialue)
- Tietoturva, tietosuoja ja tiedonhallinta
- Tieto- ja laitehallinto (ICMT)

21.12.2023

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen ja osallisuus
- Potilas- ja sosiaaliasiamiestoiminta
- SOTE-valmius ja varautuminen (sote-valmiuskeskus)
- Tiedolla johtaminen
- Potilas- ja asiakasturvallisuus

Toiminnan painopistealueet

Toimialan painopistealueet on tarkemmin kuvattu palvelualueiden toimintaa kuvaavassa kappaleessa yhdeksän (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Savossa) ja kymmenen (strateginen kehittäminen).

Talouden tasapainon saavuttaminen

Toimiala tasapainottaa taloutta seuraavilla toimilla:

- Toimialan rakenteiden tarkastelu ja selkeyttäminen
- Henkilöstöressurssien tarkastelu ja hyödyntäminen yhteistyössä koko toimialalla
- Koulutus- ja matkakustannusten vähentäminen konsernin yhteisten linjausten mukaisesti
- Keskitettyjen toimintamallien käyttöönotto (esim. keskitetty tieto- ja laitehallinta)
- Tukipalveluiden järjestämisen uudistamiselle (esim. digitalisaatio)
- Pääallekkäisten ICT- järjestelmien karsiminen
- In-house -kustannustehokkuuteen vaikuttaminen.
- Ulkopuolisen tutkimus- ja kehittämisrahoituksen hakuaktiivisuuden lisääminen
- Terveys-, tutkimus- ja koulutuspalveluiden ulkoisen myynnin lisääminen

Tavoitteet/toimenpiteet

Toimialan tavoitteet on kuvattu tarkemmin kappaleissa yhdeksän (Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Savossa) ja kymmenen (strateginen kehittäminen).

Henkilöstö

Toimialalla työskentelee n. 190 henkilöä. Toimialan henkilöstön kokonaismäärä vaihtelee merkittävästi, johtuen ulkopuolisella rahoituksella toteutettavista määräaikaista kehittämis- ja tutkimushakkeista/projekteista.

21.12.2023

6 Laskelmat

6.1 Tuloslaskelma

TULOSLASKELMA, 1000 €					
	Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
<i>Toimintatuotot</i>	260 973	248 010	260 668	262 488	270 363
Myyntituotot	134 776	119 228	132 509	136 484	140 579
Maksutuotot	81 603	93 754	85 636	88 205	90 851
Tuet ja avustukset	28 626	30 835	28 734	23 596	24 304
Muut toimintatuotot	15 969	4 193	13 789	14 203	14 629
<i>Valmistus omaan käyttöön</i>	1 586	1 730	1 400	1 442	1 485
<i>Toimintakulut</i>	-1 354 417	-1 484 278	-1 452 318	-1 446 615	-1 477 840
Henkilöstökulut	-654 761	-698 877	-713 994	-716 902	-736 534
Palvelujen ostot	-460 633	-524 479	-484 472	-479 392	-487 108
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-132 720	-140 840	-128 495	-125 967	-127 356
Avustukset	-26 494	-33 383	-32 012	-31 756	-32 391
Muut toimintakulut	-79 809	-86 699	-93 345	-92 598	-94 450
TOIMINTAKATE	-1 091 858	-1 234 538	-1 190 250	-1 182 685	-1 205 992
Valtion rahoitus	1 139 378	1 175 211	1 204 932	1 291 000	1 338 000
<i>Rahoitustuotot ja -kulut</i>	-6 766	-7 831	-12 919	-15 120	-17 120
Korkotuotot	0	2 950	2 200	0	0
Muut rahoitustuotot	250	250	0	2 000	2 000
Korkokulut	-7 000	-11 001	-15 100	-17 100	-19 100
Muut rahoituskulut	-16	-30	-19	-20	-20
VUOSIKATE	40 755	-67 158	1 763	93 195	114 888
<i>Poistot ja arvonalentumiset</i>	-38 593	-36 774	-37 863	-41 863	-49 113
Suunnitelman mukaiset poistot	-38 593	-36 774	-37 863	-41 863	-49 113
<i>Satunnaiset erät</i>	0	0	0	0	0
TILIKAUDEN TULOS	2 161	-103 932	-36 100	51 332	65 775
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)	501	501	487	500	500
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 662	-103 431	-35 613	51 832	66 275
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	19,25	16,69	17,93	18,13	18,28
Vuosikate/Poistot, %	105,60	-182,62	4,66	222,62	233,93

Laskelma ei sisällä sisäisiä eriä

21.12.2023

6.2 Investoinnit

INVESTOINTIOSA, 1000 €	Alkuperäinen	Muutettu	TA 2024	TS 2025	TS 2026
	TA 2023	TA 2023			
RAKENNUSINVESTOINNIT	-42 380	-49 680	-47 250	-44 300	-28 450
<i>Investointien tulorahoitus:</i>					
Lainarahoituksella					
Valtionosuudella					
Muulla tulorahoituksella					
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0
NETTOMENO	-42 380	-49 680	-47 250	-44 300	-28 450
- siitä investointivarausten/-rahaston käyttö	0	0	0	0	0
LAITEINVESTOINNIT	-19 134	-18 400	-18 733	-18 633	-24 021
<i>Investointien tulorahoitus:</i>					
Lainarahoituksella					
Valtionosuudella					
Muulla tulorahoituksella					
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0
NETTOMENO	-19 134	-18 400	-18 733	-18 633	-24 021
- siitä investointivarausten/-rahaston käyttö	0	0	0	0	0
SOVELLUSINVESTOINNIT	-30 212	-8 300	-26 301	-12 707	-6 901
<i>Investointien tulorahoitus:</i>					
Lainarahoituksella					
Valtionosuudella					
Muulla tulorahoituksella					
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0
NETTOMENO	-30 212	-8 300	-26 301	-12 707	-6 901
- siitä investointivarausten/-rahaston käyttö	0	0	0	0	0
MUUT RAKENNUSINVESTOINNIT	0	0	0	0	0
<i>Investointien tulorahoitus:</i>					
Lainat					
Valtionosuudet					
Muu tulorahoitus					
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0
NETTOMENO	0	0	0	0	0
- siitä investointivarausten/-rahaston käyttö	0	0	0	0	0
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT:		0	-50		
<i>Investointien tulorahoitus:</i>					
Lainarahoituksella					
Valtionosuudella					
Muulla tulorahoituksella					
YHTEENSÄ	0	0	0	0	0
NETTOMENO	0	0	-50	0	0
- siitä investointivarausten/-rahaston käyttö	0	0	0	0	0
INVESTOINTIMENOT	-91 726	-76 380	-92 334	-75 640	-59 372
RAHOITUSOSUUDET INVESTOINTIMENOIHIIN	0	0	0	0	0

Aluehallitus päättää merkittävimpien investointien toimeenpanosta.

Suurimmat investointikustannukset vuoden 2024 talousarviossa ovat KYS Uusi sydän projektin kustannukset 34,3 M€ sekä Lainesairaalan kustannukset 7,5 M€.

21.12.2023

6.3 Rahoituslaskelma

RAHOITUSLASKELMA, 1000 €						
		Alkuperäinen TA 2023	Muutettu TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
<i>Toiminnan rahavirta</i>						
Vuosikate	+ / -	40 755	-67 158	1 763	93 195	114 888
Satunnaiset erät	+ / -					
Tulorahoituksen korjaukset	+ / -					
<i>Investointien rahavirta</i>						
Investointimenot	-	-91 726	-76 380	-92 334	-75 640	-59 372
Rahoitusosuudet investointimenoihin	+					
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	+					
Toiminnan ja investointien rahavirta	+ / -	-50 971	-143 538	-90 571	17 555	55 516
Rahoituksen rahavirta						
<i>Antolainauksen muutokset</i>						
Antolainasaamisten lisäykset	-					
Antolainasaamisten vähennykset	+	800	800	500	500	500
<i>Lainakannan muutokset</i>						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	+	70 000	70 000	100 000	70 000	70 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-	-20 000	-20 000	-22 000	-25 000	-30 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos	+ / -					
<i>Oman pääoman muutokset</i>	+ / -	0	0	0	0	0
<i>Maksuvalmiuden muutokset</i>						
Rahoituksen rahavirta		50 800	50 800	78 500	45 500	40 500
Rahavarojen muutos	+ / -	-171	-92 738	-12 071	63 055	96 016
Rahavarojen muutos						
Rahavarat 31.12.		119 829	146 150	134 079	197 134	293 150
Rahavarat 1.1.		120 000	238 888	146 150	134 079	197 134
		-171	-92 738	-12 071	63 055	96 016

21.12.2023

---

7 Sitovat tavoitteet ja antolainaus

7.1 Sitovat tavoitteet, määrärahamuutokset ja antolainaus

Hyvinvointialueen talousarvion tuloslaskelmaosan sitoviksi tavoitteiksi päätetään:

Vuosikate 1.763.495 €

Hyvinvointialueen toimintatuotot 262.068.764 €

Hyvinvointialueen toimintakulut 1.452.318.335 €

Toimintatuotot ja -kulut sisältävät ulkopuolisella rahoituksella olevat hankkeet.

Edellä mainitut summat sitovat aluehallitusta valtuustoon nähden.

Lautakuntia sitovat toiminnalliset tavoitteet hyväksytään toimialojen lautakunnissa.

Valtuuston tulee tehdä päätökset vuosikatteen sekä hyvinvointialueen toimintatuottojen sekä toimintamenojen muutoksista.

Investointien loppusumma sitoo aluehallitusta valtuustoon nähden. Investoinnit vuonna 2024 ovat 102,3 miljoonaa euroa.

Rahoituslaskemassa oleva pitkäaikaisten lainojen lisäys on 100 miljoonaa euroa vuonna 2024. Pitkäaikaisten lainojen lisäys sitoo aluehallitusta valtuustoon nähden.

Tilapäistä lainaa (esim. pankkitililimiittiä, kunta- tai hyvinvointialuetodistuksia) voidaan maksuvalmiuden turvaamiseksi käyttää enintään 200,0 miljoonaa euroa.

Hankintojen rahoituksessa voidaan käyttää vuokrausta tai leasing-rahoitusta. Leasing-rahoituksen enimmäismäärä voi vuonna 2024 olla enintään 150,0 miljoonaa euroa.

Toimintatuotoilla ja -kuluilla tarkoitetaan hyvinvointialueen ulkoisia tuloja ja menoja.

21.12.2023

Lautakuntia ja toimialoja sitovat seuraavat taloudelliset tavoitteet vuonna 2024:

TOIMIALAKOHTAISET SITOAVAT TAVOITTEET, 1000 €

	Toimintatuotot		Toimintakulut		Toimintakate	
	Muutettu		Muutettu		Muutettu	
	TA 2023	TA 2024	TA 2023	TA 2024	TA 2023	TA 2024
Konsernihallinto	0	0	-4 713	-37 000	-4 713	-37 000
Hallintopalvelut	6 919	7 200	-102 580	-98 301	-95 661	-91 101
Henkilöstöpalvelut	3 500	6 300	-141 140	-69 000	-137 640	-62 700
Talouspalvelut *)	1 002	1 200	-28 142	-16 700	-27 140	-15 500
Strategia ja kehittäminen **)	28 544	27 369	-104 859	-109 368	-76 315	-81 999
Perhe- ja vammaispalvelut	9 733	8 600	-208 997	-199 950	-199 264	-190 600
Yleisten palvelujen toimiala	140 968	156 000	-602 328	-602 399	-461 360	-446 399
Ikääntyvien palvelut	56 155	52 200	-262 429	-290 600	-206 274	-238 400
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut	2 919	3 200	-29 090	-29 000	-26 171	-25 800
	249 740	262 069	-1 484 278	-1 452 318	-1 234 538	-1 189 499

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

*Talouspalvelut sisältää kanttiinitoiminnan

**Strategia- ja kehittäminen sisältää tutkimus- ja kehittämishankkeet

Määrärahamuutokset

Määrärahamuutokset tehdään hallintosäännön 97 §:n mukaisesti:

Aluehallitus päättää toimialojen välisistä määrärahasiirroista huomioiden sitovuuden suhteessa valtuustoon (vuosikate on sitova valtuuston nähden) yli 5.000.000 euron osalta.

Lautakunta päättää määrärahasiirroista lautakunnan sisällä (tulot ja menot ovat erikseen sitovia lautakunnan budjetin sisällä) yli 2.000.000 euron osalta.

Hyvinvointialueen johtaja päättää toimialojen välisistä määrärahojen siirroista, mikäli siirrettävä määräraha on 2.000.001–5.000.000 euroa.

Talusojohtaja päättää toimialojen välisistä määrärahojen siirroista, mikäli siirrettävä määräraha on 1–2.000.000 euroa.

Toimialoilla, joilla ei ole lautakuntaa, toimialajohtaja päättää toimialan sisällä tehtävistä määrärahasiirroista palvelualuejohtajan esityksestä.

Toimialoilla, joilla on lautakunta, toimialajohtaja päättää toimialan sisällä tehtävistä määrärahasiirroista palvelualuejohtajan ja yleisissä palveluissa toimilinjajohtajan esityksestä, mikäli siirrettävä määräraha on 1–2.000.000 euroa.

Palvelualuejohtaja päättää palvelualueen sisällä palveluyksiköiden välisistä määrärahasiirroista palveluyksikköpäällikön esityksestä.

21.12.2023

Palveluyksikköjohtaja päättää palveluyksikön sisällä tehtävistä määrärahasiirroista.

Toimintayksikön esimies päättää toimintayksikön sisällä tehtävistä määrärahasiirroista.

Antolainaus

Aluehallituksella on oikeus myöntää hyvinvointialueen tytäryhteisöille lyhyt- ja pitkäaikaista lainaa.

21.12.2023

---

8 Valtion rahoitus

8.1 Valtion rahoituslaskelma

Hyvinvointialueiden rahoitus määräytyy hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain mukaan ja rahoituksen tasosta päätetään lopullisesti valtion budjettikäsittelyn yhteydessä joulukuussa. Valtiovarainministeriö julkisti 10.10.2023 laskelman vuoden 2024 rahoituksesta. Laskelman mukaan koko Suomeen on tulossa 24.085.454.389 euroa sosiaali- ja tervehuoltoa sekä pelastustoimea varten. Pääasiallisesti rahoitus muodostuu THL:n laatimien tarvekertoimien perusteella, minkä lisäksi rahoitukseen vaikuttaa asukasluku, olosuhdetekijät kuten kaksikielisyys ja asukastiheys sekä HYTE -rahoitus.

Valtiovarainministeriön laskelman 10.10.2023 mukaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen rahoitus tulee olemaan 1.204.931.665 euroa, mitä voidaan pitää riittämättömänä kattamaan hyvinvointialueen menokehityksen.

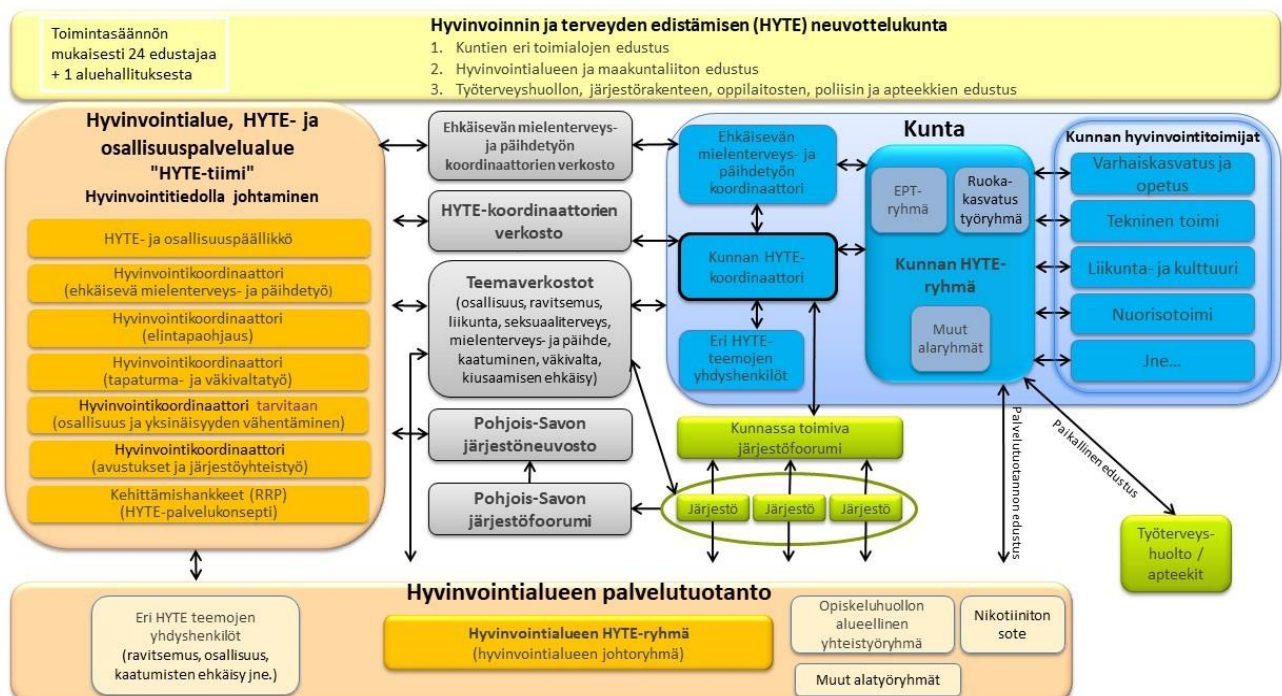
21.12.2023

9 Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen Pohjois-Savossa

Hyvinvointialue ja kunnat ovat päävastuussa pohjoissavolaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä yhteistyössä muiden julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Lain mukaan hyvinvointialueen on nimettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) vastuutaho sekä tuettava alueen kuntia asiantuntemuksellaan niiden omassa HYTE-työssä ja edistettävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 6§, 7§.) Asukkaiden ja palvelun käyttäjien oikeutta osallistua monipuolisesti hyvinvointialueen toimintaan ja vaikuttaa päätöksentekoon ohjataan vahvasti laissa hyvinvointialueesta (29§, 611/2021). Myös pääministeri Orpon hallitusohjelman tavoitteena on painopisteen siirto ennaltaehkäiseviin palveluihin. Hallituksen tavoitteena on myös vahvistaa varsinkin lasten ja nuorten osallisuutta. Ennaltaehkäisevällä työllä voidaan edistää ihmisten terveyttä, hyvinvointia ja toimintakykyä sekä hillitä sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannusten kasvua pitkäjänteisesti. Tärkeä on vahvistaa eri toimijoiden välistä yhteistyötä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja huomioida yhdyspintatyö eri HYTE-teemoissa asiakkaan palvelupolun sujuvuuden varmistamiseksi.

HYTE- ja osallisuuspalvelualue **vastaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) sekä osallisuuden koordinoinnista** Pohjois-Savon hyvinvointialueella. HYTE- ja osallisuuspalvelualue toimii hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä johtavan HYTE-neuvottelukunnan valmistelijana ja toimeenpanijana sekä tukee myös järjestöneuvoston ja muiden vaikuttamistoimielinten toimintaa oman tehtävänsä puitteissa.

Pohjois-Savon HYTE-rakenne

21.12.2023

HYTE-työ perustuu aluevaltuuston hyväksymään **alueelliseen hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan** sekä aluehallituksen hyväksymään **maakunnalliseen HYTE-rakentamiseen**. Osallisuuden edistäminen ja yksinäisyyden vähentäminen on yksi alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman painopisteistä. Osallisuuden edistämiseen on myös laakisääteinen velvoite. Koko hyvinvointialuetta koskeva vaikuttava osallisuustyö perustuu osallisuusohjelman mukaiseen kehittämistyöhön.

HYTE- työ on erityisen tarpeellista siksi, että Pohjois-Savo on sairastavuudeltaan maan synkintä aluetta ja siksi HYTE-työllä on erityinen rooli. Tämä käy selvimminkin ilmi Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) kansallisesta terveystilastuksesta, jonka mukaan Pohjois-Savossa asuvat sairaimmat suomalaiset 120,6, kun maan keskiarvo indekseissä on 100. Pohjois-Savossa on selvästi muita alueita ja koko maan tasoa huonompi tilanne mielenterveyden (134), tuki- ja liikuntaelinsairauksien (135) ja työkyvyttömyyseläkkeellä olevien (138) indekseissä. Muita alueita heikompi terveys vaikuttaa heikentävästi pohjoissavolaisten elämänlaatuun aiheuttaen huomattavia lisäkustannuksia.

Seurantamittarit:

- Kansallinen terveystilasto
- TEAviisarin kokonaistulos
- Hyvinvointialueen prosessi-indikaattoreiden keskiarvo (HYTE-kerroin) ind 3813
- Osallisuusindikaattori (Kouluterveyskysely (lapset ja nuoret) ja Terve Suomi (aikuiset))
- Huono-osaisuusindeksi, osallisuuden ulottuvuudet (Diak-karttasivusto)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin ja tuloksiin on sidottu noin 1 % hyvinvointialueen saamasta valtionrahoituksesta (Laki hyvinvointialueen rahoituksesta 617/2021, 3§, 15§). Tällä hetkellä HYTE-kertoimen mukainen summa jaetaan hyvinvointialueille asukasluvun mukaan. Nyt tehdyt HYTE-toimenpiteet kuitenkin vaikuttavat jo siihen, minkä verran HYTE-kertoimen kautta saadaan rahaa tehtyjen toimenpiteiden ja tuloksia kuvaavien indikaattorien perusteella vuonna 2026. HYTE-kertoimen kautta saatu rahoitus ei ole korvaamattomia, mutta on hyvä pohtia voisiko sitä jatkossa osoittaa HYTE-resursseihin ja vaikuttavien HYTE-menetelmien jalkauttamiseen.

HYTE- ja osallisuuspalvelualueella valmistellaan avustusperusteiset ja toiminnalliset kumppanuussopimukset yleishyödylliselle toiminnalle. Vuoden 2024 avustussumman suuruuteen (850 000 €) vaikuttaa järjestösihteerin palkkamäärärahan poistuminen avustusbudjetista sekä vuonna 2023 myönnettyjen avustussummien määrä.

21.12.2023

HYTE ja osallisuus -palvelualueen tarkempia tehtäviä ovat:

- hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen (HYTE) liittyvän hyvinvointitiedon kerääminen, tiedon koonti ja analysointi
  - alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman sekä sen vuosiraportin käytännön valmistelu yhteistyössä sidosryhmien kanssa
  - alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vieminen osaksi taloussuunnitelmaa, tilinpäätöstä ja strategiaa
  - hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan liittyvien eri ohjelmatoiden (esim. osallisuusohjelma, alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma jne.) koonti yhteen
  - hyvinvointisuunnitelman painopisteiden koordinointi; osallisuuden vahvistaminen, yksinäisyyden ehkäisy, vanhemmuuden vahvistaminen, itsestä huolehtimisen ja terveellisten elintapojen edistäminen, mielen hyvinvointi ja riippuvuuksien ehkäisy, tapaturmien ja väkivallan ehkäisy sekä HYTE- rakenteiden, prosessien ja resurssien vahvistaminen
  - HYTE-neuvottelukunnalle menevien asioiden valmistelu ja HYTE-neuvottelukunnan sihteeristönä toimiminen
  - laaja-alainen HYTE-työn tuki alueen kunnille ja hyvinvointialueen palvelutuotantoon
  - vaikuttavien HYTE-menetelmien jalkauttaminen, ylläpito ja arviointi;
  - HYTE-asioihin liittyvän päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA) tuki hyvinvointialueella ja kunnissa
  - HYTE-viestintä hyvinvoinnin ja terveyden tilasta, keinoista ja rakenteesta sekä asukkaille kohdistuvan terveystiedon tuki
  - asiakaskokemuksen ja osallisuuden edistäminen ja kehittäminen palvelutoiminnassa ja asiakaspaneelitoiminnan kehittäminen (vaatii resurssin uudelleen suunnittelun, 2023 tehty ulkopuolisella hankerahoituksella)
  - hyvinvointialueen lakisäätöiden sekä vapaaehtoisten vaikuttamistoimielinten tuki ja asukas- ja sidosryhmäosallisuuden edistäminen ja kehittäminen; (tämä vaatii osallisuuskoordinaattorin resurssin)
  - avustusperusteisen ja toiminnallisten kumppanuussopimusten valmistelu yleishyödylliselle toiminnalle
  - hyvinvointialueen osallisuusohjelman tuottaminen ja päivittäminen kerran valtuustokaudessa (tämä vaatii osallisuuskoordinaattorin resurssin)
  - HYTE- yhdyspintatyö ja -yhdyspintasopimukset sekä yhdyspintayhteistyön tuki
-

21.12.2023

---

10 Strateginen kehittäminen

10.1. Strategian ja kehittämisen hallinto – hankevoimala

Valtionavustushankkeiden hallinnointi on keskitetty hyvinvointialueella strategia- ja kehittäminen toimialan hallintoon. Tehtävämme on varmistaa että, valtionavustushankkeiden kehittäjät voivat hallinnoinnin sijasta keskittyä olennaiseen, eli kehittämiseen. Me huolehdimme hallinnoinnista, maksatuksista, seurannasta, raportoinnista ja loppuselvityksistä sekä koordinoimme laaja-alaisia hankkeita.

Hankevoimalan visiona on, että innostuneet ihmiset sitoutuvat muutokseen ja oppivat yhdessä.

Periaatteitamme ovat:

1. Ajattelemme ja toimimme systemisesti kokonaisuutta palvellen
2. Palvelemme rohkeasti
3. Toimimme yhdessä kumppanina
4. Työskentelemme valmentavalla työotteella
5. Hyödynnämme toimivia projektihallinnan menetelmiä ja työkaluja
6. Teemme muutosta näkyväksi

Vuonna 2024 hankkeina jatkavat Kestävää hyvinvointia Pohjois-Savoon -hanke, Vauras-hanke, Hoppu-hanke ja Kuopio Health Ekosysteemi -hanke. Uusia haettuja hankkeita ovat Wörtti, Keikka, COPD, FinnGenn 3, Varikko, Ruoka-apuallianssi ja RRP3 Paljon palveluita käyttävien palveluketjun vaikuttavuus ja kustannusvaikuttavuus -tutkimushanke. Näiden lisäksi myös mahdollinen jatkorahoitus psykososiaalisten menetelmien käyttöönottoa ja ylläpitoa koskevalle hankkeelle.

Strategia- ja kehittäminen toimialan hallintoon on varattu rahoitusta sisäiseen kehittämiseen ja hankkeiden omarahoitukseen (1 M€). Omarahoituksen osalta on huomioitava, että useimmat omarahoitusta tarvitsevat hankkeet kestävät 2–3 vuotta.

Ulkoisella rahoituksella toteutettavien hankkeiden lisäksi hankevoimalan hallinnoitavana ovat ICT-muutosrahoitukset sekä toiminnan kehittämisen ja vakiinnuttamisen rahoitukset, joiden yhteismäärä on n. 17 M€. Kaikissa uusissa hauissa onnistuttua vuoden 2024 kokonaisuus voi kasvaa jopa 2 M€. Hankevoimalan toiminta on nykyisillä resursseilla kestävä, kun hankesalkku on vähintään 8 M€.

21.12.2023

10.2 Kehittämispalvelut

Yhteistyössä palvelutoiminnan kanssa varmistetaan laadukkaat, nykyaikaiset ja asiakkaiden tarpeisiin perustuvat palvelut huomioiden saatavuus ja saavutettavuus, uudistumistarpeita ennakoiden. Toiminnan kuvaamisella, tehostamisella ja automatisoinnilla parannetaan resurssien tehokasta käyttöä, toiminnan sujuvuutta sekä kehitystoimien kohdentamista ja hallintaa.

Palvelualueen sisäisen yhteistoiminnan rakentaminen on edennyt hyvin ja jatkossa keskitytään yhteisen toiminnan sovittamiseen organisaation kehitystoimiin. Yhteistyöverkoston ja -mallien rakentaminen Kehittämispalveluiden ja muun organisaation kesken on selkeä edistämisen kohdealue.

Luodaan tiedonhallintamallin (kokonaisarkkitehtuurin) ja yhteentoimivuuden hallinto-, hallinto- ja ylläpitomalli. Ryhdytään luomaan perustaa organisaation kyvykkyyksien hallinnalle.

Rakennetaan kehittämisen hallinto- ja toimintamalli, projektitoiminnan ja digitalisaation kokonaisuus, kehittämisen prosessi. Luodaan strategisten ohjelmien ja muun kehittämisen pohjalta kehittämissalkku, jonka mukaisesti kehittämistä lähdetään rakentamaan ja edistämään.

10.2.1 Lean

Tavoitteena on lisätä henkilöstön Lean-kehittämisosaaamista ja tukea yksiköitä sekä toimijoita onnistumaan kehittämistoiminnassa. Toimeenpano toteutetaan vuosina 2023–2025 strategisessa TKI – ohjelmassa kuvatun kehittämisen kyvykkyyden kasvattaminen ja kehittämistoiminnan tukeminen (toimenpide 9.) mukaisesti. Siinä kehittämispalveluiden antama tuki strategian sekä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimeenpanoon rakennetaan kolmelle strategiselle osa-alueelle:

- Lean-osaamisen lisäämiseen hyvinvointialue-tasoisien koulutusohjelman avulla
- Hyödynnetään jo olemassa olevaa Lean-verkoston osaamista hyvinvointialueen strategisten ohjelmien sekä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman projektinvetäjinä
- Valmennetaan ja sparrataan projektinvetäjiä onnistumaan kehittämisprojektin toteutuksessa ja tavoitteiden saavuttamisessa

Lisäksi laajennetaan yliopistollisen sairaalan Lean-toimijoiden verkoston toimintaa palvelemaan koko hyvinvointialuetta.

10.2.2 Toimintajärjestelmä

Vaikuttava laadunhallinta on yksi organisaation keskeinen kriittinen menestystekijä. Standardiperusteinen johtamisjärjestelmä luo rakenteet pitkäkestoiseen ja laadukkaaseen, taloudellisesti kannattavaan sekä panostukset ja resurssit parhaalla mahdollisella tavalla käytössä olevaan palvelutuotantoon.

21.12.2023

Tavoitteena on jatkaa akkreditoidun ISO 9001 -standardin sertifioidun organisaatioiden hallintajärjestelmien arvioimiseksi ja sertifioiduksi.

Organisaation järjestelmä sertifioidaan standardien perusteella. Organisaatio voi hakea useamman kuin yhden hallintajärjestelmän sertifiointin samanaikaisesti. Sertifikaatit myönnetään hallintajärjestelmäkohtaisesti, mutta arvioinnit voi yhdistää.

Kun organisaatio ilmoittanut haluavansa järjestelmänsä sertifioiduksi, tehdään seuraavat toimenpiteet:

- uusinta-arviointi, tarvittaessa
- seuranta-arvioinnit, pakollisia
- uudelleensertifiointiarviointi, pakollinen määrävälein
- arvioinnin kohdentaminen, vapaaehtoinen

Sertifikaatin voimassaolo uusitaan uudelleensertifiointiarvioinnin perusteella, jos voidaan todeta, että korjaamattomia vakavia poikkeamia tai muita mahdollisia esteitä sertifiointin jatkamiselle ei ole.

Sisäisiä ja ulkoisia auditointeja tehdään hyvinvointialueella niissä kohteissa, joihin on myönnetty ISO 9001 -standardin mukainen sertifikaatti.

ISO 9001 –standardin periaatteita ja vaatimuksia noudattaen, organisaation on tehtävä seuraavat toimenpiteet:

- laatupolitiikan laatiminen ja siitä viestiminen
- määritetään organisaation roolit, vastuut ja valtuudet
- riskien ja mahdollisuuksien käsittely, erityisesti toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointi
- laatutavoitteet ja niiden saavuttamiseen tarvittavien toimien osalta
- määritettävä ja varattava laadunhallintajärjestelmän luomiseen, käyttöönottoon, ylläpitoon ja jatkuvaan parantamiseen tarvittavat resurssit

Lisäksi suunnitellaan ja toteutetaan laatu- ja toimintajärjestelmien koulutus, joka perehdyttää osallistujan laadunhallinnan perusteisiin ja periaatteisiin sekä laatu- ja toimintajärjestelmien keskeisiin sisältöihin, ehtoihin ja vaatimuksiin.

Työtä ja päätöksentekoa tukevan tiedonhallinnan parantamiseksi jatketaan ARC ja IMS-järjestelmien käyttöönottoa ja kehittämistä toimintajärjestelmän alustana laadunhallinnan parantamiseksi sekä mallintamaan toiminnan eri osa-alueita ja yhdyspintoja. Tietojärjestelmien avulla kuvataan myös tuottavuusohjelman toimenpiteet ja strategian toimeenpanoa. Tässä huomioidaan sekä tiedonhallintalain edellyttämä tiedonhallintamallin kuvaus ja ylläpito, että laadunhallintajärjestelmässä asetettavat tarvittavat laatutavoitteet dokumentoitua tietoa koskien.

21.12.2023

10.2.3 Digitalisaatio

Kehittämistyössä keskitytään Digitaalisten palveluiden kehittäminen -ohjelman (digiohjelma) mukaisesti, erityisesti jo olemassa olevien digitaalisten palvelujen jatkokehittämiseen ja käyttöönoton laajentamiseen koko hyvinvointialueella. Lisäksi tuetaan ammattilaisen digiosaamisen kasvattamista organisaatiossa. Digitaalisten palveluiden käyttöönoton mallin omistajuus ja sen kehittäminen on osana kehittämisspalveluiden toimintaa.

RRP- Kestävää hyvinvointia Pohjois-Savoon -hankkeen tavoitteena on lisätä merkittävästi kansalaisten sähköistä asiointia hyvinvointialueen palveluissa vuoteen 2025 mennessä. Kansalaisten etäpalveluita kehittämällä edistetään yhdenvertaisten sosiaali- ja terveystalveluiden saatavuutta ja saavutettavuutta alueella sekä turvataan kansalaiselle monipuoliset yhteydenottokanavat terveys- ja sosiaalipalveluihin. Toimivat etäasioinnin palvelut mahdollistavat sujuvat, oikea-aikaiset ja laadukkaat palvelut kansalaisille ja tukevat nopeampaa hoitoon ja palveluihin pääsyä. Kansalaisten etäpalveluita tulee kehittää hyvinvointialueella edelleen ja sovittaa yhteen toimiviksi palveluketjuiksi ja kokonaisuuksiksi. Kehittämistyössä huomioidaan asiakasosallisuus, yhteiskehittäminen ja moniverkostoyhteistyö sekä alueelliset ja valtakunnalliset kehityshankkeet ja näiden kanssa tehtävä yhteistyö. Etäpalveluiden kehittämisellä ja laaja-alaisella käyttöönottamisella tuetaan kansalaisten oma-asiointia, itsehoitoa, ongelmien varhaisempaa tunnistamista ja vaikuttavampaa ennaltaehkäisyä.

Ammattilaisten digitaalisten työvälineiden käytön laajentaminen hyvinvointialueella tukee henkilöstöressurssien oikeanlaista kohdentamista, tasalaatuisten ja tasavertaisten palveluiden tuottamista sekä edistää sijaisjärjestelyjen hallintaa. Uudenlaiset työn tekemisen muodot ja monipuolistuvat työnkuvat tukevat ammattilaisten työhyvinvointia ja jaksamista. Lisäksi toimivat työvälineet ja toimintamallit vapauttavat työaikaan erityistä tukea tarvitsevien palveluihin. Kehittämistyössä huomioidaan monialainen verkostotyö yhtenäisten toimintamallien suunnittelussa ja kehittämisessä. Digitaalisten työvälineiden avulla sujuvoitetaan ja nopeutetaan asiakkaan ohjautumista sosiaali- ja terveystalveluihin, ja näin ollen lisätään sosiaali- ja terveystalveluiden saavutettavuutta ja edistetään perustason hoitotakuun toteutumista.

10.2.4 Tieto- ja laitehallintopalvelut

Tieto- ja laitehallinto -palvelualue vastaa Pohjois-Savon hyvinvointialueen tietohallinnon ja laitehallintopalvelujen toimintamallien ja prosessien toimivuudesta ja kehittämisestä. Yksikön vastuualueeseen kuuluu myös tietoturva. Yksikkö tekee tiivistä yhteistyötä sekä kehittämispalveluiden että hyvinvointialueen eri toimialojen kanssa toteuttaen hyvinvointialueen strategiaa ja digitaalisten palveluiden strategista ohjelmaa ICMT-hankintojen, -palvelutuoannon ja -investointisuunnitelmien avulla palvelualueiden tarpeiden mukaisesti. Tieto- ja laitehallinto osallistuu myös yhteistoiminta-alueen laajuiseen kansalliseen kehittämissyhteistyöhön. Yksikkö osallistuu hyvinvointialueen kokonaisarkkitehtuurin ja tiedonhallintamallin laatimiseen ja kehittämissalkun hallintaan.

21.12.2023

Yksikön vastuulla on järjestää keskitetysti Pohjois-Savon hyvinvointialueella ICMT-palveluiden hankinta ja järjestäminen, elinkaarenhallinta, kustannus seuranta ja laadunvalvonta, ICMT-investointien suunnittelu, ICMT-palvelutuottajien, palvelusopimusten ja -tasojen hallinta, ICMT-hankkeiden- ja projektien hallinta, ICMT-järjestelmien kehittämisen ja niihin liittyvien koulutusten ohjaaminen, teknologia-, tieto- ja tietojärjestelmäarkkitehtuurien hallinta, ICMT-jatkuvuuden, riskien ja tietoturvan hallinta.

Yksikkö vastaa tietohallinnon ja laitehallinnan lakisääteisten tehtävien hoitamisesta, esim. ammattimaisen käyttäjän vastuuhenkilöiden järjestämisestä. Yksikkö vastaa myös hyvinvointialueen laiteturvallisuuden- ja tietoturvan hallintamallin laadinnasta, ja näihin liittyvistä ohjeista.

Vuodesta 2024 lähtien Pohjois-Savon hyvinvointialueen ICMT-palveluostot budjetoidaan keskitetysti tieto- ja laitehallintoon lukuun ottamatta volyymipohjaisia palveluja (palvelualueen menot kasvavat tästä syystä n. 9M€ vuoden 2023 talousarvioon nähden). Keskitetyksi budjetoitavat palvelut ovat esim. tietoliikenne-, kapasiteetti- ja kaikki tietojärjestelmäpalvelut. Yksiköille suoraan budjetoitavia volyymipohjaisia palveluita ovat esim. työasemapalvelut, mobiilipalvelut (sisältää matkapuhelinoperaattorien kustannukset), loppukäyttäjien tukipalvelut, tulostimet ja av-laitteet. Keskitetyllä budjetoinnin avulla saadaan jatkossa parempi kokonaiskuva hyvinvointialueen ICMT-palveluostojen kehittymisestä ja mahdollistetaan aikaisempaa tehokkaampi kokonaiskustannustenhallinta.

10.3 Tutkimus ja innovaatiopalvelut

Pohjois-Savon hyvinvointialueen toiminnan tulee perustua tutkittuun tietoon (Terveystieteiden laaki, §8 ja Sosiaali- ja terveydenhuollon laaki, §7), minkä takia tutkimus- ja innovaatio (TI) -toiminta on yksi Pohjois-Savon yliopistollisen hyvinvointialueen keskeisistä lakisääteisistä tehtävistä (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, §32) ja se tulee organisoida yhteistyössä Itäisen yhteistyöalueen muiden hyvinvointialueiden kanssa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä, §36), siten että koordinaatiovastuu on Pohjois-Savon yliopistollisella hyvinvointialueella (PSHVA). Vuoden 2023 alusta lukien PSHVAn ylläpitämän yliopistollisen sairaalan toinen rinnasteinen päätehtävä erikoissairaanhoidon ohella on ollut tutkimus- ja opetustoiminta.

PSHVA ja sen yhteistyöalue on kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävä lääke-, terveys-, sosiaali- ja hoitotieteen tutkimuksen keskus. PSHVAn tutkimustoiminta tuottaa ja soveltaa tutkimustietoa väestön ja asiakkaiden parhaaksi. PSHVA edistää aktiivisesti tutkimustulosten kautta syntyvien terveysinnovaatioiden kaupallistamista yhteistyössä yritysten kanssa. Vuonna 2024 PSHVAlla arvioidaan olevan käynnissä noin 700 tieteellistä tutkimusta. PSHVAlla sijaitseva Kuopion yliopistollinen sairaala (KYS) on vielä toistaiseksi pystynyt säilyttämään asemansa kansallisesti ja kansainvälisesti arvostettuna terveystieteellisen tutkimuksen keskuksena.

21.12.2023

TI-toiminnalla on keskeinen vaikutus yliopistollisilla hyvinvointialueilla ja niiden yhteistyöalueilla tarjottavan hoidon laatuun ja alueiden talouteen, vetovoimaan sekä yleiseen elinvoimaisuuteen. Vain tutkittu tieto mahdollistaa laadukkaiden, vaikuttavien ja väestön tarpeisiin vastaavien palvelujen tehokkaan järjestämisen, tuottamisen, johtamisen ja kehittämisen. Tieteellinen tutkimus on koko Itä-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon veturi, jolla varmistetaan moderni ja laadukas hoidon taso, opiskelijoiden ja henkilöstön saatavuus, vahvan yliopistollisen terveystieteellisen koulutuksen säilyminen alueella sekä vahvistetaan koko alueen elinvoimaisuutta.

TKKI-toiminnan strategisen ohjelman mukaisesti PSHVA lisää TI-toimintaa sekä luo lisäedellytyksiä ulkopuolisen TI-rahoituksen, kuten toimeksiantojen (esimerkiksi yrityslähtöiset lääke- ja laitetutkimukset), hankkimiseksi. TI-toiminnan aktivoituminen lisää alan ja alueen vetovoimaa opiskelijoiden silmissä ja sitouttaa alueen oppilaitoksissa opiskelevia jäämään työskentelemään PSHVAlle opintojen jälkeen.

TI-toiminnan keskeisen merkityksen takia se järjestetään PSHVAlla siten, että se kattaa hyvinvointialueen kaikki keskeiset toiminnot. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi kliinisen lääketieteen, sosiaalipalvelujen, hoitotieteen, sosiaali- ja terveysjohtamisen sekä hyvinvointi- ja pelastuspalvelujen tutkimuksen kehittäminen on aktiivista.

TI-toimintaan liittyvä tiivis yhteistyö Itä-Suomen yliopiston kanssa jatkuu saumattomana. PSHVAlla ja Itä-Suomen yliopistolla on yli sata yhteistehtävää. Hyvinvointialueen Tiedepalvelukeskus vastaa sille kuuluvista lakisääteisistä lupa-, lausunto- rekisteröintitehtävistä sekä muista TI-toimintaa tukevista lakisääteisistä palveluista koko hyvinvointialueella. Tutkimuspalveluita kehitetään yhteistyössä Itäisen yhteistyöalueen ja Itä-Suomen yliopiston tutkimuspalveluiden kanssa. Myös muut keskeiset TI-toimintojen kannalta välttämättömät toiminnot järjestetään asianmukaisesti. Näitä toimintoja ovat muun muassa lakisääteiset toimikunnat, kirjastopalvelut, tutkijan tietoturvallinen työtila (T3) sekä tutkimushallinnon tukipalvelut. Itä-Suomen biopankki, Itäinen Syöpäkeskus (FICAN East), Kansallinen neurokeskus sekä FinnHealth-palvelu toimivat aktiivisesti PSHVAlla.

Tieteelliseen tutkimukseen liittyvää yritysyritysteistyötä laajennetaan. Yritysyritysteistyötä koordinoivan ja fasilitoivan Clinical Trial Officen toimintaa kehitetään edelleen. Tämän yhteyspisteen kautta kulkevat kaikki yhteydenotot liittyen esimerkiksi tilaustutkimuksiin, pilotointeihin, testauksiin, innovaatioihin ja sopimuksiin. Tämä tukee muun muassa Living Lab toimintaa ja tähtää kliinisten lääke- ja laitetutkimusten määrän kasvattamiseen. Lääketutkimusten suorittamisen keskeinen edellytys on tutkimushoitajien ja tutkijalääkärien riittävä määrä sekä prosessien sujuvuus. Tähän haasteeseen vastataan muun muassa edelleen kehittämällä tutkimushoitaja-, tutkimusinfrastruktuuri- ja tutkijalääkärirekistereitä sekä lupa-, lausunto- ja sopimusprosesseja.

21.12.2023

TKKI-toiminnan strategisen ohjelman mukaisesti PSHVA pyrkii kasvattamaan aloitteiden, innovaatioiden ja keksintöjen tunnistamista ja hyödyntämistä. Terveys- ja sosiaalialan innovaatioiden tuomista käytäntöön ja siihen liittyvää yritystoimintaa tukee tekniikan koulutuksen käynnistyminen Itä-Suomen yliopistossa.

Tieteellisen tutkimuksen tueksi luodaan ja ylläpidetään palveluita ja rakenteita, jotka helpottavat terveystieteellisen tutkimuksen tekemistä PSHVAlla ja TI-toiminnan koordinoitua Itäisellä yhteistyöalueella. PSHVAN Tiedepalvelukeskus tuottaa terveyden tutkimuksen hallinnon asiantuntija- ja tukipalveluita sekä antaa neuvontaa, koulutusta ja käytännön tukea lausunto- ja lupa-asioissa. Tiedepalvelukeskus huolehtii muun muassa Pohjois-Savon hyvinvointialueen alueellisen lääketieteellisen tutkimuseettisen toimikunnan ja Itäisen yhteistyöalueen tutkimustoimikunnan toiminnasta ja sen kehittämisestä, tutkimushenkilöstön henkilöstöhallinnosta ja tutkimusten kustannusten seurannasta, avustaa tutkijoita budjettien laadinnassa sekä tutkimusluvissa ja -lausunnoissa. Tiedepalvelukeskus huolehtii osaltaan myös terveyden tutkimukseen, koulutukseen ja rahoitukseen liittyvän ajankohtaisen tiedon jakamisesta ja viestinnästä. Tiedepalvelukeskus myös neuvoo ja tukee tutkijoita kilpaillun ulkopuolisen tutkimusrahoituksen hakemisessa. Tiedepalvelukeskuksen uutiskirje PSHVAN tutkijoille julkaistaan neljä kertaa vuodessa. Tutkimus- ja innovaatiopalveluiden budjettirahoituksesta on varattu 300 000 € tutkimuksen omarahoitusosuuksiin ja 300 000 € tutkimuksen tuloksellisuusrahaan hyvinvointialueelle.

10.4 Koulutuspalvelut

Pohjois-Savon hyvinvointialueen koulutusvelvoite perustuu lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä (612/2021) sekä valmisteilla olevaan asetukseen täydennyskoulutuksesta. Lain mukaan hyvinvointialue vastaa tehtävänalansa koulutuksesta, osallistuu sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämiseen ja toimii yhteistyössä kuntien sekä koulutus-, kehittämis- ja tutkimustoimintaa harjoittavien organisaatioiden kanssa. Hyvinvointialueella on velvoite seurata sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammatillista kehittymistä sekä huolehtia henkilöstön osallistumisesta oman alansa täydennyskoulutukseen. Täydennyskoulutusta tulee tarkentamaan valmisteilla oleva täydennyskoulutusasetus. Laki velvoittaa hyvinvointialuetta toimimaan koulutuksen osalta myös yhteistyössä yhteistoiminta-alueen muiden hyvinvointialueiden kanssa. Niiden kanssa tehtävässä yhteistyösopimuksessa on sovittava koulutustoiminnan toteuttamisesta sekä yliopistollista sairaalaa ylläpitävän hyvinvointialueen koordinaatio-, ohjaus- ja neuvontatehtävistä.

Koulutuksen palvelualueen visiona on, että Pohjois-Savon hyvinvointialue on paras paikka oppia opiskelijoille ja ammattilaisille.

Hyvinvointialueella aloittaa vuosittain 2300 uutta sosiaali- ja terveysalan perusopiskelijaa. Kokonaisuudessaan opiskelijoita on harjoittelussa noin 4000–6000. Laadukas koulutus hyvinvointialueella on edellytys osaavan henkilöstön saamiseksi ja pitämiseksi nyt ja tulevaisuudessa.

21.12.2023

Pohjois-Savon hyvinvointialueella Koulutuksen palvelualueella toimivat Mikrokirurgiakeskus, Kliinisen koulutuksen keskus, Monialaisen oppimisen keskus, Yleislääketieteen koulutuskeskus ja Tieteellinen kirjasto. Palvelualue vastaa lääketieteen sekä sosiaali- ja terveystieteiden amk-tutkintoon johtavien harjoitteluiden koulutuskorvausprosessista.

Palvelualueen toiminnan tarkoituksena on varmistaa kaikkien alojen kansallisten ja kansainvälisten opiskelijoiden laadukas oppimis- ja ohjausprosessi. Palvelualue kehittää innovatiivisia ja monialaisia oppimisympäristöjä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tarkoituksena on varmistaa henkilöstön jatkuva oppiminen, joka pohjautuu osaamistarpeiden kartoitukseen, strategiaihin sekä kansallisiin ja kansainvälisiin suosituksiin.

Koulutuksen alueen kehittämistoiminta pohjautuu TKKI-strategiaan ja siihen sisältyviin toimenpiteisiin. Tarkoituksena on koulutustoiminnan rakenteiden, toimijoiden ja prosessien kartoitus, joiden perusteella rakennetaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen koulutuksen ekosysteemi. Koulutuksen ekosysteemin avulla pystytään tuottamaan taloudellisesti, tehokkaasti ja vaikuttavasti hyvinvointialueen henkilöstölle jatkuvan oppimisen palveluita yhteistyössä eri toimijoiden kanssa.

Tavoitteena on tasapainottaa opiskelijoiden harjoittelupaikkojen kysyntää ja tarjontaa sekä laatia opiskelijamitoitukset oppimisympäristöittäin. Laadukasta ohjausta pyritään vahvistamaan edistämällä opiskelijamyönteistä ilmapiiriä sekä vahvistamalla henkilöstön ohjausosaamista. Pohjois-Savon hyvinvointialueella perustetaan uusia monialaisia oppimisympäristöjä, joiden toimintaa arvioidaan säännöllisesti. Opiskelijapalautteisiin kehitetään mittari, joka soveltuu kaikkien alojen ja tieteenalojen opiskelijoiden palautteiden keräämiseen, jonka avulla saadaan tietoa opiskelijaohjauksen laadusta.

Koulutuksen kehittämistä tehdään yhteistyössä koulutusorganisaatioiden, palvelutuotannon eri yksiköiden sekä muiden toimijoiden kanssa. Lisäksi osallistutaan kansalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön, jonka tavoitteena on edistää TKKI-toimintaa ja erityisesti näyttöön perustuvaa koulutusta.

10.5 Asiantuntijapalvelut

Asiantuntijayksikön tehtävänä on tukea laadukkaiden ja turvallisten palveluiden kokonaisuutta, eri ammattiryhmien yhteistyötä sekä hoito- ja asiakastyön toimintakäytäntöjen kehittämistä. Yksikkö tuottaa myös tietoa kansallisiin ja alueellisiin (PSHVA) tarpeisiin.

Asiantuntijayksikössä toimii viisi erillistä kokonaisuutta: asiantuntijajohtajat (sosiaali- ja terveysjohtaja, johtaja ylihoitaja, hallintoylihoitaja), potilas- ja asiakasturvallisuus, laatu ja vaikuttavuus, joka pitää sisällään myös tiedolla johtamisen kokonaisuuden, sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta sekä Itä-Suomen SOTE-valmiuskeskuksen.

21.12.2023

10.5.1 Tiedolla johtaminen, laatu ja vaikuttavuus

Yksikkö tuottaa tietoa johtamisen tueksi eri toimintatasoille ja kansallisen tarpeen mukaisesti. Lakisääteisten minimitietosisältöjen tuottamisen lisäksi yksikön tehtävänä on tukea palveluntuotantoa tuottamalla niille näiden tarvitsemaa tietoa johtamisen tueksi. Laatu ja vaikuttavuus, sekä niihin liittyvät kokonaisuudet ovat jatkossakin yksikön pääasiallinen tehtävä.

Tiedolla johtamisen kokonaisuutta arvioidaan vuoden loppuun mennessä, ja sen suhdetta varsinaiseen tietojohdamiseen tullaan selkeyttämään, jotta organisaation roolit ja vastuut ovat helpommin johdettavissa. Tämän vuoksi talousarvioon on varattu tulevalle vuodelle laaturekisterien ja vaikuttavuustyökalujen kustannusten lisäksi myös tiedolla johtamisen kustannuksia. Näitä kuluja siirretään tarvittaessa vuoden kuluessa sinne, missä kustannukset toteutuvat.

10.5.2 Asiantuntijajohtajat

Sosiaalijohtaja, johtaja ylihoitaja ja hallintoylilääkäri tukevat toiminnallaan hyvinvointialueen integraatiota ja edistävät yhtenäisten käytäntöjen ja toimintatapojen luomista.

Asiantuntijajohtajien tehtävät perustuvat hallintosääntöön ja tehtävänkuviin. Asiantuntijajohtajat vastaavat osaltaan asiantuntijayksikölle määräytyistä tehtävistä, kuten asiakas- ja potilasturvallisuudesta, tiedolla johtamisesta, laadusta ja laatu kokonaisuudesta.

Omavalvonnan kehittäminen kohdistuu tähän kokonaisuuteen ensi vuoden aikana, ja se rahoitetaan hankerahalla. Tavoitteena on tuottaa koko hyvinvointialueen omavalvontaan selkeät rakenteet ja kouluttaa henkilöstö toteuttamaan sitä. Omavalvonta kytkeytyy tiukasti laatuun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuteen, ja on osa sisäistä valvontaa.

10.5.3 Potilas- ja asiakasturvallisuus

Tehtävänä on kehittää, suunnitella, seurata ja arvioida Pohjois-Savon hyvinvointialueen asiakas- ja potilasturvallisuuden kokonaisuutta laadun ja vaikuttavuuden näkökulmasta tehden yhteistyötä asiantuntijayksikön muiden toimijoiden kanssa. Hallintosäännön mukainen vastuu asiakas- ja potilasturvallisuudesta on johtaja ylilääkärillä ja sosiaalijohtajalla.

Asiakas- ja potilasturvallisuuspäällikkö vastaa kansallisen asiakas- ja potilasturvallisuusstrategian 2022–2026 toimeenpanotehtävien läpiviemisestä, seurannasta ja arvioinnista hyvinvointialueella. Hän myös tuottaa asiakas- ja potilasturvallisuuskeskukselle tietoa toiminnasta, jota voidaan käyttää kansallisessa kehittämisessä.

Yksikön tehtävänä on myös kehittää ja suunnitella käytäntöjä, ohjeita ja koulutuksia, jotka edistävät laadukasta ja turvallista hoitoa ja palvelua asiakkaille ja potilaille sekä henkilöstölle henkilöstön kehittämissyksikön kanssa.

21.12.2023

Asiakas- ja potilasturvallisuuspäällikkö tukee tasapuolisesti palvelutuotantoa asiakas- ja potilasturvallisuuteen liittyvissä kokonaisuuksissa. Hän edistää sekä toimeenpanee alueellisesti asiakas- ja potilasturvallisuuden strategia- ja asiantuntijaryhmissä kehitettyjen työkalujen (tarkistuslistojen, mallien ja tuotettujen raporttien ja mittarien ym.) käyttöönottoa sekä koordinoi prosessia.

Toiminta tapahtuu pitkälti verkostomaisena toimintana, jossa palveluntuotannolla on suuri rooli toimintamallien ja ohjeiden käytäntöön viemisessä. Vuoden 2024 aikana kilpailutetaan haittatapahtumailmoitusjärjestelmä yhdessä muiden laatuun ja valvontaan liittyvien järjestelmien kanssa, ja kehitetään yhteisesti näiden kokonaisuuksien saumatonta toimintaa.

10.5.4 Potilas- ja sosiaaliasiameistointi

Toiminta on lakisäätöistä asiakkaiden ja potilaiden ohjausta ja neuvontaa silloin, kun he haluavat ilmaista tyytymättömyytensä hoitoon tai palveluun. Potilas- ja sosiaaliasiameistointaan kohdentuu vuodelle 2024 epävarmuutta, sillä toimintaa koskeva lainsäädäntö muuttuu. Hyvinvointialueiden on tarjottava tämä toiminta myös alueellaan toimiville yksityisille palveluntuottajille. Potilas- ja sosiaaliasiameistinten nimikkeet muuttuvat vuoden alusta, ja toimintaan tulee muutoksia tehtävänkuvien ja kirjaamisen sekä tilastoinnin osalta.

10.5.5 Itä-Suomen SOTE-valmiuskeskus

Järjestämislain mukaan yliopistollista sairaalaa ylläpitävällä hyvinvointialueella tulee olla sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuskeskus. Valmiuskeskuksen tehtävänä on tukea ja ohjata sosiaali- ja terveydenhuollon valmiussuunnittelua valtakunnallisten yhtenäisten periaatteiden mukaisesti, järjestää koulutusta ja harjoituksia, sekä luoda malleja ja protokollia. Se myös toimii keskitettynä yhteyspisteenä yhteistyössä ensihoidon kenttäjohtojen kanssa. Valmiuskeskus kokoaa, ylläpitää ja jakaa yhteistyöalueen tilannekuvaa. Tämän toteuttamiseksi valmiuskeskuksella on oltava palvelujärjestelmän toimintaa ja kuormitusta, henkilöstö- ja materiaaliresursseja sekä tukipalveluiden toimintaa kuvaavat tiedot. Näitä tietoja yksikkö kokoaa yhdessä tiedolla johtamisen tiimin kanssa, ja toimii näin heidän kanssaan tiiviissä yhteistyössä. Valmiuskeskus toimii koko yhteistoiminta-alueella, ja vastaanottaa valmiuden säätelyyn liittyviä tietoja kaikilta.

Vuonna 2023 toiminta alkoi hankerahan turvin, ja osa henkilöstöresursseista oli alkuvuoden täyttämättä. Hankerahalla maksetut kustannukset tulevat ensi vuonna yksikön omaan talousarvioon ja näyttäytyvät siten nousuna. Yksikön budjetissa on myös vielä varaus Virvelaitteisiin KYSin osalta, ja näiden mahdollisiin korjauskuluihin. Muut Virve-laitteet ovat palveluntuotannon kustannuksissa. Yksiköllä on oma budjetti asiantuntijayksikön sisällä, ja sen tuloihin on laskettu muiden hyvinvointialueiden maksamat korvaukset toiminnasta. Tämän toteuma on tällä hetkellä arvioitu nykyisen mukaan, sillä tätä koskevaa sopimusta ei ole talousarvion hetkellä vielä tehty.

21.12.2023

---

11 Hyvinvointialueen konserni

Hyvinvointialuelain 4 §:n mukaan yhteisö, jossa hyvinvointialueella on kirjanpitolain 1 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta, on hyvinvointialueen tytäryhteisö. Hyvinvointialue tytäryhteisöineen muodostaa hyvinvointialuekonsernin. Tytäryhteisöjen lisäksi konserniin kuuluvat myös hyvinvointialueen määräysvallassa olevat säätiöt.

Hyvinvointialueen toiminta käsittää hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan lisäksi osallistumisen hyvinvointialueiden yhteistoimintaan sekä muun omistukseen, sopimukseen ja rahoittamiseen perustuvan toiminnan. Hyvinvointialueen toimintaan sisältyy hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palveluiden tuotanto hyvinvointialuekonserniin kuuluvissa ja muissa yhteisöissä ja säätiöissä.

21.12.2023

11.1 Hyvinvointialuekonserniin kuuluvat yhteisöt

Hyvinvointialuekonserniin kuuluvat seuraavat tytäryhteisöt:

- Kiinteistö Oy Mustinlampi, omistusosuus 100 %
- Kallaveden Työterveys Oy, omistusosuus 81,0 %
- Sakupe Oy, omistusosuus 50,2 %

Lisäksi hyvinvointialueen määräysvallassa on Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimus-säätiö.

11.2 Osakkuusyhteisöt

Osakkuusyhteisöt eivät kuulu hyvinvointialuekonserniin, mutta hyvinvointialueella on niissä merkittävä omistusosuus. Hyvinvointialueella on osakkuusyhteisöissä vähintään 20 prosentin ja enintään 50 prosenttia yhteisön osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä.

Hyvinvointialueen osakkuusyhteisöt:

- ISLAB hyvinvointiyhtymä, omistusosuus 66,8 %, osuus äänimäärästä 44,6 %
- Kys Invest Oy, omistusosuus 48,8 %
- Servica Oy, omistusosuus 45,2 %
- Monetra Pohjois-Savo Oy, omistusosuus 33,9 %
- Istekki Oy, omistusosuus 25,6 %
- Järvi-Suomen terveys Oy, omistusosuus 25,0 %
- Sansia Oy, omistusosuus 23,7 %

11.3 Muut omistukset

Hyvinvointialueen muut omistukset:

- Järviseudun työterveys Oy, omistusosuus 18,0 %
  - Suomen keskinäinen potilasvakuutusyhtiö Oy, omistusosuus 12,33 %
  - Monetra Oy, omistusosuus 8,5 %
  - UNA Oy, omistusosuus 6,1 %
  - Maakuntien tilakeskus Oy, omistusosuus 4,5 %
  - Hyvil Oy, omistusosuus 4,2 %
  - Digifinland Oy, omistusosuus 2,9 %
  - Monetra Oulu Oy, omistusosuus 0,1 %
  - Sarastia Oy, omistusosuus 0,0 %
  - Kuntien Tiera Oy, omistusosuus 0,0 %
  - Biopankkien osuuskunta Suomi 7,7 %
-

21.12.2023

11.4   **Konsernin toiminnan ohjaus ja valvonta**

Aluevaltuusto on 19.6.2023 §33 päättänyt hyvinvointialuelain 22 §:n mukaisesti hyvinvointialueen omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta. Hyvinvointialuelain 43 §:n mukaan aluehallitus vastaa hyvinvointialuekonsernin omistajaohjauksesta sekä hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien palvelujen muiden tuottajien ohjauksesta ja valvonnasta.

Hallintosäännön 31 §:n mukaan hyvinvointialueen konsernijohtoon kuuluvat aluehallitus, omistajaohjaus- ja valvontajaosto, hyvinvointialuejohtaja, omistajaohjaus- ja valvontajohtaja sekä hyvinvointialuejohtajan sijainen.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 37 §:n mukaan omistajaohjaus- ja valvontajaoston tehtävänä on huolehtia liikelaitosten, yhtiöiden, yhdistysten ja säätiöiden sekä muiden yhteisöjen omistajaohjauksesta, toiminnan ohjaamisesta sekä valvonnasta, joiden osakkaana tai jäsenenä hyvinvointialue on tai joissa hyvinvointialueella on määräysvalta tai yhtiöjärjestykseen, sääntöihin tai sopimukseen perustuva oikeus nimittää hallituksen tai muiden toimielimien jäseniä.

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Hyvinvointialueen hallintosäännön 32 §:n mukaan omistajaohjaus- ja valvontajaosto vastaa omistajaohjauksen ja konsernivalvonnan täytäntöönpanosta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurannasta tytäryhteisöjen ja soveltuvin osin säätiöiden osalta. Konsernivalvontaa on ohjeistettu sekä aluevaltuuston hyväksymässä konserniohjeessa, että aluehallituksen hyväksymässä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeessa.

Hyvinvointialueen konserniyhteisöiltä edellytetään talous- ja toimintatietojen raportointi hyvinvointialueen raportointiaikataulujen mukaisesti neljännesvuosittain.

21.12.2023

11.5 Hyvinvointialueen konserniyhteisöjen tavoitteet

Omistajaohjaus- ja valvontajaosto on hallintosäännön 32 §:n mukaisesti valmistellut hyvinvointialueen konserniyhteisöjen tavoitteet talousarviovuodelle 2024.

21.12.2023

11.5.1 Kiinteistö Oy Mustinlampi

Toiminnan kuvaus

Yhtiö vuokraa Puijon sairaala-alueella Pohjois-Savon hyvinvointialueelle ja sen eri sidosyhteisöjen käyttöön toimitiloja ja pysäköintipaikkoja. Yhtiö on kokonaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen omistuksessa.

Investoinnit

Suunnittelukaudella 2024-2026 on selvitettävä ja suunniteltava rakennus 12 peruskorjaamattoman osan korjaustarpeet. Rakennus on jätetty peruskorjaamatta osittain vuosien 2013-2015 peruskorjauksen yhteydessä. Rakennus 12 korjaukset ja toiminnalliset tarpeet voivat aiheuttaa yhtiölle merkittäviä investointeja rakennuksen kunnon parantamiseksi ja käytön mahdollistamiseksi pidemmällä aikavälillä.

Pienemmät investoinnit keskittyvät olemassa olevien rakennusten arvon säilyttämiseen ja tarvittaviin välttämättömiin korjauksiin.

Toiminnan vakaus ja riskien hallinta

Yhtiön pysäköinti- ja toimitilojen vuokraustoiminnasta koostuva liiketoiminta on vakaata. Yhtiön liiketoiminnan tuotot muodostuvat vuokra- ja pysäköintituotoista ja kulut kiinteistöjen ylläpidosta sekä lainanhoitokuluista. Akuutteja likviditeettiongelmiä varten yhtiö ylläpitää sopimusta pankkilimiitistä. Vuokraus- ja pysäköintitoiminnan tulovirralla ylläpidetään rakennukset toimintakunnossa. Suuremmat rakennuksiin kohdistuvat investointitarpeet edellyttävät vierasta pääomaa, jolle yhtiö hakee omistajalta omavelkaiset takaukset.

Yhtiön rahoitusriskipolitiikka on päivitetty vuonna 2023, jonka periaatteiden mukaisesti toimitaan tulevalla suunnittelukaudella. Tarvittaessa yhtiön riskipolitiikkaan tehdään muutoksia yhtiön hallituksen toimesta. Keskeisimmät riskit yhtiölle aiheutuvat suojaamattomien lainojen korkoriskistä sekä mahdolliset vahinkotapaukset omistetuissa kiinteistöissä. Lainojen suojaustaso pidetään riskipolitiikan mukaisena ja yhtiön omistamat kiinteistöt vakuutetaan riittävällä tasolla.

21.12.2023

Tavoitteet vuodelle 2024

Kiinteistö Oy Mustinlampi			
Mittari	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto (1 000 €)	4 977	5 000	5 300
Tilavuokrat (1 000 €)	3 723		4 000
Tilavuokrat, €/m ²	11,1		11,9
Tilikauden tulos (1 000 €)	126		0
Investoinnit (1 000 €)	100	100	100
Vieras pääoma (1 000 €)	49 416		46 550
Omavaraisuusaste (%)	12,4	13,0	13,0

21.12.2023

11.5.2 Kallaveden työterveys oy

Toiminnan kuvaus

Kallaveden Työterveys Oy tuottaa Järviseudun Työterveys Oy:n palveluja täydentävää, sairaanhoidon sisältävää työterveyshuoltoa alueen yrityksille toimien samoissa toimipisteissä. Yhtiön toiminta tukee Järviseudun Työterveys Oy:n toimintaa mahdollistamalla sopimusten laajennukset yrityksille ja yrittäjille. Henkilöasiakkaita on noin 2700 ja palvelua ostavia yrityksiä 550. Kallaveden Työterveys Oy on vakavarainen yhtiö, joka tuottaa omistajilleen taloudellista hyötyä. Koska yhtiö tarjoaa sairaanhoidon sisältävää työterveyshuoltopalvelua, se myös vähentää toiminnallaan pääomistajansa, Pohjois-Savon hyvinvointialueen, palvelutarvetta.

Tavoitteet vuodelle 2024

1. Tuottaa työterveyshuoltopalveluja nykyisissä seitsemässä toimipisteessä säilyttäen nykyiset asiakkaat ja hyvä palvelun laatu. Resurssien salliessa toiminnan laajentaminen on jatkossa mahdollista.
2. Taloudelliset tavoitteet

Kallaveden Työterveys Oy			
Mittari (1 000 €)	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto	1098	1 131	1 300
Tulostavoite	229	150	350
Investoinnit	4	1	0
Pitkäaikaisen velan määrä	0	0	0
Omavaraisuusaste (%)	84,1	82	87

21.12.2023

11.5.3 Sakupe Oy

Toiminnan kuvaus

Sakupe Oy tuottaa tekstiilihuoltopalveluita pääasiassa omistaja-asiakkailleen. Yhtiöllä on kolme tuotantolaitosta, yksi Siilinjärvellä, toinen Jyväskylässä ja kolmas Joensuussa. Yhtiö toimii aktiivisesti viidellä hyvinvointialueella. Vuonna 2023 yhtiön liikevaihto on kasvanut voimakkaasti (n. 26 %) edelliseen vuoteen verrattuna, mikä johtuu suurelta osin Pirkanmaan ja Pohjois-Savon hyvinvointialueilla toiminnan käynnistymisvaiheessa tehdyistä kauttalaskutusjärjestelyistä.

Pohjois-Savossa Varkauden ja Joroisten sote-tekstiilipalvelut ovat siirtymässä suoraan Sakupe Oy:n tuottamisvastuulle vuoden 2024 alkupuolella. Pirkanmaalla uudelleenjärjestelyt tapahtuvat muutaman lähivuoden aikana. Näiden palveluiden siirtyminen yhtiölle ei lisää liikevaihtoa, koska muutos vaikuttaa vain kulurakenteeseen. Lisäksi muutos aiheuttaa palvelujen siirtymässä aloituspanostuksen kuluja (tekstiilihankinnat ja investoinnit), pidemmällä aikavälillä tulosvaikutus Sakupelle neutraali.

Yhtiön investoinnit suuntautuvat lähinnä uuden teknologian parempaan hyödyntämiseen asiakaspalvelussa ja tuotannon tehokkuudessa. Lisäksi yhtiö toteuttaa välttämättömät korvausinvestoinnit vanhenevan konekannan osalta ja asiakaskohtaisiin vuokratextiileihin tehtävät tavanomaista tasoa olevat investoinnit. Suunnittelukaudella näköpiirissä olevat investoinnit ovat runsaan 3 M€ suuruusluokkaa vuosittain.

Yhtiön tavoitteena on turvallinen ja hyvinvoiva työyhteisö, jossa esimiestyö on vastuullista ja välittävää. Tavoitteena on 2023–2025 aikavälillä saavuttaa henkilöstön hyvinvointikyselyn tuloksena vastuullista ja välittävää työnantajakokemusta sekä -esimiestyötä koskeviin kysymyksiin vähintään arvosana 5,0 (asteikko 1-6) ja samaan aikaan tules-poissaolojen vähentymistä 20 % ja F-koodi poissaolojen vähentymistä 40 %.

21.12.2023

Tavoitteet vuodelle 2024

Sakupe Oy			
Mittari (1 000 €)	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto	24 946	25 900	31 270
Tulostavoite	11	559	47
Investoinnit	3 079	2 760	2 490
Pitkäaikaisen velan määrä	5 295	4 425	3 555
Omavaraisuusaste (%)	55,2	54,1	60,7
Toimitusvarmuus (yhteistekstiilit)	0,99	0,98	0,98
Asiakastyytyväisyysindeksi (asteikko 1–6)	4,7	4,7	4,8
Henkilöstötyytyväisyysindeksi (asteikko 1–6)	4,5	4,6	4,7
Prosessin tehokkuus (pesukiloa per henkilötyötunti, kg/hlö/h)	32,7	33,0	33,0

21.12.2023

11.5.4 Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr

Toiminnan kuvaus

Säätiön tarkoituksena on Kuopion yliopistollisessa sairaalassa suoritettavan tieteellisen tutkimuksen tukeminen ja edistäminen sekä sairaalan tutkimustyön tunnetuksi tekeminen.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi säätiö jakaa apurahoja ja avustuksia sairaalan ja sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen henkilökunnalle tieteellistä tutkimustoimintaa varten, järjestää ja tukee tarkoitukseensa liittyviä tilaisuuksia, harjoittaa julkaisutoimintaa ja muillakin niihin verrattavilla tavoilla tukee ja edistää sairaalan toimintaa.

Tavoitteet talousarviovuodelle 2024

1. Lahjoitusvarojen määrän kasvattaminen
2. Toiminnan näkyvyyden ja tunnettavuuden lisääminen

Kuopion yliopistollisen sairaalan tutkimussäätiö sr			
Mittari (1 000 €)	Toteuma 2022	Tavoite 2023	Tavoite 2024
Liikevaihto	8	7	4
Tulostavoite			
Investoinnit			
Pitkäaikaisen velan määrä			
Omavaraisuusaste (%)	100	100	100

21.12.2023

11.6 Olennaiset konsernia koskevat tiedossa olevat tapahtumat ja arvio tulevasta kehityksestä

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman tavoitteen on sidosyksikköjä koskevan sääntelyn kehittäminen. Hallitusohjelman mukaan:

Julkisomisteisten sidosyksikköyhtiöiden eli in-house-yhtiöiden käyttö on viime vuosina yleistynyt kunnissa ja uusilla hyvinvointialueella. Vaikka in-house-yhtiöt ovat parhaimmillaan joustava ja tehokas osa julkishallintoa, kehitys saattaa muodostua ongelmaksi silloin, kun julkisen sektorin toimija toimii markkinoilla kilpaillen yrittäjäjärjiskillä toimivien yritysten kanssa. Hankintayksiköiden toteuttamien yhteishankintojen nykyistä laajempi käyttö on puolestaan kilpailun lisäämisen ohella perusteltu keino parantaa julkisten hankintojen tehokkuutta.

Hallitus parantaa julkisen sektorin tehokkuutta sekä vahvistaa alueellista elinvoimaa ja yrittämisen edellytyksiä rajaamalla julkisen sektorin mahdollisuuksia tuottaa in-house-yksiköissä sellaisia tukipalveluita, joissa on olemassa toimiva markkina, kuten siivous-, taloushallinto-, ruoka- ja ICT-palveluissa.

Hallitus varmistaa julkisten hankintojen tehokkuutta ja mahdollistaa julkishallinnon joustavat toimintatavat uudistamalla sidosyksikköjä sekä muuta julkisen vallan markkinatoimintaa koskevaa sääntelyä.

Rajoitetaan hankintayksiköiden mahdollisuuksia kiertää hankintalakia sidosyksiköiden avulla.

Sidosyksikön omistukselle asetetaan yleisen edun huomioon ottava vähimmäisomistusprosentti (10 %).

Lainsäädäntö kirjoitetaan tavalla, joka mahdollistaa jatkossakin kuntien ja hyvinvointialueiden tehtävien järjestämisen yhtiömuodossa silloin, kun se ei vääristä kilpailua, sekä tavalla, joka turvaa huoltovarmuuden, potilasturvallisuuden, kielelliset oikeudet tai muun vastaavan painavan julkisen intressin.

Tiukennetaan lainsäädäntöä siten, että sidosyksikköhankintoja voidaan tehdä vain silloin, kun ne ovat kokonaistaloudellisesti edullisempia kuin markkinoilla toimivat vaihtoehdot tai kun tähän on muu erityisen painava julkinen intressi.

Tarkempaa tietoa hallitusohjelmakirjauksien käytännön vaikutuksista hyvinvointialuekonsernin toimintaa ei talousarvion laadintahetkellä ollut saatavilla, mutta on mahdollista, että vaikutukset ovat merkittäviä.
